ΝΕΑ ΤΕΧΝΗ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Ο ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΊΑΝΟΣ

ΑΘΗΝΑΙ 1925, ΕΤΟΣ Β'. ΑΡ. 3 - 6 (ΜΑΡΤΙΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ)

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

HENRI DE REGNIER
(DE L' ACADEMIE FRANÇAISE)
GEORGES DUHAMEL
ARY - RENÈ - D' YVERMONT

ΚΩΝΣΤ. Π. ΚΑΒΑΦΗ
ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ
ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ ΒΟΥΤΥΡΑ
Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑ - ΛΑΥΡΑ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ

Τ. ΑΓΡΑ, ΙΣ. ΑΡΙ, Π. ΑΜΗΡΑ, ΜΑΡ. ΒΑΊΑΝΟΥ, ΦΩΤ. ΓΙΟΦΥΛΛΗ, ΑΛΚ. ΘΡΥΛΟΥ, Ι. ΚΟΛΛΥΤΟΥ, Θ. ΛΙΑΡΟΥΤΣΟΥ, Φ. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ. ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΣΑΣ ΚΛ. ΠΑΡΑΣΧΟΥ, Σ. ΠΑΝΛΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ, Μ. ΠΕΤΡΙΔΗ, ΣΥΛΒΙΟΥ Κ. Λ. Π.

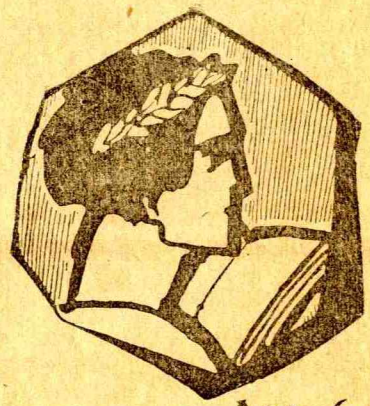

Δρχ. 6.—

ΝΕΑ ΤΕΧΝΗ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ
ΕΤΟΣ Β'. ΜΑΡΤΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ 1925

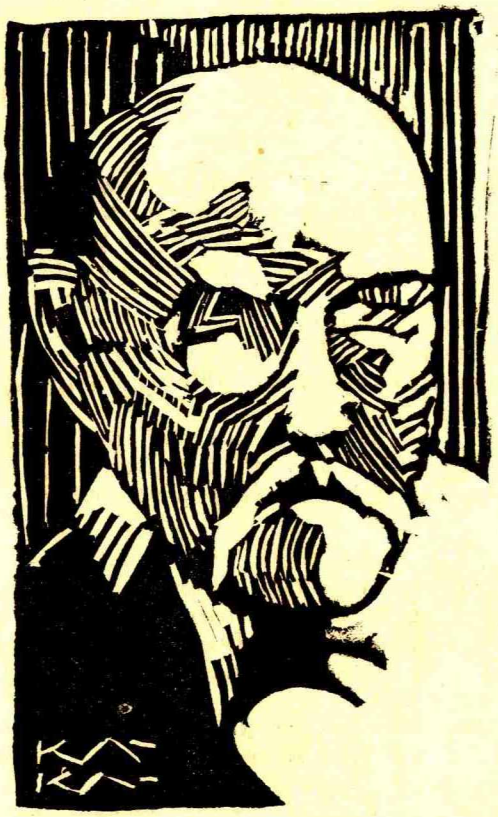

ΕΛΛΑΣ, ποὺ τὰ περήφανα σοῦ λούζουν ἀκρογιάλια
τῆς θάλασσας νερά,
νὰ ζῆ τὸ μεγαλεῖο σου, νὰ ζῆ καὶ ἡ ὀμορφιά σου,
ἐσένα ποὺ παντοῦ σκορπᾶς, ὅπου ἂν ἀνθεῖ ἡ λαλιά σου
τοὺς θαυμαστοὺς τοὺς θησαυροὺς τῆς μαγικῆς σου [τέχνης·
κ' ὡς μένεις πάντοτε πιστὴ στῆς Μοίρας τὰ γραμμένα
ὅπου σὲ δένουν ἔνδοξα κι' ὡραῖα περασμένα,
κάνεις πιὸ ταξη καὶ πιὸ φῶς μ' ἐσὲ νὰ βασιλεύει !

Παλαμᾶς

ΕΛΛΑΔΑ, ποῦ τὰ περήφανα σοῦ βρέχει ἡ θάλασσα ἀκρογιάλια, σὲ χαιρετάω ὦ ἔνδοξη, σὲ χαιρετάω ὡραία, Ἐσὲ, ποῦ ἁπλώνεις παντοῦ ὅπου ἀνθεῖ ὁ λόγος σου τοὺς θαυμασίους θησαυροὺς τῆς μαγικῆς σου τέχνης. Καὶ πιστὴ στὰ πεπρωμένα ποῦ τὸ παρελθόν σου νὰ φέρεσαι σὲ ὠθεῖ κάνεις μὲ τὴν παρουσία σου νὰ γίνεται πιότερη τάξι καὶ σαφήνεια.

Κ. Παρδάλης

Grèce, de qui la mer baigne le fier rivage,
Salut en ta grandeur, salut en ta beauté,
Toi qui répands partout où fleurit ton langage
Les merveilleux trésors de ton art enchanté,
Et fidèle aux Destins où ton passé t'engage,
Fais régner avec toi plus d'ordre et de clarté !

Henri de Régnier

ΧΑΙΡΕΤΗΜΑ

ΕΛΛΑΔΑ, ποὺ τὴν ἄγρια ἀκτὴ τὸ κῦμα σου βαφτίζει,
χαῖρε μὲ τ' ὄνομά σου, μὲ τὴν ὠμμορφιά σου χαῖρε!
Ἐσὺ, ποὺ ἐκεῖ ὅπου ὁ λόγος σου μεστώνει, ὁλοῦθε [σπέρνεις
τοὺς ἄμοιαστους τοὺς θησαυροὺς τῆς μαγικιᾶς σου [τέχνης!
Στὸν κλῆρο σου πιστὴ, ὅπως σὲ κρατοῦν τὰ πεπρω- [μένα,
πιότερο ἡ εὐδία κι' ὁ ρυθμός, κάμε μ' ἐσέ νὰ ὁρίζουν.

Γέλος Ἄγρας

Ο HENRI DE REGNIER

«....βεβαίως ἡ θέσις τοῦ Regnier στὴν Γαλλικὴ ποίησις εἶνε μεγάλη. Εἶναι κ' ἀπ' τοὺς παλαιοτέρους ζῶντας Γάλλους ποιητάς. Πρωτοφάνηκε στὰ 1885.

Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

Ἀπὸ τὶς παλαιότερες ποιητικές μου γνωριμίες εἶναι ὁ Ἀνρὶ ντὲ Ρενιέ. Κι' ἀπὸ τὴν πρώτη μου γνωριμία μαζί του ἠχοῦν, ἀκόμη ξεχωριστὰ στὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου κάποιοι στίχοι :

Ecoute!
Il y a quelqu' un derriére l' echo,
Debout parmi la rue universelle
Et qui porte l'arc double et le double flambeau.
Et qui est nous divinement.

Face invisible! Je t'ai gravé en medailles
D' argent doux comme l' embre pâle
D' or ardent comme le soleil
D'airain sombre comme la nuit.
Le y en a de tout metal
Qui teiutent clair comme la joie
Qui Jonneut lourd comme la gloire
Comme l' amour, comme la mort ;
Et j'ai fait les plus belles de belle argille
Seche et fragile

Μέσα στοὺς στίχους αὐτοὺς δὲ βρίσκεται ἄραγε ὁλόκληρος ὁ Ρενιέ ;

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

HENRI DE RENIER

ΓΝΩΣΗ

ΞΟΠΙΣΩ τους πορεύομουν, ἀκούοντας τὰ φιλιά τους,
τοὺς λυγεροὺς τοὺς ἴσκιους των θωρῶντας νὰ χωρίζουν
στὸν φθινοπωρινὸ οὐρανὸ, ποὺ ἦταν ὁ ἁπλός του ὁ [τόνος
σταχτὺς καὶ φωτερὸς, καθὼς τῶν γλάρων τὰ φτερούγια.

Κι' ὡς πάγαιναν, ἀνάμεσα στοὺς χτύπους τῆς θαλάσσης
ποὺ, στῆς φαλαίζας σύντριβε, τὰ ἐρείπια, τὰ νερά της,
μηδὲ στιγμὴ δὲν ἔννοιωσα πίκρα μιὰ στάλα, ἢ ζήλεια,
ἀδημονίες, παράπονα, παλμοὺς, ἀνατριχίλες.
Πάγαιναν μπρὸς, καὶ τὸ διπλό τους ὄνειρο ὡδηγοῦσαν
ποὺ οἱ δυό τους στὸ διαβατικὸ τὸ εἰδύλλιο εἶχαν σαρ-
κ' ἦσαν αὐτοὶ τὸ σήμερα κ' ἐγὼ τὸ περασμένο, [κώσει·
κ' ἤξερα ἐγὼ τὸν ὕστερο τὸ λόγο τῆς χιμαίρας.

(«*Οἱ Ἐπαύριο*»)

Μεταφραστικὴ προσπάθεια ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

1. Η ΠΡΟΣΟΨΗ

ΜΟΝΟΤΟΝΗ μνημειακὴ καὶ δοξασμένη,
ἡ πρόσοψη ἡ μαρμάρινη στὸν ἄνεμο ξεφτίζει,
μὲ τὶς παλιὲς γυρλάντες της καὶ τὸ τριμμένο ἀέτωμα,
στὸ πάρκο ἐμπρὸς τ' ὠχρὸ, ὅπου τὸ φθινόπωρο ἀκ- [κουμπάει.

Στὸ μαρμαρένιο μενταγιὸν, ποὺ μιά Παλλὰς τὸ στέφει,
δυὸ γράμματα εἶνε στὸ παλιὸ μονόγραμμα πλεγμένα.
Ἱδροκοπᾷ ἕνας Ἡρακλῆς, βαστῶντας τὸ μπαλκόνι
μαδᾷ ἕνα κρῖνο κι' ὁ καιρὸς τὰ ξέφτια του θερίζει.

Τ' ἀνάκτορο, στὶς ἔρημες καθρεφτισμένο στέρνες
θωρεῖ, στὸ μαυροπράσινο τὸ μπροῦτζο νάχουν κάτσει,
τὸ κοιμισμένο Παρελθὸν κι' ἡ Μόνωση ἡ γυμνή.

Μὰ ὁ ἥλιος, στὶ χρυσᾶ τὰ τζάμια, ποὺ τὰ πυροπολεῖ
κάθε βραδιὰ, θαρρεῖς πὼς ἀπὸ μέσα ἀναφλογίζει
τὸ ξύπνημα τὸ ξαφνικὸ τῆς γαρκωμένης Δόξας.

2. Η ΣΚΑΛΑ

Ἡ ΔΟΞΑ, στοὺς ἀναβολεῖς, ποὺ ἐκράτει τὴ ρομφαία,
ἡ γῆ ποὺ αἱματοβράχηκεν, οἱ θάλασσες ποὺ ἀφρίζαν.
οἱ οὐρὲς τῶν φορεμάτων ποὺ ἐσάρωναν τὸ παρκέτο,
ἡ Δύναμις κι' ὁ Ἔρωτας, ἡ Δάφνη καί τὸ Ρόδο,

—ἀπ' τὸ Βασιλικὸ ὄνειρο καὶ τὸν πολεμικὸν ἀχὸ,
χρυσὸς ἥλιος ποὺ σβύνει θαμπωμένος στὴν ὁμίχλη,
μονάχα πιὰ ἓν' ἀνώνυμο κι' ὄψιμον ἔργο μένει,
ποὺ ἐχάραξε στὰ μάρμαρα κάποιου τεχνίτη ἡ σμίλη.

Κι' ἡ μαρμαρένια προτομὴ τοῦ ἀγέρωχου Ῥωμαίου,
μὲ δίχως μάτια γιὰ νὰ ἰδῇ καὶ χέρια γιὰ ν' ἁπλώσῃ,
μοναχικὴ ἀνορθώνεται κι' ἀμίλητη, ψηλὰ

στὴ σκάλα, ποὺ στά πορφυρὰ σκαλιά της ἔχουν μείνει
πατημασιὲς ἀκόμα αἱματερὲς, ἄηχα ἀχνάρια,
ποὺ ἀφίσανε, διαβαίνοντας, οἱ περασμένες Νίκες!

3. Η ΝΥΜΦΗ

ΑΠΟΚΟΙΜΙΕΤΑΙ τὸ ἥσυχο νερὸ, ποὺ ξεχειλίζει
στὴν πορφυρὴ τὴ στέρνα, στὴ δακρύβρεκτη λεκάνη,
καὶ στὶς γλαυκὲς χλωμάδες του, στὸν ταραγμένο του τὸ κυπαρίσσι καθρεφτίζει καὶ τὸ ρόδο. [ἴσκιο,

Ἀντίκρυ στὴ Θεὰ ὁ Θεὸς χαμογελῶντας στέκει :
σκῆπτρο καὶ τόξο αὐτὸς κρατεῖ κι' ἐκείνη ἄνθη κι' ὑδρία
καὶ σμίγοντας, μές στὴν ἀλλέα, τὴ σκιά του στὴ σκιά της,
ὁ Ἔρωτας, γυμνὸς κι' ὀρθὸς, ἀνάμεσά τους στέκει.

Χλωρὲς πλαγιὲς τὸ διάφανο κανάλι στέφουν, ὅπου
ὁ κρῖνος πέφτει ὁ κωνικὸς καὶ τὸ πυκνὸ σμιλάγκι
—σὰ μιὰ μακρυὰ σειρὰ ἀπὸ πυραμίδες κι' ὀβελίσκους.

Ὁ Δράκοντας τὴ μισητὴ τὴν Ὕδρα του ἀντικρύζει
κι' οἱ δυὸ μαζὺ, μέσ' ἀπ' τὰ ὑγρά τους στόματα, ἀ- [κοντίζουν
ἓν ἀσημένιο πίδακα στὴν κοιμισμένη Νύμφη.

(Cite des eaux)

Μ. Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΣΥΝΤΡΙΒΑΝΙ

Μά... ἀφῆστε με λοιπόν ! Μὴ μὲ σφίγγετε ἔτσι... Ὤ!... μὲ κάνετε νὰ πονάω... Βλέπετε πὼς δὲν εἶμαι κανένας λωποδύτης. Δὲν κρατάω ὅπλο ἐπάνω μου. Κοιτάχτε τὰ χέρια μου. Μπορεῖτε καὶ νὰ μὲ ψάξετε, ν' ἀναποδογυρίσετε τὶς τσέπες μου. Δὲν θὰ βρῆτε τίποτα, οὔτ' ἕνα σουγιά. Ὕστερα μείνετε ἥσυχος δὲν θὰ ζητήσω νὰ φύγω. Ρωτήσετέ με, θ' ἀπαντήσω στὶς ἐρωτήσεις σας... μὰ δὲν εἶνε κι' ἀνάγκη νὰ μὲ ρωτᾶτε. Νὰ ἆς καθήσουμε σ' αὐτὸ τὸ μπαγκάκι. Θὰ σᾶς τὰ πῶ ὅλα. Εἶμαι πολὺ ἥσυχος, πολὺ λογικός. Ὅ,τι ἔκανα τὸ ἔκανα γιατὶ ὑπόφερα πολύ.

Πρῶτα, πρῶτα σᾶς ὁρκίζομαι πὼς δὲν εἶχα σκοπὸ νὰ περάσω τὴν καγγελόπορτα καὶ νὰ μπῶ μέσα στὸν κῆπο σας. Ἔφθασα χθὲς καὶ μένω στὸ ξενοδοχεῖο. Μπορεῖτε νὰ πληροφορηθῆτε, θὰ σᾶς ποῦνε τ' ὄνομά μου. Βέβαια, θάταν καλύτερα νὰ μὴν ξαναρχόμουν ἐδῶ. Ὑπάρχουνε σκέψεις ποὺ δὲν πρέπει νὰ τὶς ὑπακοῦμε, θύμησες ποὺ δὲν πρέπει νὰ τὶς προκαλοῦμε, μέρη ποὺ δὲν πρέπει νὰ τὰ ξαναβλέπωμε. Ναί, εἶχα ἄδικο, ὅμως μιὰ ἀκατανίκητη δύναμη μ' ἔσπρωχνε κ' ἦρθα. Αὐτὴ ἡ ἴδια δύναμη εἶναι ποὺ μ' ἔκανε ἀπόψε νὰ βγῶ ἀπὸ τὴ καμαρά μου, ποὺ μ' ὡδήγησε ὡς σ' αὐτὴ τὴ γκρίλλια, ποὺ μ' ἀνάγκασε νὰ τὴν σπρώξω μὲ τὸν ὦμό μου καὶ νὰ μπῶ μέσα στὸ σπῆτι σας. Σᾶς τὸ ξαναλέω, δὲν τὸ ἔκανα ἀπὸ σκοποῦ. Εἶμαι ἄνθρωπος μ' ἀνατροφὴ καὶ δὲν συνειθίζω αὐτὲς τὶς νυχτερινὲς ἀδιακρισίες ποὺ σὲ φέρνουν σὲ δύσκολη θέση καὶ εἶναι μιὰ περίπτωση τέτοια νὰ μὲ βρῆτε σήμερα βυθισμένο ὡς τὴ μέση στὸ νερὸ μιᾶς δεξαμενῆς. Τὸ ἔκανα χωρὶς νὰ τὸ θέλω κύριε.

Αἰσθάνομαι πὼς μὲ πιστεύετε καὶ πῶς δὲν μὲ παίρνετε πιὰ τώρα γιὸ κανένα κλέφτη. Ἔχετε δίκηο. Ἐκεῖνο λοιπὸν ποὺ ζητοῦσα ἦταν νὰ κοιτάξω ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ κάγκελα, τὶς δενδροστοιχίες σας, τὰ δένδρα σας, τὴν πρόσοψη τοῦ σπητιοῦ σας, ποὺ ὑψώνεται μπροστά της τὸ ἀσημένιο ἀδράχτι τοῦ νεροῦ τοῦ συντριβανιοῦ σας. Ἐκεῖνο ποὺ ζητοῦσα, ἤτανε, νὰ ξαναϊδῶ ἐπάνω σ' αὐτὰ τὰ θαυμάσια μέρη τὰ μάγια τοῦ φεγγαριοῦ καὶ νὰ μάθω τί διατηροῦνε ἀκόμα ἀπὸ τὶς σβυσμένες πλάνες, ἀπὸ τὴ χαμένη εὐτυχίσ, ἀπὸ τὴν γοητεία τῶν περασμένων.

Γιατί, αὐτὸ τὸ σπῆτι ποὺ κατοικεῖτε, εἶνε τὸ σπῆτι τῆς εὐτυχίας μου καὶ τῆς ἀγάπης μου, τὸ σπῆτι μέσα στὸ ὁποῖο πίστεψα στὴν αἰωνιότη τῶν ὅρκων καὶ στὸ θαῦμα τῆς ἀμοιβαίας ὑποχρέωσης δύο καρδιῶν ποὺ ζούσανε μ' ἕνα χτυποκάρδι. Κάτω ἀπ' αὐτὰ τὰ δένδρα μέσα σ' αὐτὲς τὶς δενδροστοιχίες πλέχτηκε τὸ πιὸ ὄμορφο ὄνειρο τῆς ζωῆς μου. Γύρω σ' αὐτὴ τὴ δεξαμενοῦλα περιπάτησα τὸν πόθο μου καὶ ἀπόλαυσα τὴ χαρά μου. Ναὶ σὺτὸ τὸ σπῆτι, ὑπῆρξε τὸ σπῆτι τῆς εὐδαιμονίας μου, μιᾶς εὐδαιμονίας πολὺ ἀκριβὰ κερδισμένης καὶ πληρωμένης μὲ βαριὲς θυσίες. Πόσα ἐμπόδια ἀναγκάστηκα νὰ νικήσω γιὰ νὰ μπορέσω νὰ φθάσω στὶς ὄμορφες ὧρες ποὺ ἔζησα τότες! Πρωτ' ἀπ' ὅλα ἔπρεπε νὰ κάνω ὥστε νὰ μ' ἀγαπήσῃ νὰ τελειώσω αὐτὸ τὸ θάμα ν' ἀνεβῶ ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ταπεινωσύνης μου ὡς ἐκεῖ ποὺ στεκόταν ἐκείνη—προωρισμένη γιὰ τὴν πιὸ μεγαλόπρεπη τύχη—ἐνῷ δὲν εἶχα νὰ τὶς προσφέρω—τὶ ντροπὴ—οὔτε κορῶνες οὔτε σκῆπτρα, παρὰ μόνο τὸ ταπεινότερο ἀπὸ τὰ δῶρα! Συγκατάνεψε νὰ τ' ἀφήσῃ ὅλα καὶ νὰ μ' ἀκολουθήσῃ. Δέχτηκε νὰ ζήσῃ ἐκεῖ ποὺ θὰ τὴν ὁδηγοῦσα, σὴν ἐρημία καὶ στὴ μοναξία, μακρυὰ ἀπ' τὸν κόσμον, ἀπὸ τὶς γιωρτές του, ἀπὸ τὶς διασκεδάσεις του. Ἔτσι πρωτοήρθαμε ἐδῶ, σ' αὐτὸ τὸ ἀπομακρυσμένο μέρος, σ' αὐτὰ τ' αὐστηρὰ βουνά, σ' αὐτὸ τὸ χαμένο χωριουδάκι, σ' αὐτὸ τὸ σπῆτι τὸ κρυμμένο, μέσα στὰ δένδρα ποὺ τὸ ἐξευγένιζε τὸ λευκὸ λοφίο τοῦ νεροῦ τοῦ συντριβανιοῦ του.

Ὑπάρχουν ἀγάπες ποὺ συνειθίζουνε τὴν κίνηση τῆς ζωῆς καὶ δὲν ἀρνοῦνται νὰ πάρουν μέρος, ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλες ποὺ ἀποφεύγουν τὴν ἐπαφή της, δὲν θέλουν τὶς οἰκειότητές της, ἀγανακτοῦν μὲ τὶς παραχωρήσεις ποὺ ἡ κοινωνία τοὺς ζητᾷ. Ὅταν κανένας ἀγαπάει ἔτσι ἀπόλυτα, ἀποκλειστικὰ δὲν πρέπει νὰ ζητάει συνθηκολόγηση μὲ τὶς ἀπαιτήσεις τοῦ κόσμου. Πρέπει νὰ ὑτακούσῃ στὸ νόμο ποὺ ἐπιβάλλει ἡ ἀγάπη. Γίνεσαι ἕνας ξεχωριστὸς ἄνθρωπος, προικισμένος μὲ μιὰ ὑπέροχη ἀτομικότη ποὺ σοῦ δίνει δικαίωμα στὴ μοναξιά. Αὐτὸ καταλάβαμε ἡ Φελίσια κ' ἐγώ. Ἡ ἀγροτικὴ ὀμορφιὰ τοῦ χωριοῦ, τὸ γλυκὸ κλῖμα, ἡ ἀπομάκρυνση ἀπὸ κάθε μεγάλη πολιτεία, ὅλα μᾶς κρατοῦσαν στὸ μέρος αὐτὸ ποὺ ἀνήκει κανένας ὁλοκληρωτικὰ στὸν ἑαυτό του. Ἀγοράσαμε τὸ σπῆτι αὐτὸ ποὺ τώρα εἶνέ δικό σας. Μπήκαμε μέσα μιὰ βραδυὰ τοῦ Ἰουνίου. Γὰ τριαντάφυλλα μοσχοβολούσανε, τὸ νερὸ τοῦ συντριβανιοῦ λαμποκοποῦσε στὴ λάμψη τοῦ φεγγαριοῦ, τ' ἄστρα φεγγοβολοῦσαν στὸν οὐρανὸ σὰν ἀπόψε. Περάσαμε τὴν καγγελόπορτα. Κρατοῦσα τὸ χέρι τῆς Φελίσια μέσα στὸ δικό μου. Τὸ σπῆτι μᾶς κοιτοῦσε μὲ ὅλη τὴ φεγγαρολουσμένη του πρόσοψη. Μιὰ σιγὴ ὀνείρου ἁπλωνότανε γύρω μας, μέσα στὴν ὁποία ἀνέβαινε μόνον ὁ φλοῖσβος τοῦ συντριβανιοῦ, ἡ φωνὴ τοῦ νεροῦ τολμηρή, ἀνεξάντλητη, φωνὴ ὁρμῆς καὶ πόθου...

Ἀχ! αὐτὸ τὸ συντριβάνι κύριε, πόσες φορὲς ἀκροαστήκαμε τὴ δροσερὴ εὐγλωττία του! λὲς κ' ἤτανε ὁ φύλακας τοῦ κατώφλιου μας ὀρθωμένος μέσα στὴν ἀσημένια ὀμορφιά του. Μέ πόση δύναμη ἐτόξευε τὴν ἁρμονική του βία κάτω ἀπὸ τὴν ὑπόγειο πίεση γιὰ ν' ἀνεβῇ στὸ φῶς. Πῶς τ' ἀγαπήσαμε ὅλες τὶς ὧρες τῆς μέρας καὶ τῆς νύχτας, στὶς δροσιὲς τῆς χαραυγῆς, στὰ νυσταγμένα θερμὰ ἀπομεσήμερα, στὶς ἄτονες βραδυὲς καὶ στὶς ἥρεμες νύχτες! Πόσες φορὲς καθήσαμε σ' αὐτὸ τὸ μπαγκάκι ἡ Φελίσια κ' ἐγὼ γιὰ νὰ τὸ κοιτᾶμε! Οἱ ὧρες περνούσανε, τὰ φύλλα μουρμουρίζανε ἐλαφρὰ στὸ βραδάκι ποὺ πληοίαζε, τὰ λουλούδια μυρώνανε τ' ἀεράκι καὶ τὸ μυστηριώδικο τραγοῦδι τοῦ νεροῦ ἐξακολουθοῦσε τὴν γοητευκικὴ μαγγανεία του.

Ἀλλ οίμονο! Ὅπως ὅλες οἱ γοητεῖες ἔχει κ' ἡ ἀγάπη τὶς πλάνες της καὶ τὶς ἀπογοητεύσεις της. Μιὰ μέρα γυρίζοντας ἀπὸ τὸ χωριὸ δὲν βρῆκα πιὰ τὴ Φελίσια στὴ κάμαρά της. Μοῦ εἶπαν πὼς ἐκαβάλλησε ἕνα ἄλογο καὶ πῆρε τὸ μεγάλο δρόμο. Μόνον σὰν σκοτείνιασε καὶ δὲν τὴν εἶδα νὰ φαίνεται ἄρχισα ν' ἀνησυχῶ. Ὅσο περνοῦσεν ἡ ὥρα ἡ ἀγωνία μου μεγάλωνε. Ξαφνικὰ μοῦ ἦρθε ἡ συναίσθηση μιᾶς καταστροφῆς. Ἕνας κρῦος ἵδρος μὲ περέχυσε. Συναισθάνθηκα πὼς ἡ Φελίσια δὲν θὰ ξαναγύριζε πίσω καὶ πὼς ἤταν γιὰ πάντα πιὰ χαμένη γιὰ μένα. Ἔπρεπε νὸ πεθάνω κύριε, εἶχα ἄδικο νὰ ζήσω καὶ ἀκόμα νὰ ζητήσω νὰ ξεχάσω. Πίστεψα πὼς τὸ κατώρθωσα.

Γιὰ νὰ βεβαιωθῶ, θέλησα νὰ ξαναϊδῶ αὐτὸ τὸ σπῆτι αὐτὸν τὸν κῆπο. Ἤθελα νὰ ὑποστῶ τὴν ἀποφασιστικὴ αὐτὴ δοκιμασία. Γι' αὐτὸ ξαναήρθα σ'

αὐτὸ τὸ μέρος. Γιὰ τοῦτο ἀπόψε πλησίασα αὐτὴ τὴν καγκελλόπορτα. Αἰσθανόμουν ἥσυχος. Ἡ λησμονιὰ εἶχεν ἁπλώσει τὸν πέπλο της πάνω σ' αὐτὰ τὰ πράγματα. Ὅλα μοῦ φαινόντανε ἀπομακρυσμένα, ἀόριστα.

Ἤμουν ἀπελευθερωμένος κύριε ἀπὸ κάθε θλίψη τῶν περασμένων. Κανένα φάντασμα δὲν ὀρθωνότανε στὴ μνήμη μου. Ἤμουν ἕτοιμος νὰ φύγω ὅταν ξαφνικὰ, κύριε, ἄκουσα ἕνα γέλοιο ὤ! ὄχι γέλοιο ἀπὸ χείλη, ὄχι γέλοιο ἀνθρώπινο, ἕνα γέλοιο μυστηριώδικο, ἀνεξάντλητο, ρευστὸ, ποὺ μοῦ πάγωνε τὰ μέλη, ποὺ μοῦ μαστίγωνε τὸ πρόσωπο, ποὺ ἦταν μιὰ εἰρωνία, μιὰ περιφρόνηση.

Τότε, κύριε, ἡ ἀκαταμάχητη δύναμη ποὺ σᾶς ἔλεγα, αὐτὴ μ' ἔσπρωξε στὴν καγγελόπορτα, αὐτὴ μ' ἔκανε νὰ πέσω πάνω στὸν ἐχθρὸ, τὸν ἐχθρὸ ποὺ δὲν θέλει νὰ ξεχάσω, ἐκεῖνον ποὺ τὸν ἅρπαξα ἀπὸ τὸ λαιμὸ μὲ τὰ δάχτυλά μου, τὸ λαιμὸ ποὺ ἀνάπνεε, τὸν ὑγρὸ καὶ ἀφρισμένο λαιμὸ ἀπὸ νερὸ, γιὰ νὰ πνίξω τὴν καταραμένη φωνή του. Μὰ θὰ τὸ στραγγαλίσω αὐτὸ τὸ συντριβάνι, θὰ τὸ κάνω νὰ σωπάση! Δὲν θέλετε ἐσεῖς ν' ἀκούω τὴ φωνή του σ' ὅλη μου τὴ ζωὴ, νὰ μὲ κοροϊδεύη, νὰ γελάη!

Ἀφῆστε με κύριε, μὴ μὲ σφίγγετε ἔτσι, ἀφῆστ' ἐλεύθερα τὰ χέρια μου. μὰ ἀφῆστε με λοιπόν.

Μετάφραση ἀπὸ τὶς «Bonheurs perdus»

ΜΑΡΑΙΝΟΤΑΝ...

Ὁ Λουμπράδης σιγά, ἀθόρυβα, βγῆκε ἀπ' τὸ γραφεῖο του καὶ περνῶντας τὸ μεγάλο διάδρομο, ποὺ γλομπάκια ἠλεκτρικὰ τὸν φώτιζαν δυνατὰ, πῆγε κιἄνοιξε τὴν πόρτα τοῦ μικροῦ σαλονιοῦ καὶ μπῆκε μέσα.

Ἡ γυναίκα του βρισκόταν ἐκεῖ, ξαπλωμένη σὲ μιὰ πολυθρόνα διαβάζοντας. Στὸ ἄνοιγμα τῆς πόρτας, σήκωσε τὰ μάτια της ἀπ' τὸ βιβλίο, καὶ τὸν εἶδε.

—Εἶνε τίποτα ; τὸν ρώτησε.

—Τὶ νἄνε ! νὰ πάλι γιαυτὸ θὰ σοῦ πῶ. Τὸ πιστεύεις δὲ μᾶφίνει νὰ ἡσυχάσω.

—Καλὰ καὶ τὶ θέλεις ἄλλο νὰ κάνουμε;

—Σκέφθηκα νὰ προσκαλέσουμε τὸ Σπαγκάκη.

—Προσκάλεσέ τον.

—Θὰ στείλω...

—Ἀπόψε ;...

—Ναὶ, ναὶ, ἀπόψε ! τὶ νὰ περιμένουμε... Ἡ Λιλίτσα θἀργήση ἀκόμα ;

—Μά, ἔκανε ἡ γυναίκα του καὶ γύρισε καὶ κοίταξε ἕνα μεγάλο ρωλόγι τοῦ τοίχου,ποὺ ἀκούστηκε νὰ δουλεύει ρυθμικά.

—Ὅπου καὶ νἄνε θἄρθει, εἶπε. Εἶνε ἡ ὥρα ποὺ σχολᾶ ὁ κινηματογράφος.

—Θὰ στείλω λοιπὸν, νὰ τὸν πάρω...

—Ἂν εἶνε στὸ σπίτι του.

—Καὶ ἂν δὲν εἶνε νὰ τὸν περιμένει.

Καὶ ὁ Λουμπράδης χτύπησε τὸ κουδούνι.

—Νὰ δοῦμε κι' αὐτὸς τί θὰ πεῖ !... εἶπε.

Ἡ γυναίκα του ἔρριξε τὰ μάτια στὸ βιβλίο, ποὺ κρατοῦσε.

Τοῦ ρωλογιοῦ στὴ σιωπὴ ποὺ ἔγινε, ἀκούστηκε τὸ ρυθμικὸ δούλεμα σὰ νὰ μιλοῦσε μόνο, νἄλεγε, καὶ καὶ ξανάλεγε μιὰ ἱστορία παλιὰ καὶ νέα...

Ἕνα βῆμα γρήγορο. Ἡ πόρτα χτύπησε σιγὰ, ὅταν τὸ βῆμα ἔπαψε.

Μιὰ ὑπηρέτρια μὲ κάτασπρη ποδιὰ πάνω σὲ σκοῦρο ροῦχο, παρουσιάστηκε...

—Νίτσα νὰ πεῖς τοῦ Μήτσου νὰ πάει στοῦ Σπαγκάκη τοῦ γιατροῦ, καὶ νὰ τὸν φέρει !... Νὰ πάρει ἅμαξα, αὐτοκίνητο, ὅτι βρεῖ. Καὶ ἂν δὲν εἶνε κεῖ, νὰ τὸν περιμένει.

Ἡ γυναίκα τοῦ Λουμπράδη ποὖχε σηκώσει τὰ μάτια της ἀπ' τὸ βιβλίο, κιἄκουγε τί ἔλεγε ὁ ἄντρας της, κούνησε τὸ κεφάλι της ἐλαφρὰ, κἔρριξε τὰ μάτια της ἔπειτα, στὸ βιβλίο.

Ἡ ὑπηρέτρια ἔφυγε. Ὁ κύριος Λουμπράδης στράφηκε στὴ γυναίκα του :

—Νὰ δοῦμε καὶ τὴ γνώμη αὐτουνοῦ, τὶ θὰ πεῖ, τὶ νὰ κάνουμε. Μὰ καὶ τὶ μένει νὰ κάνουμε ! Καὶ ξέρεις τὶ σκεπτόμουνα ; Καλὰ ποὺ ἔχουμε, εἴμαστε πλούσιοι, ἂν δὲν εἴχαμε;... Εἶνε τρομερό!... Γιὰ νὰ δοῦμε κιαὐτὸς τὶ θὰ πεῖ. Μὰ καὶ τὶ δὲν κάναμε ; Ἐκεῖνο, ἐκεῖνο, ἐκεῖνο. Θὰ βρεῖ ἄραγε αὐτὸς νὰ μᾶς πεῖ τίποτα νέο ; Δὲν τὸ πιστεύω!... Καὶ νὰ βλέπεις ἄλλα κορίτσια, κορίτσια τοῦ λαοῦ, ποὖ θὰ τρῶνε μόνο ψωμί, ψωμὶ ξερό!.. καὶ τὰ βλέπεις ροδοκόκκινα καὶ ὅλο γέλιο καὶ χαρά!... Ἄ, ἂς ἀκοίσωμε κι' αὐτὸν καὶ ξέρω γώ..

—Τί;

—Νὰ τὴν πάρουμε καὶ νὰ πάμε στὴ Βιέννη σὲ μεγάλους γιατροὺς !... Κιαυτὸ θὰ κάνουμε !.. Τί ἄλλο ;... Σοῦ λένε εἶνε καλά, δὲ βρίσκουν τίποτα,εἶνε γερή!... Τότε γιατὶ μαραίνεται ;....

—Αὐτὸ νὰ κάνουμε, αὐτὸ τοῦ εἶπε ἡ γυναίκα του, θέλοντας νὰ τὸν σταματήσει γιὰ νὰ διαβάσει.

Καὶ τὄκανε. Κοίταξε τὸ βιβλίο της καὶ φάνηκε νὰ βυθίστηκε στὴ μελέτη. Ὁ ἄντρας της ποὖ ἤθελε νὰ πεῖ ἀκόμα, κρατήθηκε καὶ ἀφοῦ περπάτησε πάνω κάτω μεσ' στὸ δωμάτιο ἔβγαλε τσιγάρο τἄναψε κιἄρχισε νὰ καπνίζει.

Ἡ γυναίκα του ὅμως, τώρα σήκωσε τὸ κεφάλι ἀπ' τὸ βιβλίο καὶ στάθηκε..

—Τ' εἶνε; τὴ ρώτησε αὐτός.

—Ἀκοίω αὐτοκίνητο... Ναί, ναί, εἶνε τὸ δικό μας ..

Ἡ κυρία Λουμπράδη, ἀφοῦ πρώτα βεβαιώθηκε, πὼς τὸ αὐτοκίνητο ἦταν τὸ δικό τους, ἔρριξε τὰ μάτια στὸ βιβλίο. Ἀλλὰ πάλι πρόσεξε σὲ λίγο στὶς δυνατὲς ὁμιλίες ποὖ γίνονταν στὸ διάδρομο, καὶ ποὖ ξεχώριζε ἡ τελευταία φωνὴ τῆς μπόνας. Αὐτὴ πάντα δυνατὰ μιλοῦσε.

Ἤθελε νὰ διαβάσει τὸ κεφάλαιο κεῖνο, εἶχε πολὺ ἐνδιαφέρον, ἀλλά...

Ἡ πόρτα ἄνοιξε καὶ μιὰ μικρὴ κόρη ντυμένη σὰ δεσποινίδα μπῆκε.

—Καλῶς την ! εἶπε ὁ Λουμπράδης ἀφίνοντας πρῶτος ἕνα συννεφάκι νὰ βγεῖ ἀπ' τὸ στόμα του. Πὼς πέρασες ;

—Ἔ, ἔτσι κἔτσι,., ἀπάντησε ἡ δεσποινίδα μὲ μιὰ κίνησι τῆς κεφαλῆς καὶ κρεμνῶντας λίγο τὸ κάτω χείλη.

Εἶταν ἀδύνατη, κίτρινη καὶ μικρόσωμη.

Ἔμοιαζε μὲ κάτι λουλούδια ποὖ ὅσο καὶ ἂν τὰ περιποιεῖται κανεὶς πράτει ὅτι λένε οἱ γιατροὶ τῶν φυτῶν, αὐτὰ μένουν ἀσθενικὰ καὶ φαίνονται ἕτοιμα

νὰ μαραθοῦν.

Ὁ Λουμπράδης κοιτάζοντάς την ἔβαλε τὸ τσιγάρο του στὸ στόμα καὶ ρούφηξε.

—Μὰ δὲν εὐχαριστήθηκες πάλι ; τὴ ρώτησε ἡ μητέρα της. Δὲν εἶταν ἡ ταινία καλή ;

Τί νὰ σοῦ πῶ, μαμά... καλὴ εἶταν ἡ ταινία, μά... νὰ σοῦ πῶ, δὲν εὐχαριστήθηκα... Καλύτερα νἄμενα σπίτι !

Εἶχε κάτι τῆς μεγάλης, ὅταν ἔλεγε αὐτά, αἱ κινήσεις της, τὸ ὕφος της, τὴν ἔδειχνεν σὰ νἄταν πολὺ κοντή, νάνος, κυρία, ἢ δεσποινίδα.

—Καλύτερα δὲν εἶνε ἀπόψε ἅμα φᾶς νὰ πᾶς στὸ μελόδραμα; Ἔχουν ἀπόψε Ριγκολέτο, τῆς εἶπε ὁ πατέρας της σβύνοντας τὸ τσιγάρο του σὲ τασάκι.

—Οὔ, ἔκανε τὸ δεσποινίδιον, πάλι φωνὲς, μουσική! Δὲ ρωτᾶτε ἔχω ὄρεξη νὰ τἀκούω; Τὰ βαρέθηκα, δὲ σᾶς τὄχω πεῖ ;... Καὶ ὅσο σκέπτομαι πὼς αὔριο θἄρθει καὶ ὁ δάσκαλος τοῦ πιάνου! Ἄλλος κιαυτός!..

—Μὴν κάνεις, ἂν σὲ βαρύνει, τῆς ἀπάντησε ὁ πατέρα της καθὼς ἔπαιρνε τσιγάρο ἀπ' τὸ πακέτο του.

—Δὲ μπορῶ νὰ μὴν κάνω, τὸ πιάνο εἶνε ἀπαραίτητο! Πρέπει νὰ τελειοποιηθῶ! Μὰ τί νὰ σοῦ κάνω ὅμως μὲ μιὰ φορὰ τὴ βδομάδα!..Ἡ Φωφὼ μοῦ εἶπε πὼς ἔχει πάει ἐμπρὸς ἀπὸ μένα !...

—Ἡ Φωφώ;... Τὴν εἶδες; Πότε στὄπε;... τὴ ρώτησε ἡ μητέρα της.

—Ἀπόψε στὸν κινηματογράφο. Στὸ τέλος ὅμως, ὅταν φεύγαμε. Τὶ κρίμα ! Τόση ὥρα νἄνε κεῖ καὶ νὰ μὴν τὴ δῶ! Κιαὐτὴ δὲ μεῖχε δεῖ, ὅταν φεύγαμε ἐκεῖ κοντὰ στὴν πόρτα συναντηθήκαμε...

—Ἔ, λοιπόν ;...

—Ἔ, νὰ μιλήσαμε λιγάκι. Αὐτὴ ὅλο τὸ νοῦ τη τὸν ἔχει στὸ πιάνο...Πὼς πάει τὸ πιάνο,εὐθὺς μὲ ρώτησε.

—Καὶ σὺ τὶ τῆς εἶπες ;

—Ὅτι πάει σὰν τὸν κάβουρα, δηλαδὴ τὴν ἀλήθεια!.. Κἔτσι πάει. Μὰ καὶ τί νὰ σᾶς κάνω μὲ μιὰ φορὰ μόνο τὴ βδομάδα. μάθαμε καὶ τόσο λίγο παίξιμο...

—Μὰ παιδί μου, τῆς εἶπε ὁ πατέρας της, τὸ κάναμε αὐτὸ γιὰ νὰ μὴν κουράζεσαι... Ἂν θέλεις νἄρχεται ὁ δάσκαλος ἀκόμα...

—Ὄχι, ὄχι, ὄχι!... Καλὰ εἶνε μιὰ φορὰ τὴ βδομάδα, τί νὰ βλέπω τὰ γυαλάκια του περισσότερο ;...

—Καλά, τῆς εἶπε ἡ μητέρα της ὑψώνοντας τὸ βιβλίο, πήαινε τώρα μέσα καὶ ἄλλαξε !... Μπορεῖ νἄρθει κανείς...

—Μπά, ποιός ;

—Θὰ δεῖς, μὴν εἶσαι περίεργη...

—Εἶμαι λίγο.

— Καλὰ πήγαινε καὶ θὰ δεῖς.

— Δὲ μοῦ τὸ λέτε ;

— Πήγαινε σοῦ λέω τώρα.

Καὶ ἡ μητέρα της ἔφερε τὰ μάτια της στὸ βιβλίο.

Ἡ μικρὴ στράφηκε στὸν πατέρα της καὶ τὸν ρώτησε μὲ κίνημα του κεφαλιοῦ.

Αὐτὸς ἔβαλε τὸ δάχτυλο στὰ χείλια καὶ τῆς ἔκανε ἔπειτα μὲ τὸ χέρι ἕνα κίνημα ποὖ ἔλεγε πὼς ἔπρεπε νὰ πηγαίνει.

Ὁ Λουμπράδης περπάτησε πάνω-κάτω ἀθόρυβα καπνίζοντας. Ἡ γυναίκα του διάβαζε. Εἶχε ἔρθει καὶ ἡ ὥρα τοῦ δείπνου, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ περιμένουν. Τὰ ρωλόγι τὴ σήμανε καὶ ὅμοια ἀκούστηκαν νὰ κάνουν καὶ τἄλλα ρωλόγια τοῦ μεγάλου σπιτιοῦ. Κανεὶς ὅμως δὲν ἐφάνηκε νὰ τὴν ἄκουσε.

Ὁ Λουμπράδης ξακολουθοῦσε ἀθόρυβα νὰ περπατεῖ πάνω στὰ παχειὰ χαλιὰ, καὶ νὰ καπνίζει, ἡ κυρία του νὰ διαβάζει καὶ τὸ ρωλόγι, ἀφοῦ σήμανε σὰ νὰ τοὺς ἔβγαζε λόγο καὶ τοὺς εἶπε κάτι, ξακολουθοῦσε κι αὐτὸ τὴ δουλιά του, κι ρὐτὸ μόνο ἀκουγόταν.

—Τὸ κουδούνι μοῦ φαίνεται,εἶπε ξαφνικὰ ἡ Λουμπράδη στὸν ἄντρα της, ὑψώνοντας τὸ κεφάλι της ἀπ' τὸ βιβλίο.

— Ναί, ναί...Ὁ γιατρὸς θἄνε...

Σὲ λίγο ἡ πόρτα χτύπησε ἐλαφρά...Ἡ ὑπηρέτρια φάνηκε.

— Ὁ γιατρός...

Ὁ Λουμπράδης βγῆκε νὰ τὸν ὑποδεχτεῖ.

Ὁ γιατρὸς ἀνέβαινε.

— Καλὴ σπέρα, γιατρέ μου.

— Καλη σπέρα, κύριε Λουμπράδη...Τί τρέχει ;... Εἶνε κανεὶς ἀσθενής ;...

— Θὰ σᾶς πῶ, θὰ σᾶς πῶ...

Ἔδωσαν τὰ χέρια.

Ὁ Λουμπράδης τὸν ὁδήγησε στὸ σαλονάκι, ὅπου βρισκότατε ἡ κυρία του. Εἶχε ἀφήσει αὐτὴ τὸ βιβλίο καὶ περίμενε.

Εὐτυχῶς, τῆς εἶπε ὁ γιατρὸς, πότε καὶ πῶς... Μήπως ἡ μικρά...

— Θὰ σᾶς πῶ, θὰ σᾶς πῶ, τοῦ εἶπε πάλι ὁ Λουμπράδης. Καθίστε, γιατρέ.. Κ' ἕνα τσιγαράκι ;

— Ὄχι, ὄχι, δὲ θέλω...Ἀλλὰ δόστε μου, ἂς καπνίσω...

Καὶ ὁ γιατρὸς ἀφοῦ ἄναψε κἔβγαλε ἀπ' τὸ στόμα του μὲ ὁρμὴ καπνὸ, ρώτησε :

— Λοιπὸν...Βλέπετε εἶμαι καὶ περίεργος...

Ὁ Λουμπράδης ἄρχισε νὰ λέει. Τὸν βοηθοῦσε κάθε τόσο καὶ ἡ γυναίκα του, σὰ νἄβἀζε, ἢ νὰ πρόσθετε κι αὐτὴ σ' ἕνα οἰκοδόμημα ποὖ ἔκανε αὐτὸς, νἄβαζε τὶς πετρίτσες, νὰ γέμιζε τὰ κενά.

Ἡ κόρη τους ἀπὸ μῆνες τώρα, ἔδειξε σημεῖα μαρασμοῦ. Ἐνῶ εἶταν παχουλὴ κιὅλο χαρὰ ἄρχισε νὰ ἀδυνατίζει καὶ ἡ χαρὰ νὰ κόβεται...

— Δὲν τρώει πολὺ, δὲν ἔχει ὄρεξη, πρόσθεσε ἡ γυναίκα τοῦ Λουμπράδη, τῆς δώσαμε χίλια δυὸ φάρμακα νἀνοίξει ἡ ὄρεξή της καὶ δὲν ἔκαναν τίποτα...

Οἱ γιατροὶ ποὖ ἔκάλεσαν τὴν βρήκαν γερή. Τὴν ἀκτινοσκόπησαν. Γερὴ καὶ γερή. Εἶπαν διάφορα γιατρικά. Καὶ ὅλα τὰ πῆρε. Ἐνέσεις ; Ἄπειρες. Καμμιὰ ἐνέργεια ὅμως. Τῆς ἔκαναν ταξείδια...

— Καὶ ξέρετε, γιατρέ μου, πετάχτηκε ἡ κυρία Λουμπράδη καὶ εἶπε, δὲν αἰσθάνετε καμμιὰ εὐχαρίστηση, οὔτε γιὰ θέατρα, κινηματογράφους, συναναστροφὲς, καὶ ἄλλες, ἄλλες, μὰ πόσες διασκεδάσεις, ποὖ ἀναγκασθήκαμε νὰ τὴν πηγαίνουμε...Ὅλα τὰ βαριέται...

— Καὶ πόσο ἐτῶν εἶνε ; ρώτησε ὁ γιατρός.

— Τὰ ἔντεκα ἔκλεισε πρὸ δέκα πέντε ἡμερῶν...

Ὁ γιατρὸς ἔκανε μιὰ κίνηση μὲ τὸ κεφάλι του.

— Τί, γιατρέ ; τὸν ρώτησε ἡ Λουμπράδη.

— Τίποτα, κυρία...Λέγετε, κύριε Λουμπράδη...

Ὁ Λουμπράδης εἶπε, μίλησε, εἶπε πολλὰ, τί τῆς ἔκαναν, τί εἶχαν διατάξει οἱ γιατροί. Καὶ ὁ γιατρὸς τώρα, ἄρχησε νὰ τὸν ρωτᾶ πολλά. Στὸ τέλος ὁ γιατρὸς εἶπε :

— Ἂς δοῦμε τώρα καὶ τὴ δεσποινίδα...

Ὁ Λουμπράδης θέλησε νὰ τρέξει νὰ τὴν φέρει,

ἀλλ' ἡ γυναίκα του τ' ν ἐμπόδισε καὶ χτύπησε τὸ κουδούνι. Καὶ στὴν ὑπηρέτρια ποὺ παρουσιάστηκε, εἶπε τί θέλανε.

Δὲν πέρασε πολὺ, καὶ νὰ καὶ ἄνοιξε ἡ πόρτα καὶ μπῆκε ἡ δεσποινίδα Λουμπράδη μὲ τριανταφυλλὶ ὡραῖο φόρεμα...

— Ἰδού την! ἔκανε ὁ πατέρας της.

— Καλῶς τὴ μικρούλα! εἶπε ὁ γιατρὸς, τί κάνετε;

Ἡ μικρούλα ἔκανε ἕνα μορφασμὸ καὶ ἀπάντησε:

— Καλὰ εὐχαριστῶ!

Ἡ μητέρα της θυμήθηκε πὼς ἡ κόρη της θύμωνε ὅταν ὀὴ λέγανε μικρούλα καὶ τῆς φερόντουσαν σὰ νἄτανε μικράκι.

Ὁ κύριος Λουμπράδης τοὺς σύστησε.

— Μὰ πάλι γιατρός! ἔκανε ἡ μικρούλα.

Ὁ γιατρὸς τὴν κοίταζε, τὴν κοίταζε, ἐλαφρὰ χτυπῶντας τὸ πόδι του στὸν παχὺ τάπητα.

— Πιστεύω, εἶπε ἔπειτα, κἔχω ἐμπιστοσύνη μεγάλη στοὺς συναδέλφους μου. Ἀλλὰ θὰ κάνω κἐγὼ μιὰ ἐξέταση ἀπὸ τὴν ἀρχή! Καὶ θὰ σᾶς πῶ ὕστερα...

— Οὔ, ἔκανε ἡ μικρούλα, πάλι κοιτάγματα! Μὰ πότε θὰ τελειόσουν!

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωὶ ὁ κύριος Λουμπράδης ἔφυγε μὲ τὸ αὐτοκίνητο. Κοντὰ τὸ μεσημέρι ἦρθε ἔχοντας μαζί του μιὰ κόρη ροδοκόκκινη. Ἡ κόρη του ἡ Λιλίτσα ποὺ τὴν εἶδε. φώναξε:

— Ἡ Φωφὼ, ἡ Φωφώ!

Ὁ Λουμπράδης εἶχε φέρει τὴ Φωφὼ γιὰ νὰ μείνει μαζὶ μὲ τὴν κόρη του λίγες μέρες. Εἶταν αὐτὸ ἕνα ἀπ' τὰ γιατρικὰ τοῦ Σπαγκάκη.

Μετὰ τὸ γεῦμα τὸ αὐτοκίνητο τοὺς πῆρε ὅλους, πατέρα, μητέρα καὶ τὰ δυὸ κορίτσια καὶ τράβηξε γιὰ τὴν ἐξοχή.

Ὁ καιρὸς εἶταν ὡραῖος. Σύννεφο κανένα δὲ λέκιαζε τὸ γαλανὸ χρώμα τοὐρανοῦ. Ἀέρας δὲ φυσοῦσε.

Σὲ μιὰ μεριὰ ὅλο δέντρα ψηλὰ, βαριὰ πεύκα, καὶ ποὺ χλόη καταπράσινη ἁπλωνόταν σταμάτησαν καὶ κατέβηκαν...

— Μὰ εἶνε μαγεία ἐδῶ! Φώναξε ἡ Φωφὼ κἔτρεξε καὶ ξαπλώθηκε στὴν καταπράσινη χλόη. Ὕστερα γυρίζοντας στὴ φίλη της ποὺ στεκόταν καὶ τὴν κοίταζε:

— Ἔλα, Λιλίτσα, ἔλα! Ἐδῶ εἶνε ὁ παράδεισος!

— Γιὰ τί λέει αὐτή! ἔκανε ἡ Λιλίτσα στὴ μητέρα της. Ποὺ τὸν βλέπει τὸν παράδεισο; Ζουρλάθηκε!

— Γιατί, Λιλίτσα, ζουρλάθηκε; Ἡ ἔξοχὴ, ἡ πρασινάδα, τὰ δέντρα, ὁ ὡραῖος οὐρανὸς τῆς ἔφεραν χαρά...Νὰ ἀφοῦ κἐγὼ ἔτσι μοὔρχεται νὰ τρέξω καὶ νὰ κυλιστῶ στὴ χλόη.

— Μπορεῖ ἔσεῖς, μὰ ἐγὼ ὄχι. Καὶ πῆγε κοντὰ στὴ φίλη της, ἀλλὰ δὲν ξαπλώθηκε, οὔτε κάθησε χάμω. Βρῆκε ἕνα κομμένο δέντρο καὶ κάθισε.

Σὲ λίγο ἡ Φωφὼ τινάχτηκε ἀπ' τὴ χλόη.

— Ἄ, ἄ! τ' εἶνε αὐτό! φώναξε δείχνοντας κάτι στὸν ἀέρα. Σφίγγα εἶνε, τί εἶνε; Μαύρη σφίγγα!

Καὶ ἄρχισε νὰ τρέχει πίσω μὲ τὸ καπέλο στὰ χέρια γιὰ νὰ τὴ χτυπήσει.

— Γιὰ, γιὰ ἡ τρελὴ πὼς τρέχει! ἔκανε ἡ Λιλίτσα γυρίζοντας στοὺς γονεῖς της.

Αὐτοὶ δὲ μίλησαν. Σιγὰ ὅμως εἶπε ἡ Λουμπράδη στὸν ἄντρα της:

— Ἡ Φωφὼ εἶνε κορίτσι, παιδὶ σωστό! Ἡ δικιά μας δὲν ξέρω πῶς μοῦ φαίνεται! σὰ γεροντοκόρη!

Στὸ σαλονάκι, ὅταν βράδιασε, ἔμειναν συνομιλοῦντες ἡ Λουμπράδη μὲ τὸν ἄντρα της. Στὸ μεγάλο σπίτι τώρα ὅμως γινόταν θόρυβος. Τὸ πιάνω χτυποῦσε δυνατὰ, ἔπαιζε εὔθυμα κομμάτια ἀπ' ὥρα. Κἔπειτα ἀκούστηκε μιὰ δροσερὴ κοριτσίτικη φωνὴ νὰ τραγουδεῖ:

Γὼ τὸ πίνω καὶ τὸ λέω
γίνουμαι στουπί...
καὶ δὲ μὲ νοιάζει
σἔ ὁρκίζομαι, ὁ κόσμος τί θὰ πεῖ.

Τὸ τραγούδι κράτησε ἀρκετά. Ὕστερα ἄμα ἔπαψε ἀκούστηκε σιγαλὸ παίξιμο. Εἶταν τῆς κόρης τους...

Ἡ πόρτα ἡ κλειστὴ τοῦ σαλονιοῦ χτύπησε σιγά.

— Ἐμπρός.

Ἡ μικρὴ Φωφὼ μπῆκε μέσα.

— Ἔμαθες τίποτα, Φωφώ; τὴ ρώτησε ἡ Λουμπράδη.

— Ναί, τῆς ἀπήντησε αὐτὴ χαμογελῶντας.

— Ναί! Γιὰ νἀκούσωμε λοιπόν;

Ἡ Φωφὼ γύρισε καὶ κοίταξε τὸν Λουμπράδη, κἔπειτα πάλι τὴν κυρία του καὶ εἶπε:

— Μά...

Ὁ Λουμπράδης τὸ κατάλαβε.

— Καλὰ, καλὰ, φεύγω γώ!

Καὶ βγῆκε ἔξω. Ἔφερε βόλτα τὸ σπίτι, τοὺς διαδρόμους. Ἄκουσε τὸ πιάνο. Ἡ κόρη του μελετοῦσε τὸ μάθημά της. Καὶ ἀφοῦ νόμισε πὼς ἀρκετὰ ἔμεινε, γύρισε μὲ γρήγορο βῆμα. Ἡ μικρὴ τότε ἔβγαινε. Εἶχε τὸ ἴδιο χαμόγελο.

— Ἔ γιὰ λέγε μου; εἶπε στὴ γυναίκα του, ἅμα ἔκλεισε τὴν πόρτα.

— Θὰ σοῦ πῶ, τοῦ ἀπήντησε αὐτὴ κουνῶντας ἀργὰ τὸ κεφάλι. Λοιπὸν, ἡ μόνη της στενοχώρια τῆς κόρης μας καὶ πυὺ γιαυτὸ τρώγεται εἶνε, ἐδῶ ἄκου! Γιατί δὲ μεγαλώνει γρήγορα γιὰ νὰ παντρευτεῖ!...

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

GEORGES DUHAMEL

(Ἀνέκδοτο σημειωμά του):

L' abstraction, manicé avec quelque adresse, est un instrument précieux. Creer le vide autour d'un objet pour mieux rassembler la lumière et l' attention, c' est une methode energique et féconde. Je la crois pourtant dangereuse quand il s agit de la vie et des images de la vie.
Cette subordination de tout être aux rapports qu'il affecte est si naturelle et si nécessaire que Dieu lui-même, consideré à part de son oeuvre, semble depourvu de la signification. Dieu n' a pas d' histoire avant la Genése, et c' est à se demandeu sil a la moindre existence.
Une oeuvre d' art, prise en soi hors du monde et de la durée n' est ni reelle, ni même imaginable. On ne peut etudier l'oeuvre d'art qu' en fonction des vocietés qui l'engendrent et la jugent.

(Ἡ Μετάφρασή του)

Ἡ ἀφαίρεση, ἐπιδέξια χρησιμοποιημένη, εἶναι ἕνα ὄργανο πολύτιμο. Τὸ νὰ δημιουργῆ κανεὶς κενὸν γύρω ἀπὸ ἕνα ἀντικείμενον γιὰ νὰ ἐντοπίση καλύτερα ἀποκλειστικῶς σ' αὐτὸ τὸ φῶς καὶ τὴν προσοχὴ, εἶναι μιὰ μέθοδος ἀποτελεσματικὴ καὶ γόνιμη. Νομίζω ὅμως πῶς ἡ μέθοδος αὐτὴ εἶν' ἐπικίνδυνος προκειμένου γιὰ τὴ ζωὴ καὶ γιὰ τὶς ἀπεικονίσεις τῆς ζωῆς.
Αὐτὴ ἡ ὑπεξάρτηση καθενὸς ὄντος ἀπὸ τὶς σχέσεις

ποὺ ἐπιτηδεύεται εἶναι τόσο φυσικὴ καὶ τόσον ἀναγκαία, ὥστε καὶ ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς, ἂν ὑπολογισθῆ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ ἔργον του, φαίνεται ὅτι δὲν ἔχει πιὰ σημασία. Ὁ Θεὸς δὲν ἔχει ἱστορία πρὶν ἀπὸ τὴν Γένεση καὶ δ ι ε ρ ω τ ᾶ τ α ι κανεὶς ἂν τότε ἔχη καὶ τὴν παραμικρὴν ἀκόμη ὑπόσταση.
Ἕνα ἔργο τέχνης, παρμένο μονο του, ἔξω ἀπὸ τὸ περιβάλλον καὶ ἀπὸ τὸν καιρὸ, οὔτε πραγματικὸν εἶναι, οὔτε νοητό. Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ σπουδάση τὸ καλλιτέχνημα, παρὰ μὲ τὴν συνεργασίαν τῶν κοινωνιῶν πυὺ τὸ δημιουργοῦν καὶ τὸ κρίνουν.

ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

Η ΚΥΡΙΑ ΜΕ ΤΑ ΠΡΑΣΙΝΑ

Δὲν ξέρω γιατὶ ἀγαποῦσα τὸν Ραμπώ.
Κάθε πρωΐ μπαινοβγαίνοντας στὴν κάμαρα γιὰ τὶς ἀνάγκες τῆς ὑπηρεσίας, ξεχώριζα τὸν Ραμπὼ ἢ κάλλιο τὸ κεφάλι τοῦ Ραμπὼ, μπὰ τὶ λέω: τὸ μάτι τοῦ Ραμπὼ πωὔτανε χωμένο μέσα σὲ κεῖνο τὸ φύρδηνμύγδην τῶν πανιῶν. Ἔμοιαζε κάπως μὲ κουνελάκι ποὺ κρύβεται κάτω ἀπ' τ' ἄχερα κ.ὶ σὲ παραμονεύει ἀνήσυχα.
Κάθε φορὰ ποὺ περνοῦσα ἔκανα στὸ Ραμπὼ ἕνα φιλικὸ νέψιμο κλείνοντας γερὰ τ' ἀριστερὸ μάτι σφίγγοντας τὰ χείλη. Ἀμέσως τὸ μάτι τοῦ Ρσμπὼ κλειοῦσε χαράζοντας χίλιες μικρὲς ζαρωματιὲς στὴ μαραμμένη ὄψη τοῦ ἄρωστου· κι' αὐτὸ ἦταν ὅλο: εἴχαμε ἀνταλλάξει τὸ χαιρετισμό μας καὶ τὶς ἐκμυστηρεύσεις μας.
Ὁ Ραμπὼ δὲν γελοῦσε ποτέ. Ἤτανε παλιὸ παιδὶ τῆς λαϊκῆς βοήθειας καὶ μάντευες πὼς δὲν θὰ βύζαινε χορταστικὰ σὰν ἤτανε μικρὸς τὸ ἄστοχο ἐτοῦτο θρέψιμο στῆς βυζάστρας, δὲν ἤτανε καθόλου ἀρκετό.
Ὁ Ραμπὼ ἤτανε σωστὸς σκελετὸς μ' ἕνα χρῶμα κατάχλωμο πιτσιλισμένο μὲ πιτυρένιους λεκέδες. Τόσο λίγο μυαλὸ εἶχε ποὺ ἔμοιαζε μὲ κουνέλι καὶ πουλὶ μαζύ. Μόλις τὸν φιλοῦσε κανένα ξένο πρόσωπο, τὸ κάτω του χεῖλι ἄρχιζε νὰ τρέμη καὶ τὸ πηγοῦνι του κυλοῦσε σὰν τὸ καρύδι. Ἔπρεπε πρῶτα-πρῶτα νὰ τοῦ ξηγήσῃς πὼς δὲν θὰ τὸν χτυποῦσες.
Φτωχὲ Ραμπώ! Δὲν ξέρω τὶ θἄδινα γιὰ νὰ τὸν δῶ νὰ γελάσῃ. Τοὐναντίο τὸ κάθε τι συνωμοτοῦσε νὰ τὸν κάνῃ νὰ κλαίῃ· κεῖνες οἱ φοβερὲς ἐπιδέσεις τῶν πληγῶν,οἱ ἀτέλειωτες, ποὺ ἀνανεωνόντανε κάθε μέρα μῆνες τόρα· κεῖνη ἡ ἀναγκαστικὴ ἀκινησία ποὺ ἐμπόδιζε τὸν Ραμπὼ νὰ παίζῃ μὲ τοὺς συντρόφους καὶ πρὸ πάντων ποὺ ὁ Ραμπὼ δὲν ἤξερε τίποτα νὰ παίζῃ καὶ δὲν ἔδινε καὶ μεγάλη σημασία σὲ τίποτε.
Ἤμουνα νομίζω, ὁ μόνος ποὺ εἶχα λιγάκι στενὲς σχέσεις μαζύ του καὶ τὄχω πεῖ, ὅλο-ὅλο ἤτανε κυρίως νὰ κλείνω τὸ ἀριστερὸ μάτι, σὰν περνοῦσα ἀπὸ πλάϊ στὸ κρεββάτι του.
Ὁ Ραμπὼ δὲν κάπνιζε. Σὰν γενότανε διανομὴ σιγαρέττων, ὁ Ραμπὼ ἔπαιρνε τὸ μερίδιό του κι ἔπαιζε μιὰ στιγμοῦλα μ' αὐτὰ, κουνῶντας τὰ μεγάλα του κοκκαλιάρικα δάχτυλα, τὰ παραμορφωμένα ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ ἤτανε στὸ κρεββάτι. Δάχτυλα ἄρρωστου γεωργοῦ, δὲν εἶναι καθόλου ὤμορφο πράμα· ἅμα χάσουνε τὴν ὁπλή τους καὶ τὴ ρωμαλέα τους ὄψη, δὲν μοιάζανε πιὰ μὲ τίποτε.
Μοῦ φαίνετσι πὼς ὁ Ραμπὼ θἄθελε νὰ προσφέρη στοὺς γείτονας τὰ καλά του σιγαρέττα· μὰ εἶνε τόσο δύσκολο νὰ μιλήσῃ, πρὸ πάντων γιὰ νὰ δώσῃ κάτι τι σὲ κάποια. Τὰ σιγαρέττα σκεπαζόνταν λοιπὸν μὲ σκόνη πάνω στὸ σανίδι, κι ὁ Ραμπὼ ἔμενε ξαπλωμένος ἀνάσκελα, κοκκαλιάρης κι ὁλόϊσος, σὰν ἕνα μικρὸ κομματάκι ἄχερο ποὺ τὸ πῆρε ὁ χείμαρρος τοῦ πολέμου καὶ ποὺ δὲν καταλάβαινε τίποτε ἀπ' ὅτι γίνεται τριγύρω του.
Μιὰ μέρα, ἕνας ἀξιωματικὸς τοῦ Ἐπιτελείου μπῆκε στὴν κάμαρα καὶ πλησίασε τὸν Ραμπώ.

— Αὐτὸς εἶναι; εἶπε. Μπᾶ! τοῦ φέρνω τὸ στρατιωτικὸ μετάλιο καὶ τὸν πολεμικὸ σταυρό.

Ἔδωσε στὸν Ραμπὼ καὶ τοῦ ὑπόγραψε ἕνα μικρὸ χαρτάκι καὶ τὸν ἄφισε μὲ τὰ παιγνιδάκια στὸ πλευρό του. Ὁ Ραμπὼ δὲν γελοῦσε· ἔβαλε τὸ κουτὶ μπροστά του, πάνω στὸ πανὶ, καὶ τὸ κύτταζε ἀπ' τὶς ἐννιὰ τὸ πρωὶ ἴσαμε τὶς τρεῖς τὸ ἀπόγευμα.
Στὶς τρεῖς, ὁ ἀξιωματικὸς ξαναγύρισε κι' εἶπε:

— Λάθος ἔγινε, γελάστηκα. Δὲν εἶναι γιὰ τὸν Ραμπὼ τὰ παράσημα, εἶναι γιὰ τὸν Ραμπού.

Πῆρε τότε πίσω τὴ θήκη, ἔσκισε τὴν ἀπόδειξι κι' ἔφυγε.
Ὁ Ραμπὼ ἔκλαιγε ἀπ' τὶς τρεῖς τὸ ἀπόγευμα ἴσσμε τὶς ἐννιὰ τὸ πρωὶ, ὅπου ἀποκοιμήθηκε. Τὴν ἄλλη μέρα ἄρχισε νὰ κλαίῃ ἀπ' τὸ πρωί. Ὁ κ. Γκωσσὲν ποὺ εἶναι καλὸς ἀρχηγὸς, ξεκίνησε γιὰ τὸ Ἐπιτελεῖο καὶ γύρισε μ' ἕνα μετάλλιο κι' ἕνα σταυρὸ ποὺ μοιάζανε ὁλότελα μὲ τ' ἄλλα· μάλιστα ἔδωσε στὸ Ραμπὼ κι ἕνα καινούργιο χαρτὶ καὶ τοῦ ὑπόγραψε.
Ὁ Ραμπὼ ἔπαψε νὰ κλαίῃ. Μιὰ σκιὰ ὅμως ἔμεινε πάνω στὸ πρόσωπό του, μιὰ σκιὰ δυσπιστίας σὰν νἄτανε φόβος πὼς σήμερα αὔριο θὰ ἐρχόντουσαν πάλι νὰ τοῦ πάρουνε πίσω τὰ παιγνιδάκια.
Περάσανε μερικὲς βδομάδες. Κύταζα συχνὰ τὸ πρόσωπο τοῦ Ραμπώ, καὶ πάσχιζα νὰ φαντασθῶ πῶς θἄκανε ἂν γελοῦσε. Τοῦ κάκου πάσχιζα: εἴτανε ὁλοφάνερο πὼς ὁ Ραμπὼ δὲν ἤξερε νὰ γελᾷ καὶ πὼς τὸ κεφάλι του δὲν ἤτανε φτιαγμένο γιὰ τέτοιο πράμα.
Ἀκριβῶς τότε ἤτανε ποὔρθε ἡ κυρία μὲ τὰ πράσινα.
Μπῆκε, ἕνα ὡραῖο πρωΐ ἀπὸ μιὰ ἀπ' τὶς πόρτες, ὅπως ὅλος ὁ κόσμος. Κι' ὅμως δὲν ἔμοιαζε μ' ὅλο τὸν κόσμο: Φαινότανε σἂν ἄγγελος, σἂν βασίλισσα, σἂν κοὔκλα. Δὲν ἤτανε ὡραία σἂν τὶς νοσοκόμες ποὺ ἐργάζονται στὶς κάμαρες, οὔτε σἂν τὶς μητέρες τὶς γυναῖκες ποὺ ἔρχουνται νὰ δοῦνε τὸ παιδί τους ἢ τὸν ἄντρα τους σἂν εἶναι πληγωμένοι. Δὲν ἔμοιαζε οὔτε μὲ τὶς κυρίες ποὖ ἀπαντᾷ κανεὶς στὸ δρόμο. Ἤτανε πολὺ πιὸ ὤμορφη, πολὸ πιὸ μεγαλοπρεπής. Σοὔφερνε μᾶλλον στὸ νοῦ κεῖνες τὶς νεραϊδες, κεῖνες τὶς μεγαλοπρεπεῖς εἰκόνες ποῦ βλέπει κανεὶς στὰ μεγάλα χρωματιστὰ ἡμερολόγια ποὺ ἀπὸ κάτω τους ὁ ζωγράφος ἔχει γράψει: «Τὸ Ὄνειροπόλημα» ἢ «Ἡ Μελαγχολία» ἢ ἀκόμη ἢ «Ποίηση». Τὴν τριγυρνούσανε ὡραῖοι καλοντυμένοι ἀξιωματικοὶ ποὺ φαινόντουσαν πολὺ προσεχτικοὶ καὶ στὰ παραμικρότερά της λόγια καὶ τῆς δείχνανε τὰ πιὸ ζωηρὰ τεκμήρια θαυμασμοῦ.

— Ὁρίστε λοιπὸν, Κυρία, εἶπεν ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ἀφοῦ ἐπιθυμεῖτε νὰ δῆτε μερικοὺς πληγωμένους..

Ἔκανε δυὸ βήματα στὴν κάμαρα, σταμάτησε ἀπότομα κι' εἶπε μὲ βαθειὰ φωνή:

— Τοὺς καϋμένους!

Ὅλη ἡ κάμαρα τέντωσε τ' αὐτί της, κι' ἄνοιξε τὸ μάτι. Ὁ Μερὺ ἄφισε τὴν πίπα του· ὁ Ταρισσὰν ἄλλαξε τὰ δεκανίκια του, πρᾶγμα ποὺ σ' αὐτὸν εἶναι σημάδι συγκίνησης· ὁ Ντομὰνζ κι' ὁ Μπορνιὲ πάψανε τὰ χαρτιὰ καὶ τὰ κολλήσανε πάνω στὴν κοιλιά

τους, γιὰ νὰ μὴ τὰ ἰδοῦνε, ἀπὸ διάκριση. Ὁ Πονπὼ δὲν κουνήθηκε, ἀφοῦ ἤτανε παράλυτος, μᾶβλεπες καλὰ πὼς ἔβαζε ὅλα του τὰ δυνανὰ γιὰ ν' ἀκούσῃ. Ἡ κυρία μὲ τὰ πράσινα πῆγε πρῶτα πρῶτα στὸ Σόρρι, τὸ μαῦρο.

—Σόρρι σὲ λένε; εἶπε διαβάζοντας τὴν πινακίδα. Ὁ μαῦρος κούνησε τὸ κεφάλι, ἡ κυρία μὲ τὰ πράσινα ἐξηκολούθησε μὲ τόνους γλυκοὺς καὶ μελωδικοὺς ὅπως τῶν κυριῶν ποὺ παίζανε στὸ θέατρο:

—Ἤρθες νὰ πολεμήσῃς στὴ Γαλλία Τόρρι, κι' ἄφισες τὸν ὄμορφό σου τόπο, τὴ δροσερὴ καὶ μυρωμένη ὅλση τοῦ ὠκεανοῦ τῆς φλογισμένης ἄμμου. Ἀ! Σόρρι! πόσο ὄμορφα εἶνε τὰ βράδυα τῆς Ἀφρικῆς, τὴν ὥρα ποὺ ἡ νέα γυναίκα γυρίζει κατάμοσκρα τῆς δενδροστοιχίας τῶν χουρμάδων, κρατόντας στὸ κεφάλι της, σὰν σκοτεινὸ ἄγαλμα, τὸν ἀρωματικὸ ἀμφορέα γεμᾶτο μέλι καὶ γάλα τοῦ κακάου.

Οἱ ἀξιωματικοὶ βγάλανε ἕνα μουρμουρητὸ θαυμασμοῦ, κι' ὁ Σόρρι, ποὺ καταλαβαίνει τὰ γαλλικά, ἄρθρωσε κουνόντας τὸ κεφάλι:

—Κακάο...κακάο...

Ἡ κυρία μὲ τὰ πράσινα προχώρησε παρακάτω. Ἤρθε ἴσαμε τὸν Ραμπὼ καὶ κάθησε σιγὰ στὴν ἄκρη τοῦ κρεββατιοῦ, σὰν χελιδόνι στὸ τηλεγραφικὸ σύρμα.

—Ραμπώ, εἶπε, εἶσαι γενναῖος!

Ὁ Ραμπὼ δὲν ἀπάντησε τίποτε, μά, ὅπως συγείθιζε, προφύλαξε τὰ μάτια του, σὰν τὸ παιδὶ ποὺ φοβᾶται μὴ τὸ μπατσίσουν.

—Ἀ! Ραμπώ, εἶπεν ἡ κυρία μὲ τὰ πράσινα, τί εὐγνωμοσύνη δὲν χρωστοῦμε σὲ σᾶς ποὺ φυλάγετε ἀνέγγυχτη τὴ γλυκειά μας Γαλλία; Ἀλλὰ Ραμπώ, ἔχεις πιὰ γνωρίσει τὴν πιὸ μεγάλη ἀνταμοιβή: τὴ δόξα! Κείνη ἡ λεπτὴ ἀγωνία νὰ πηδήξῃς μπροστὰ μὲ τὴν λόγχη ν' ἀστράφτῃ στὸν ἥλιο· ἡ ἡδονὴ νὰ βυθίσῃς ἐκδικητικὸ σίδερο μέσα στὰ ματωμένα νεφρὰ τοῦ ἐχθροῦ, κι' ἔπειτα ὁ πόνος, θεῖος ποὺ τὸν ὑποφέρεις γιὰ ὅλους· ἡ ἁγία πληγὴ ποὺ τὸν ὕμνο τὸν κάνει Θεό! Ἀχ! τί ὄμορφες ἀναμνήσεις Ραμπώ!

Ἡ κυρία μὲ τὰ πράσινα σώπασε καὶ μιὰ θρησκευτικὴ σιωπὴ ἁπλώθηκε στὴν κάμαρα.

Ἀκριβῶς τότε συνέβηκε ἕνα φαινόμενο ἀναπάντεχο: ὁ Ραμπὼ ἔπαψε νὰ μοιάζῃ μὲ τὸν ἑαυτό του. Ὅλα του τὰ χαρακτηριστικὰ συσπασθήκανε, συνταραχτήκανε μ' ἕνα τρόπο σχεδὸ τραγικό. Ἕνας βραχνώδικος θόρυβος βγῆκε μὲ τιναγμοὺς, ἀπ' τὸ σκελετωμένο στῆθος, κι' ὅλοι καταλάβανε πῶς ὁ Ραμπὼ γελοῦσε.

Γελοῦσε περισσότερο ἀπὸ τρία τέταρτα τῆς ὥρας. Ἡ κυρία μὲ τὰ πράσινα εἶχε φύγει ἀπὸ ὥρα καὶ ὁ Ραμπὼ γελοῦσε μὲ παραξενισμὸ σοῦ καὶ ποῦ, ὅπως βήχει κανεὶς, ὅπως ροχαλίζει.

Ἀπὸ τότε, κάτι τι ἔχει ἀλλάξει στὴ ζωὴ τοῦ Ραμπώ. Σὰν τὸν ἔβλεπες νὰ ὑποφέρῃ ἢ ὄντας πήγαινε νὰ κλάψῃ, μποροῦσες νὰ τὸν συνεφέρῃς καὶ νὰ τὸν κάνεις νὰ γελάσῃ λιγάκι, λέγοντας του πάνω στὴν ὥρα.

— Ραμπώ! ἔρχεται ἡ κυρία μὲ τὰ πράσινα.

Μετάφρασις Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

ΤΟ 25ΟΝ ΖΕΤΟΣ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ

ΠΗΓΑΙΝΕΙ στὴν ταβέρνα τακτικὰ
ποῦ εἴχανε γνωρισθεῖ τὸν περασμένο μῆνα.
Ρώτησε· μὰ δὲν ἤξεραν τίποτε νὰ τὸν ποῦν.
Ἀπὸ τὰ λόγια των, κατάλαβε πῶς εἶχε γνωρισθεῖ
μ' ἕνα ὅλως ἄγνωστο ὑποκείμενον·
μιὰ ἀπ' τὲς πολλὲς ἄγνωστες κ' ὕποπτες
νεανικὲς μορφὲς ποῦ ἀπ' ἐκεῖ περνοῦσαν.
Πηγαινει ὅμως στὴν ταβέρνα τακτικὰ τὴν νύχτα,
καὶ κάθεται καὶ βλέπει πρὸς τὴν εἴσοδο·
μέχρι κοπώσεως βλέπει πρὸς τὴν εἴσοδο.

Ἴσως νὰ μπεῖ. Ἀπόψ' ἴσως νἀρθεῖ.
Κοντὰ τρεῖς ἑβδομάδες ἔτσι κάμι-ει.
Ἀρρώστησεν ὁ νοῦς του ἀπὸ λαγνεία.
Στὸ στόμα του μείνανε τὰ φιλιά.
Παθαίνεται ἀπ' τὸν διαρκῆ πόθον ἡ σάρκα του ὅλη.
Τοῦ σώματος ἐκείνου ἡ ἀφὴ εἶν' ἐπάνω του.
Θέλει τὴν ἕνωσι μαζύ του πάλι.

Νὰ μὴν προδίδεται, τὸ προσπαθεῖ ἐννοεῖται.
Μὰ κάποτε σχεδὸν ἀδιαφορεῖ. —
Ἐξ ἄλλου, σὲ τὶ ἐκτίθεται τὸ ξέρει,
τὸ πῆρε ἀπόφασι. Δὲν εἶν' ἀπίθανον ἡ ζωή του αὐτὴ
σὲ σκάνδαλον ὀλέθριο νὰ τὸν φέρει.

30—6—25

ΑΠΟ ΥΑΛΙ ΧΡΩΜΑΤΙΣΤΟ

Πολὺ μὲ συγκινεῖ μιὰ λεπτομέρεια
στὴν στέψιν, ἐν Βλαχέρναις, τοῦ Ἰωάννη Καντακουζηνοῦ καὶ τῆς Εἰρήνης Ἀνδρονίκου Ἀσάν.
Ὅπως δὲν εἶχαν παρὰ λίγους πολυτίμους λίθους
(τοῦ ταλαιπώρου κράτους μας ἦταν μεγάλ' ἡ πτώχεια,)
φόρεσαν τεχνητούς. Ἕνα σωρὸ κομάτια ἀπὸ ὑαλί.
κόκκινα, πράσινα ἢ γαλάζια. Τίποτε
τὸ ταπεινὸν ἢ τὸ ἀναξιοπρεπὲς
δὲν ἔχουν κατ' ἐμὲ τὰ κοματάκια αὐτὰ
ἀπὸ ὑαλὶ χρωματιστό. Μοιάζουνε τουναντίον
σὰν μιὰ διαμαρτυρία θλιβερὴ
κατὰ τῆς ἄδικης κακομοιριᾶς τῶν στεφομένων.
Εἶναι τὰ σύμβολα τοῦ τί ἤρμοζε νὰ ἔχουν,
τοῦ τί ἐξ ἅπαντος ἦταν ὀρθὸν νὰ ἔχουν
στὴν στέψι των ἕνας Κὺρ Ἰωάννης Καντακουζηνὸς,
μιὰ Κυρία Εἰρήνη Ἀνδρονίκου Ἀσάν.

ΕΙΣ ΙΤΑΛΙΚΗΝ ΠΑΡΑΛΙΑΝ

Ὁ ΚΗΜΟΣ Μενεδώρου, , Ἰταλιώτης νέος,
τὸν βίον του περνᾶ μέσα στὲς διασκεδάσεις,
ὡς συνειθίζουν τοῦτοι οἱ ἀπ'τὴν Μεγάλη Ἑλλάδα
μὲς στὰ πολλὰ τὰ πλούτη ἀναθρεμένοι νέοι.

Μὰ σήμερα εἶναι λίαν, παρὰ τὸ φυσικό του,
σύννους καὶ κατηφής. Κοντὰ στὴν παραλίαν,
μὲ ἄκραν μελαγχολίαν βλέπει ποῦ ἐκφορτώνουν
τὰ πλοῖα μὲ τὴν λείαν ἐκ τῆς Πελοποννήσου.

Λάφυρα ἑλληνικά· ἡ λεία τῆς Κορίνθου

Ἀ σήμερα βεβαίως δὲν εἶναι θεμιτόν,
δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ Ἰταλιώτης νέος
νἄχει γιὰ διασκεδάσεις καμιὰν ἐπιθυμίαν.

Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

ΤΟ ΣΟΥΡΠΟ

Σὰ γείρη ὁ γήλιος τὸ χειμῶνα στὰ χωριὰ
βούρκωμα κρύφτει τὰ βουνά, θολούρα τ' ἄστρα.
—Τ' ἀποσπέρνα γιὰ τὸν ξωτάρη εἶνε βαρειὰ
τρέχουν τὰ ὀρνίθια νὰ σκαλώσουν στὴν κοιρνιάστρα
τ' ἄτι φουμάζει μὲ τὴ φάκνα στὸ παχνὶ
Μουγγάει ἡ γελάδα μπαίνοντας στὸ στάβλο ὀκνή.

Τότε κ' οἱ δουλευτάδες, οἱ ἄμοιροι ξωμάχοι
γυρνᾶν ἀπ' τὰ χωράφια τους τὰ καρπερὰ
Καπνίζει στὰ χαμόσπιτα κ' ἡ κάθε ἀστράχη·
μὲ βιὰ κεντρίζουνε τὰ ὀκνὰ κατατερὰ
τρέχουν κι' ἀνοίγουνε τοὺς στάβλους τὰ κοπέλια
τ' ἀγοροκόριτσα σκορπᾶνε χαρχαγέλια.

Τότε νοικοκυραῖοι, κοπέλια, ζευγολάτες
διπλοπόδι συνάγονται στὴν παρασταὶ
στρωσίδια ἁπλώνοντας, καρπέτες καὶ φλοκάτες
τὴν πάγρα νὰ στεγνώσουνε, γιὰ τὴ νοτιά,
ἕνας περνώντας σ' ἄλλονε μικρὸ φλασκὶ
νὰ συνεφέρουνε μὲ μιὰ γουλιὰ ρακί.

Κ' ὕστερις κάποιος θὰ βρεθῆ ν' ἀνιστορήσῃ
τὸ τὶ εἶδε, καὶ τὶ ἀγρίκησε στοὺς ξένους τόπους
τὸ πῶς πορεύουν στὸ Μισίρ, πῶς ζοῦν στὴ Δύση
πῶς τὰ ἴδια πάθια βαλαντώνουν τοὺς ἀνθρώπους
καὶ κῶς μ' ἀνιστορήματα καὶ παραμύθια
πλανιῶνται ξαλαφρώνοντας τὰ βαρειὰ στήθια.

Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ-ΛΑΥΡΑΣ

ΣΤΟ ΔΑΣΟΣ

Διγαλομιλητο, καλό, παρθένο δάσος πάλι
στα μυστικα σου βαθη τριγυρνω.
Στη μυρωμενη, ως ἄλσος νανουρισε με αγκαλη
γι' αγνο αγεραχι εοιψασα, για πρασινο πεινω.

Τι Πολιτεια εἶναι κακιά· στὰ δίχτια της μὰς δένει
σ' πανηγύρια πρόστυχα μὰς σερνει, μας κρυνα
μὲ τῆς ασκημιας τὸ κρασι, που κανει να μαρσινει
μερα τὴ μερα πιὸ πολυ ἡ καρδιά.

Ξερικα θα κανω ἐκεῖ ποτὲ νὰ μὴν ξαν[illegible]
Ἡ χλωμιασμένη σάρκα μου κ' ἡ ἄρρωστη ψυχὴ
μπροστά σου γονατιζουνε· βόηθα με γιὰ να ζησω
κοντά σου μιὰ πρωτόγονη ζωή!

Εἶχα καιρό, πολὺν καιρὸ νὰ σ' ἀγναντέψω δάσος
κ' ἔρχομαι τὼρα ντροπαλὴ καὶ μὲ σκυφτὸ κεφάλι.
Πῶς μπόρεσα νὰ σ' ἀρνηθῶ! καὶ τὼρ' ἀπὸ τὸ βάθος
ἄχωρης χώρας, ἔρχομαι στὴν ἀγκαλιά σου πάλι!

Μές' ἀπ' τὰ δέκα δάχτυλα μὲ φόβο σὲ κυττάζω...
ἀκούω πουλιὰ νὰ κελαηδοῦν, τὰ δένδρα νὰ μιλοῦνε
τρέμ' ἡ καρδιά μου· ἀγάπη μου, ἀγάπη μου φωνάζω
τὰ χείλη μου λόγια γλυκὰ σαλεύουν γιὰ νὰ ποῦνε.

Σὲ ποιὸ ἀπ' ὅλα; στὸ πουλί; στ'ἀγέρι; στὸ χορτάρι;.
γιὰ στὸ περίφανο βουνὸ τὸ βασιλῆᾶ τῆς φύσης;
Μὴ μέθυσ' ἀπ' τὴν ὀμορφιᾶ κὶ μ' ἔχει συνεπάρει
ὁ πόθος πάλε τῆς ζωῆς στὸ πρόθυρο τῆς δύσης;

ΜΥΡΤΙΩΤΤΙΣΣΑ

«ΝΕΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ» — CXX

Μοῦπὲς μανάλαφρη φωνή, ποῦ μόλις ἀκουγόταν
ἐκεῖ στὴν ἄφωνη πηγή, μές τὴ σιγὴ τοῦ δάσους:
«Ὤ, ξέχασέ με, φίλε μου, μέχρις ἐδὼ....πιὸ πέρα
θἄνε ἡ ἀγάπη πιὸ βαθειὰ κι' ἡ θλίψη πιὸ μεγάλη!»

Μὰ χαιρετῶντας, μοῦσφιξες τόσο πολὺ τὸ χέρι,
ὦ τόσο ἀνάσαινε βαρειὰ στὰ χείλη σου ἡ πνοή,
ποῦ σὰ χωρίσαμε, Καλή, καὶ κίνησές νὰ φύγῃς
πίσω γυρίζοντας νὰ δεῖς, σὲ πῆραν οἱ λυγμοί!

CXXI—

Ἀπόψε, ὦ κόσμε, τίποτε δὲ σοῦ ζητῶ· μακρυά,
ἔχει πετάξει ἡ σκέψη μου σὲ σένα ἀγαπημένη,
ἔχει μαζί σου ξεχασθεῖ μὲς τἄπειρο, γλυκά,
καὶ φτερουγίζει ὅλη χαρά, στὸνείρου τὸ βασίλειο....

Φ. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΞΑΣΤΙΧΑ - (β' σειρὰ) : ΜΥΣΤΗΣ

Μυστης θέρμὸς μυσταγωγῶ μές σ' ἅγια ἐρμοκλησιά.
Χαμηλωμένη μου ἡ ματιά, ψηλὰ ἡ καρδιὰ κι' ὁ νοῦς.
Μύριοι ἀναβρύζουν πίδακες εὐχῶν ἀπ' τὴν καρδιὰ
ὁρμῶντας ἀσυγκράτητοι πρὸς αἴθριους οὐρανούς.
Διαβάτη ἀγροῖκε, ἐδὼ κοντὰ τὸ στόμα σου ἂς κλειστῇ.
Ἄμουσο τίποτα. Ἡ μολπή μου μόνο ἂς ἀκουστῇ.

«ΜΑΤΑΙΟΤΗΣ ΜΑΤΑΙΟΤΗΤΩΝ»

Τὴ θλίψη τοῦ Ἐκκλησιαστὴ τὴ ντύθηκα κ' ἐγὼ
λογιάζοντας τὸ ἐφήμερο τῆς ζήσῃς ποὺ μᾶς δώνεται.
Ταξιδευτές, μισεύουμε μ' ἕνα ἄρμενο γοργὸ
περνώντος θάλασσα, ὅπου πότε τρικυμία ξαπλώνεται
πότε γαλήνη· καὶ στὶς μαῦρες ξενιτιὲς ποὺ ἐρχόμαστε
ἔρμοι σὲ πλήθη ἀσφοδελῶν ἀνάμεσα χανόμαστε.

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

Φτωχὴ ἀγαπούλα, γύρισε ξανὰ τὸ καλοκαίρι
καὶ ταξιδεύει σ' ἀσπασμοὺς ζεφύρων τὸ νησάκι μας.
Τῆς βαροχείμωνιᾶς οἱ ἀχοί, ποὺ δέρναν τὸ σπιτάκι μας,
ἂς ξεχαστοῦν μὲς στὶς γητιές, ποὺ ὡς δῶρα θά μας φέρῃ
ἡ πάναγνη φωτοχαρὰ χυμένη γύρω μας, παντοῦ
σὰ μητρικὸ χαμόγελο, σὰν εὔλογία καλοῦ θεοῦ.

ΜΙΣΕΜΟΣ

Μαννούλα, πρόθαλε ὁ καιρὸς στὰ ξένα νὰ μισέψω.
Βουβὴ μιὰ θλίψη θλίβει μέ κοιτώντας γιὰ στερνὴ φορὰ
Τὸ κάθε τί στὸ σπίτι μας, ποὺ μᾶς μεθοῦσε μὲ αχρά.
Μὰ στὰ κλαμένα μάτια σου τὰ μάτια μου σὰ στρέψω,
νιώθω πρωτόφαντους σεισμοὺς τὰ ἐντός μου νὰ κινοῦν.
Μάννα, ταξίδι ἀγύριστο μὴ οἱ τόσες κλάψες προμηνοῦν;

Μ γαρα Μ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

Μ Λ ΓΥΝΑΙΚΑ

Ἰυχαῖα τὴ γνώρισα· στὸ μπάρ, στὸ πάρκο;— δὲ θυμᾶμαι....—
ἦταν ὡραία, προκλητική, κ' εὐθὺς ὁ πειρασμός
ξύπνησε ἐντός μου· σκέφτηκα πὼς σὰ μαζύ της θάμαι
ἡδονικὰ θὰ ξεδιψάει τῆς νιότης μου ὁ κοημός.

Κι' ἀπὸ τὰ τότε ἀκούραστα τὴν πῆρα τὸ κατόπι.
Στὰ κέντρα καὶ στὰ θέατρα τῆς ἔβγαινα μπροστά.
Μὰ οἱ ἀλαφροί της ἄλλοξαν, ἀπέναντί μου, τρόποι
κ' ἐφάνηκε σὰ νάθελε μακρυὰ νὰ μὲ βαστᾶ.

Ἦταν ἡμέρες δοκιμῆς ποὺ ἐπέρασαν θλιμμένα...
Τέλος στὰ στήθη μου ἔπεσε μιὰ νύχτα ἐαρινὴ
κι' ὅλο βαθιὰ ἀναφιλλοκτὰ μὲ δάκρυα ραντισμένα
μιὰ ἀγάπη ἀγνὴ μοῦ ἐζήτησε, μιὰ ἀγάπη ἀληθινή....

Ἐκρυφογέλασα πικρά: νά, τὼρα. τέτοια ἀγάπη
σὰν κοριτσάκι ἀνήξερο σὲ μὲ ζητοῦσε αὐτὴ

πού ἐγνώρισε τόσων ἀντρῶν τὸ σαρκικὸ δρολάπι :
Μὰ ψεύτικα τῆς ἔταξα πῶς θαύρει ὅ,τι ποθεῖ.

Οἱ πρῶτες μέρες χαρωπὲς ἐπέρασαν· ἐκείνη
μὲ πάθος γιὰ ἕναν ἔρωτα μιλοῦσε ὀνερευτο,
ἐγὼ σιμά της ἄφινα τὸν πόθο μου νὰ σβύνει
καὶ τάχα πῶς ἐπίστευα στὸ πάθος της αὐτό.

Ἀλλὰ μιὰ μέρα ἐσάρκασα τὸν τέτοιον ἔρωτά της
κ' εἶπα τὴ μάσκα του μακρυὰ νὰ ρίξει ἤταν καιρός.
Εὐτὺς ποτάμι ἐκύλησαν θολὸ τὰ δάκρυά της
καὶ τὸ κυπαρισσένιο της κορμὶ ἔπεσε σωρός.

Ὕστερα μάταια ζήτησα συγγνώμη· ἤταν συντρίμμια
ὁ πύργος της. Ἐγύρισα στὸ δρόμο της ξανά ! Ω
Κ' ἐγὼ, πού τῆς ἀνάξιας μου ψυχῆς εἶδα τὴ γύμνια,
νιώθω πὼς τώρα πιὰ τὴν ἀγαπῶ σ' ἀληθινά.

ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΙΣ «ΗΡΕΜΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ»

...qu'ils sont chers les trains manques où
j'ai passe ma vie à faillir ni'embarquer!...

J. LAFORGUE

(ΠΟΙΗΣΗ)

Ἡ ἀνήσυχη ὕπαρξή μας ἐβυθίστηκε
στὴν πιὸ μαγευτικὴ ἡδονή·
τὶς πιὸ παράξενες ἐπιθυμίες χαρήκαμε....

Κι' ὅμως, μὲ τί ἐλαφρὸ χαμόγελο, καρτερικά,
κρύβαμε τὶς νεκρὲς ἐλπίδες μας
βαθιά μας,

—καὶ ξέραμε νὰ δίνουμε σὲ ὅλες
τὶς τυραννίες τῆς ψυχῆς μας κάποιαν ἔκφρασην
ἤρεμη, καὶ λεπτή, καὶ ποιητική...

(ΘΥΜΑΜΑΙ ΕΝΑ ΦΕΓΓΑΡΙ)

Ὄχι ὅπως εἶσαι, μὰ ὅπως μένεις
στὴν ἀνάμνησή μου ΚΕΤΤΥ Β...

ΘΥΜΑΜΑΙ ἕνα φεγγάρι πολὺ ὠχρό
πού τὴ χλωμὴ ἀντιφέγγιζε μορφή σου,
κι ὅλα εἶχαν πάρει τὴ λεπτὴ γοητεία
τῶν πρώτων φθινοπωρινῶν βραδυῶν
—τῶν αὐγουστιάτικων βραδυῶν μὲ τὸ φεγγάρι
πού ἀφίνει κάποια θλίψη στοὺς ποιητές
καὶ στοὺς ἐργατικοὺς τῶν συνοικιῶν ἀνθρώπους...

Θυμάμαι δυὸ ματάκια δακρυσμένα
πού κοίταζαν μακρυά, κι ἀφηρημένα...
...Καὶ μοιάζουν τώρ' αὐτὰ σαν παραμύθια
μαγευτικὰ τῶν παιδικῶν μου χρόνων
ἢ σαν κάποιο παλιὸ ποίημα τοῦ Jammes
πολὺ ἁπλό, κι ἁγνό—ὅ, τόσο ἁγνό...—
πού τραγουδάει τὴ χλόη καὶ τὰ πουλιά...

ΠΕΝΤΕ ΧΑΪΚΑΪ

VERLAINE

Μόνος, καὶ μέθυσμένος
—Ἀπ' τὸ ἀψέντι
κι ἀπ' τὴν ψυχή του...

JAMMES

Κάποια καινούργια
Χάρη στὴ φύση....
—Πάθηση, χλόη, πουλιά...—

RIMBAUD

—Στίχος κρυμμένος
στὴ νοσταλγία
τοῦ «Φτωχοῦ Λέλιαν», θαμπά....

BAUDELAIRE

....Εὐωδιασμένο
κι ἡδονεμένο
Γκρίζο λουλοῦδι τῆς Τέχνης....

ΟΥΡΑΝΗΣ

(—Ἐκεῖ, στὴ Λύση,
ὦ πορφυρένιες
θύμησες τῆς Ἀττικῆς...—)

ΙΣΑΝΔΡΟΣ ΑΡΙΣ

Η ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

ΗΜΑΣΤΕ κάποιο ἀπόγιομα στὴ στενὴ κάμαρα,
πούχε τ' ἁπλὸ κρεβάτι πλάϊ στὸ γραφεῖο.

Ἔλεγε κείνη λόγια σοβαρά,
σὰ δάσκαλος ἢ σὰν πολιτευόμενος,
καὶ μὲ τὸ δάχτυλάκι της ζωηρὰ
χειρονομοῦσεν ἐπιβλητικά.
Μ' ἐπιχειρήματα γερὰ καὶ πειστικὰ
μιλοῦσε γιὰ τῆς γυναικὸς τὴ χειραφέτηση,
γιὰ τὴν ἐλευτεριὰ καὶ γιὰ τὸν ψῆφο.

Κ' ἤμουν κοντά της καὶ τὴν ἄκουγα....
Μὰ κείνη μὲ τὴν ἄκρη τοῦ ματιοῦ
μὲ κοίταξε στὴν ἄκρη τ' ἀχειλιοῦ
κ' εἶδα μιὰ ζάρα,
σὰ μιὰν ἀρχὴ ἀπὸ γέλιο εἰρωνικό.
Καὶ μούριξ' ἕνα βλέμμα ἐπιπληχτικό.
(Μὰ ἦταν ἄγριο καὶ μαζὶ γοητευτικό...)

Ἤμαστε κάποιο ἀπόγιομα στὴ στενὴ κάμαρα
πούχε τ' ἁπλὸ κρεβάτι πλάϊ στὸ γραφεῖο.

Κι' ἀφοῦ διαβάσαμε καὶ συζητήσαμε πολλά,
ξάφνου τὰ χείλια μας βρεθήκανε σμιγμένα...
—Δὲ βλέπω τίποτ' ἄλλο παρὰ ἐσένα !
Κ' εἶμαι δική σου, σκλάβα σου, παιγνίδι σου...:
Μοῦπε καὶ μ' ἄρπαξε σφιχτὰ ἀπ' τὴ μέση
κ' ἐζήτασε νὰ τὴν κάμω ὅ,τι μ' ἀρέσει...

Καὶ πιὰ δὲν εἶπα γιὰ τὴς γυναικὸς τὴ χειραφέτηση
γιὰ τὴν ἐλευτεριὰ καὶ γιὰ τὴ ψῆφο.
Μείναμε μόνοι ὥρα πολλὴ στὴ στενὴ κάμαρα,
πούχε τ' ἁπλὸ κρεβάτι πλάϊ στὸ γραφεῖο.

(Ἰούνιος 1925)

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

ΚΑΙ ΤΩΡΑ

Τὰ δειλινὰ τὰ πένθιμα πού πέρασαν
στὸ σκότος τ' οὐρανοῦ βαθειὰ λουσμένα
ἀφήσαν στὴ ψυχή μου ὅλη τὴ θλίψη τους
μαζὶ μὲ κάποια φύλλα μαραμένα...

Καὶ τώρα πού γελάει τριγύρω ἡ ἄνοιξη
κι' ὁ ἥλιος λαμπερὸς τὴ γῆ χρυσώνει
ὅ, τὸ χειμῶνα πῶς ποθῶ πού τώρα πέρασε
ὅπως ποθεῖ τὴν ἄνοιξη τ' ἀηδόνι...

Θ. ΛΙΑΡΟΥΤΣΟΣ

ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΒΑΦΗ

Εἴκοσι χρόνια ἔχουν περάσει ἀφότου ἐτόλμησα νὰ πρωτοπαρουσιάσω τὸν Ἀλεξανδρινὸ ποιητὴ τοὺς Ἀθηναίους. Θυμοῦμε... Μὲ πόση δειλία ἔστειλα τὸ ἄρθρο μου ἐκεῖνο στὰ «Παναθήναια!» Τί θάλεγε ὁ διευθυντής, πού σεβόταν τόσο τὰ καθιερωμένα καὶ τοὺς καθιερωμένους ; Τί θάλεγαν οἱ συνεργάτες του, «στῶν Ἰδεῶν τὴν Πόλι Νομοθέτες», πού φύλαγαν νύχτα μέρα νὰ μὴν περάσῃ «κανένας Τυχοδιώκτης»; Τί θάλεγαν ἀκόμα οἱ ἀναγνῶστες τοῦ περιοδικοῦ, συντηρητικοὶ κι' αὐτοὶ ὅπως ἐκεῖνο, βλέποντας νὰ ἐκθειάζω ἕναν ἄνθρωπο πού δὲν εἶχε γράψει ὡς τότε παρὰ δέκα-δώδεκα ποιήματα, καὶ τόσο διαφορετικὰ ἀπὸ κεῖνα πού θαύμαζαν συνήθως; Μόνο πού δὲν ἐζήτησα καὶ συγγνώμη ἀπ' ὅλους αὐτούς, μὲ τὴν κριτική μου!

Κι' ὅμως δὲν ἦταν μόνο ὁ φόβος τῶν ἄλλων πού μ' ἔκανε τότε τόσο δειλό. Τὸ κάτω κάτω δὲν ἦταν ἡ πρώτη φορὰ πού προκαλοῦσα τὴν κοινὴ γνώμη ἢ πού ἔβγαινα νὰ τὴν ὁδηγήσω. Ἦταν ἀκόμα κι' ὁ φόβος τοῦ ποιητῆ τοῦ ἴδιου, ἦταν κι' ὁ φόβος τοῦ ἑαυτοῦ μου. Ἔκρινα καλά; ἔβλεπε σωστὰ; θὰ μ' ἐδικαιωνε μιὰ μέρα αὐτὸς ὁ ποιητὴς πού μόνο σχεδὸν ἐγὼ τὸν ἔβλεπα ἀπὸ τότε μεγάλο; ἢ θάμενε μὲ τὰ δέκα-δώδεκα ἐκεῖνα ποιήματα, πού ἂν ἦταν τὸ «πρῶτο σκαλί» δὲν εἶταν ὅμως καὶ τὸ τελευταῖο;... Παίρνει κανεὶς μεγάλη εὐθύνη, προπάντων ἀπέναντι τοῦ ἑαυτοῦ του, ὅταν στηρίζεται τόσο πολύ, ὥστε νὰ κάνῃ καὶ τοὺς ἄλλους νὰ στηριχθοῦν, σὲ μιὰ πεποίθησί του, πού μπορεῖ αὔριο νὰ βγῇ ψεύτικη... Ἀλλὰ ὄχι! Κάθε χρόνος πού περνοῦσε καὶ μ' ἐδικαίωνε! Κάθε χρόνος πού περνοῦσε, κι' ὁ ποιητής μου ἀνέβαινε ἀκόμα ἕνα σκαλί. Κάθε χρόνος πού περνοῦσε κι' ὁ κόσμος τῶν διαλεχτῶν μάθαινε νὰ τὸν ἀγαπᾷ νὰ τὸν ἐκτιμᾷ καὶ νὰ τὸν θαυμάζῃ περισσότερο. Καὶ ἦλθε μέρα,—ἄ, τὶ εὐτυχισμένη μέρα γιὰ μένα!—πού κι' ἐδῶ στὴν Ἀθήνα, πρόπερσυ, ἔγεινε μιὰ γιορτή, σὰν αὐτὴ σχεδὸν πού θὰ κάμουν μεθαύριο στὴν Ἀλεξάνδρεια. Νέος λογοτέχνης, ἀπὸ τοὺς καλύτερους, τοὺς κριτικώτερους τῆς γενεᾶς του, —ἀγέννητος ἴσως ὅταν πρωτόγραφα ἐγὼ στὰ «Παναθήναια»—προκήρυξε πὼς θὰ μιλήσῃ γιὰ τὸν Ἀλεξανδρινὸ ποιητὴ ***Κωνσταντίνο Π. Καβάφη***. Ἡ φιλολογικὴ σάλα γέμισε ἀσφυχτικά. Ὁ νέος λογοτέχνης ἀνάλυσε ὡραῖα τὰ κυριώτερα κομμάτια τοῦ ποιητή μας. Δίπλα του, μιὰ νέα κοπέλλα, αἰσθαντικὴ φιλολογικὰ μορφωμένη καὶ γυμνασμένη στὴ θεατρικὴ τέχνη, τἀπάγγειλε θαυμάσια. Βαθειὰ τὰ αἰσθάνθηκε ὁ κόσμος καὶ τὰ καταχειροκρότησε ὅλα. Ἕνα πλῆθος μάλιστα νέοι δὲν τἄκουγαν πρώτη φορά. Τὰ ἤξεραν ἀπέξω. Καὶ δίπλα μου, πίσω μου, μπροστά μου, ἄκουγα νὰ ψιθυρίζουν τὰ λόγια πρὶν τὰ προφέρῃ ἀκόμα ἡ κοπέλλα. Καὶ φεύγοντας γοητευμένοι, καὶ ὅσοι τὸν ἤξεραν καλά, καὶ ὅσοι τὸν μισόξεραν καὶ ὅσοι τὸν ἀγνοοῦσαν ὡς τὴν ἡμέρα ἐκείνη πού τοὺς τὸν φανέρωσε ὁλάκερο, ἔλεγεν ὁ ἕνας στὸν ἄλλο : «Ὁ Καβάφης!... ἄ, τί ποιητής!»

Ἦταν ἕνας ὡραῖος θρίαμβος, μιὰ ἀληθινὴ γιορτὴ τῆς τέχνης μές' στὴν καρδιὰ τῆς φιλολογικῆς Ἀθήνας—καὶ φυσικὰ τῆς φιλολογικῆς Ἑλλάδας, πού μοῦ ἔδειχνε ὁλοφάνερα πὼς ἡ φήμη τοῦ ποιητοῦ μου ἦταν τελειωτικὰ πιὰ στερεωμένη. Ἑκατοντάδες, χιλιάδες, ἄνθρωποι, εὐαίσθητοι στὴν ποίηση, τὸν ἀγαποῦσαν καὶ τὸν ἐθαύμαζαν ὅπως ἐγώ.

Δὲν ὑπάρχει μεγαλύτερη χαρὰ γιὰ ἕνα κριτικό, παρὰ νὰ βλέπῃ ἔτσι μιὰ καλὴ πρόρρησή του ν' ἀληθεύῃ! Εἶπα πὼς ἡ μέρα ἐκείνη ἦταν γιὰ μένα εὐτυχισμένη. Μ' ἀκόμα πιὸ εὐτυχισμένη εἶνε τούτη. Δῶ, πού, καλεσμένος ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπή, παρευρίσκομαι νοερὰ στὸ Ἰωβηλαῖο, πού γιορτάζουν θαυμαστὲς τοῦ ποιητὴ στὴν ἴδια του πατρίδα.

Ἀ, τί χαρὰ πού μπορῶ τώρα νὰ φωνάζω ὡς τἀστέρια τὴν ἀγάπη μου καὶ τὸν θαυμασμό μου γιὰ τὸν Καβάφη ! Μ' ὅση δειλία τὰ ψιθύρισα, τὰ τραύλισα, τὰ μάσσησα ἐδῶ καὶ εἴκοσι χρόνια, μὲ τόσο θριαμβευτικὸ θάρρος σήμερα τὰ βροντοφωνῶ ! Κι' ὄχι μόνο γιατὶ ἔμαθαν κι' ἄλλοι πολλοὶ νἀγαποῦν καὶ νὰ θαυμάζουν μαζί μου τὸν ποιητή μας παρὰ γιατὶ κι' ἐγὼ ὁ ἴδιος τὸν ἀγαπῶ καὶ τὸν θαυμάζω πολὺ περισσότερα ἀπὸ τότε. Τί λέω; Ἀσύγκριτα!...

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

PIERRE LOUYS

Ὁ ποιητὴς τῶν «Τραγουδιῶν τῆς Βηλητῶς» καὶ τῆς «Ἀφροδίτης» ὁ αἰσθητικὸς λάτρης τοῦ κλασσικοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, ὁ Γάλλος συγγραφεὺς Pierre Louys ἀπέθανε στὶς 4 Ἰουνίου. Μέσα στὰ ὡραῖα ἔργα του ἔχει σκορπίσει μὲ Ἀττικὴ χάρη ὅλον τὸν ἡδονισμὸν μιᾶς ἀνωτέρας πνευματικότητος καὶ ὅλα τὰ θέλγητρα ἑνὸς μάγου ταλέντου.

Τὶς τελευταῖες μέρες του τὶς πέρασε κλεισμένος μέσα στὴν βιβλιοθήκη του, κοντὰ στὴν ἀγαπημένη γυναῖκά του, κόρη τοῦ ποιητοῦ Jose Maria Heredia γυναικοδέλφη τοῦ ποιητὴ Henri de Regnier.

Ἐκτὸς ἀπὸ πολλὰ μισοτέλειωμένα ἔργα πού ἀφήνει (τὰ μάτια του εἶχαν πάθει πολὺ τὰ τελευταῖα χρόνια) ἔχει ἐκδόσει καὶ τὰ ἑξῆς :

Ἀστάρτη (στίχοι) Διηγήματα, Λήδα, Χρύσις, Ἀοιάδνη, τὸ Σπίτι τοῦ Νέϊλου, Τραγούδια τῆς Βηλητῶς, Ἀφροδίτη, ἡ Γυναῖκα καὶ τὸ Νευρόσπαστο, ἡ Βιβλὶς πού μεταμορφώθηκε σὲ πηγή, Μιὰ καινούργια Ἡδονή, Οἱ πεοιπέτειες τοῦ Βασιλιᾶ Πωλῶλ, τὸ Λυκόφωτο τῶν Νυμφῶν καὶ μεταφράσεις τῶν ποιημάτων τοῦ Μελεάγρου καὶ τῶν Ἑταιρῶν καὶ Μίμων τοῦ Λουκιανοῦ.

Ἡ ἡδονολατρεία του ἔχει κλασσικὴ χάρη. Στὸν πρόλογο τῆς Ἀφροδίτης διηγεῖται πὼς ὁ Ὀδυσσεὺς κυνηγῶντας κοντὰ στοὺς Δελφοὺς ἀπάντησε δύο παοθένες πού κρατοῦσαν χέρι μὲ χέρι. Τοῦ εἶπαν τὰ ὀνόματά τους : Ἀρέτη καὶ Ἡδονὴ καὶ τὸν ἄφησαν νὰ διαλέξῃ ποιὰ ποοτιμοῦσε. Ὁ πονηρὸς Ὀδυσσεὺς ἀπάντησέ.—Πῶς νὰ διαλέξω μιὰ ἀπὸ τὶς δυό σας πού εἶσθε παντοτεινὰ ἀχώριστές ! Οἱ δυὸ σκιὲς ἐνώθηκαν καὶ παρουσίασαν μποοστά του τὴν Ἀφροδίτη. Ἔτσι ἐξηγεῖ ὁ ποιητὴς πὼς ἐκεῖνοι πού δὲν ἔννοιωσαν ὡς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς των τὶς ἀπαιτήσεις τῆς σάρκας—εἴτε γιὰ νὰ τὶς ἀναπήσουν εἴτε γιὰ νὰ τὶς καταρασθοῦν—δὲν μποοοῦνε νὰ νοιώσουν τὴν ἔκταση τῶν ἀποιτήσεων τοῦ πνεύματος.

Τὰ ἀληθινὰ ποιήματα μοιάζουν μὲ τὴ Σαλαμπῶ τοῦ G. Flambert πού μύριζε μέλι, πιπέρι, θυμίαμα, ρόδα καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμα. Θὰ ἐδημιουργεῖτο μιὰ κριτικὴ πολὺ θετικὴ ἀπὸ τὴν κριτικὴ τοῦ πνεύματος, ἐπάνω στὸ ἀποκρουστικὸ ἄρωμα πού ἀνέπνεε ἡ Σαλώμη μέσα στὸ αἷμα τοῦ Γιοχανὰν στὶς τελευταῖες γραμμὲς τοῦ ποιήματος τοῦ Wilde.

Ὁ Pierre Louys ἔκλεισε τὰ μάτια μὲ μιὰ κρυφὴ πίκρα στὴν καρδιὰ γιὰ τὴ συστηματικὴ --θά λεγε κανένας --λησμονιὰ στὴν ὁποία τὸν κατεδίκασαν ἐκεῖνοι ποὺ ἔπρεπε νὰ τὸ θέωροῦν τιμή τους πὼς ἦταν συμπατριώτης τους. Τὰ τραγούδια τῆς Βηλητῶς, τὰ ὁποῖα σημειώσανε μίαν ἐποχὴ στὴ Γαλλικὴ φιλολογία κ' ἦταν ὁ καλύτερος τίτλος τῆς δόξας του, τοῦ ἔφεραν τὴ μορφὴ τῆς 'Ακαδημίας. Ὁ γνωστός μας ἀπὸ τὶς θαυμάσιές διαλέξεις του Henri Bidou λέγει σ' ἕνα ὡραῖο ἄρθρο του γιὰ τὸ θάνατο τοῦ Louis.

«Ὅλα τελειώνουν μέσα στὴ θλίψ(. Δὲν ὑπάρχει ἡδονὴ ποῦ γελάει. Δὲν ὑπάρχουν θεοὶ ἀγαθοί. Τ' ὄνομα τῆς 'Αφροδίτης ποῦναι χαραγμένο ἐπάνω στὸ κύπελλο μὴ σᾶς πλανᾶ. Τὸ κύπελλο αὐτὸ τὸ ἔφερε ὁ δήμιος μέσα στὴ φυλακὴ κ' εἶνε γεμάτο κώνειο».

ΣΥΛΒΙΟΣ

«ΔΕΙΛΙΝΟ»

ΑΡΓΟΚΥΛΟΥΝ ἡ σκέψεις μου 'στὸ πορφυρένιο δεῖλι,
Κι' ἡ πονεμένη μου καρδιὰ τὸν πόθο της νικᾶ·
Μιὰ θλιβερὴ 'Ενθύμησι μέχει κλειστὰ τὰ χείλη...
Στὸ πένθιμ' ἀναφυλλητὸ διαβαίνει βιαστικά!

Στὴ γαλανὴν ἀπόλαυσι ποὺ ραίνει κάθε οόθο,
Τὸ χαδεμμένο δειλινὸ γέρνει λυπητερά·
'Ανήμπορη προσμένουσα τὸν ἐρχομό σου 'νοιώθω,
Στὸ ἀπαλό σου πέταγμα τοῦ πόνου τὴ χαρά!...

Μακρυὰ ἀπ'τὴ ζάλη τῆς ζωῆς κι' ἀπ' τὸ τρελλὸ μεθύσι,
Στὸ ροδινὸ νεφέλωμα 'πόθησα ν' ἀνεβῶ...
Στὸ βραδυνὸ ξεψύχισμα νὰ σβύσω μὲ τὴ Δύσι.
—Σκιὰ δὲν εἶμαι;... Στ' ἄγνωστο Σκιὰ 'λλη κυνηγῶ!—

Φοβοῦμαι 'στὸ συννέφιασμα τὴ Σκιά, καὶ ἀπὸ 'μένα!
Μὴν ἔρχεσαι· τὰ ὄνειρα σβύνουν σιγὰ-σιγά...
Ἄφές με μόνη... ξεψυχοῦν τὰ ρόδα μαγεμμένα!
Μὴν ἔρχεσαι... Μᾶν ἤρχουσουν τέτοια γλυκειὰ βραδυά!

'Απ' τὴν Πόλι 1925

ΙΩΑΝΝΑ Γ. ΚΟΛΛΥΤΟΥ

ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΓΑΛΛΙΚΗ: PIERRE LOUYS

(ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΚΟΜΜΑΤΙ ΑΠΟ ΤΗΝ "ΑΦΡΟΔΙΤΗ,,)

Ἡ Μυρτὼ ξύπνησε πρώτη μέσα στὰ μαλλιὰ τῆς Ροδῶς. Ἔγυρεν ἐπάνω ἀπὸ τὸν ὕπνο τῆς μικρούλας ποὺ ἀνάπνεε ἤρεμα-ἤρεμα στ' ὄνειρό της. Ἡ νύχτα ἁπλώθηκε κατάμαυρη. Ἔξω ἀντηχοῦσε τὸ ἥσυχο βῆμα τῶν βραδυνῶν περιπατητῶν. Ἤτανε ὥρα γιὰ τὴν τραγουδίστρα νὰ χτένιστῆ καὶ νὰ βαφτῆ. Πῆρε μέσα στὰ μπράτσα της ὁλόκληρο τὸ σῶμα τῆς Ροδῶς γιὰ νὰ τὴν ξυπνήση μὲ τὸ στόμα της καὶ τὰ ζεστὰ ἀκόμη μάτια ἀνοίξανε ἀνάμεσα στὰ χείλη της.

—Σήκω ! τῆς εἶπε χαμηλόφωνα.

Ἡ Ροδῶ πρὶν ντυθῆ κάθισε χάμω, ἁπλωσέ τὶς γάμπες της, καὶ μὲ τὸν διπλό της αὐλὸ στὰ χέρια, γιρμένη, μὲ στόμα μαζεμένο, ἔπαιξεν ἕνα μελαγχολικὸ σκοπό....

Μπροστά της ἡ Μυρτόκλεια, πιὸ εὐκίνητη, ἑτοίμαζε τὰ ψιμύθια, ζέσταινε τὸ νερό, ξεδίπλωνε τὰ λεύκα ὑφάσματα καὶ ἀράδιασε σ' ἕνα μικρὸ δίσκο τὶς μακριὲς καρφίτσες καὶ τὰ χτένια.

Κίνησες ἀργές ! Γοητεία μπράτσων ποὺ πέρνοῦν, λευκὴ διαφάνεια γυναικείων δαχτύλων ! Μόλις ἄγγιζε τὰ πράγματα. Οἱ φάλαγγές της διάφανοι καὶ σκιασμένοι χάϊδεναν τὰ κομψὰ ἀντικείμενα. Πότε ὑψωνόντανε στηριγμένη ἐπάνω στὰ μεγάλα δάχτυλα τῶν ποδιῶν της κ' ἔπαρνε μὲ χέρι λυγερὸ τὸ βάζο τοῦ ψιμυθιοῦ ἢ τὴ φιάλη μὲ τὸ λάδι ἀπὸ τὴ σκαλιστὴ γωνιὰ τοῦ τοίχου. Ἄλλοτε πάλι καθιστὴ πάνω στὰ πόδια της μπροστὰ στὸ μεγάλο ἀπὸ γαλάζιο χῶμα λύχνο, γιὰ νὰ δέση ἕνα λουλούδι στὸ φιόγκο τοῦ χιτῶνά της, σκοτείνιαζε ὅλα πίσω της κ' ἐδεγόντανε μέσα στὸν κόλπο της μιὰν ὁλόκληρη ἑστία ἥλιου ποὺ βασίλευε.

Ἦταν λεπτοκαμωμένη καὶ κομψὴ σὰν χεροῦλι γλυμμένου καθρέφτη. Γόφοι στενοί, γάμπες καλογραμμένες, γόνατα σκληρὰ καὶ φίνα, δύο μαῦρα μπουμπούκια στὸ στῆθος, μαλλιὰ εὔστροφα, κεφάλι λεπτό, νὰ ἡ ζωγραφιὰ ποὺ 'δινε τὸ σῶμά της ὅσο ἤτανε σὲ κίνηση.

Τὸ φῶς καὶ ἡ σκιὰ ἀλληλοκυνηγόντουσαν ἐπάνω στὴν γραμμένη γυμνὴ κατατομή της, ποὺ φάνταζε μέσα στὸ σκοτεινὸ δωμάτιο σὰν τὴ κριφὴ ψυχὴ τῆς Νύχτας...

ΣΥΛΒΙΟΣ

ALBERT SAMAIN : ΩΡΕΣ ΘΕΡΙΝΕΣ

ΤΑ χρουσὰ κρούσταλλα φέρε,
καὶ τὶς κοῦπές χρῶμα ὀνείρου·
κι' ὁ ἔρωτάς μας ἂς βαστάει
μέσ' στ' ἀρώματα τοῦ θέρους
ποὺ ἐρεθίζουνε τὰ γύρου.

Ρόδα, ρόδα ! Ρόδα ἀκόμα !
Μέχρι πόνου τὰ λατρεύω.
Τὴν μελαγχολίαν ἔχουν
τὴν ἐλκυστικὴν ἐκείνην
τῶν πραγμάτων ποὺ σοῦ δίνουν
τοῦ θανάτου τὴν γαλήνην.

Τὸ χρυσὸ τὸ καλοκαῖρι
μέσ' στὰ κύπελλα γκρεμνάει·
κι' ὁ χυμὸς τῶν ροδακίνων
ποὺ ἐσὺ κόφτεις πιτσιλάει
τὸ χιονάτο σου τὸ στῆθος.

Εἶνε σκοτεινὸ τὸ πάρκο
σὰν ἑνὸς γκρεμνοῦ ψυχή....
Κ' εἶνε μέσα στὴν γιομάτην
ἀπὸ θύελλες καρδιά μου
σὰν μίαν ἤρεμη μιὰ θλίψη
ποὺ ὑποφέρει καὶ πονεῖ.

ΡΩΣΣΙΚΗ : ANNA AHMATOVA

ΒΑΣΙΛΗΑΣ ΜΕ ΓΚΡΙΖΑ ΜΑΤΙΑ

ΘΛΙΨΗ δίχως διέξοδο, δόξα σ' ἐσένα, δόξα !
Πέθανε χτὲς ὁ Βασιληᾶς ποὺ εἶχε τὰ γκρίζια μάτια.

Φθινόπωρου ἤτανε βραδιὰ πορφύρινη μὲ πλήξη...
Στὸ σπίτι ἔρχεται ὁ ἄντρας μου κι' ἄταραχα μοῦ λέγει:

«Ξέρεις, τὸν φέραν σηκοτὸν ἀπ' τὸ κινῆγι πέρα,
βρήκανε τ' ἄψυχο κορμὶ δίπλα στὸ γέρο-πεῦκο.

»Γιὰ λύπη εἶνε ἡ Βασίλισσα. Ἡ δόλια τόσο νέα !...
Σὲ μιὰ νυχτιὰ τὰ ὡραῖά της ἀσπρίσανε μαλλιά.»

Βρῆκεν ἐπάνω στὴ γωνιὰ τὴν πίπα του τὴ μαύρη
καὶ δόθηκε ὅπως πάντοτε στῆς νύχτας τὴ δουλειά.

Πηγαίνω τὴν κοροῦλά μου νὰ τὴ ξυπνήσω τώρα·
μέσα στὰ δυὸ ματάκια της τὰ γκρίζια θὰ κοιτάξω....

Καὶ πίσω ἀπ' τὸ παράθυρον οἱ φοίνικες βουΐζουν ;
«Ἡ Βασιληᾶς σου χάθηκε, δὲν εἶνε πιὰ στὴ γῆς...»

DMITRI DE MÉREJKOWSKI

ΑΙΩΝΙΑ θὲ νὰ μείνη στὴ θύμηση μου μέσα ἡ μέρα, ὦ Προπύλαια, ποὺ τὴν περιοχή σας τὴ μαρμαρένια ἐφίλησα, ποῦνε κι' ἀπ' τὸν σγουρὸν ἀφρὸ λευκότερη ἀκόμα. Κ' ἐκείνη τὴ στιγμή, ὦ Παρθενῶνα ἱερέ, ὑψώνουσουν μπροστὰ στὴν καθάρια αὐγή, μὲ κολόννες ἀπὸ πέτρα διαλεχτή· χρυσομένος ἀπὸ ἥλιους τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς. Πέτρα ζεστὴ ἀκόμα καὶ ποὺ τρεμουλιάζει σὰν τῆς 'Αφροδίτης τὸ γυμνὸ κορμί, κόρης λευκῆς τοῦ βάρεθρου, μὲ τὰ πικρὰ νεοά. Πόσο μοῦ φαινόνταν ὅλα ἐκεῖ ἀγαπητά : Κ' ἡ Σαλαμῖνα, κι' ὁ 'Ελικώνας καὶ τὸ βαθὺ τίς θάλασσας γαλάζιο, ἀνάμεσ' ἀπ' αὐτὲς τὶς κάτασπρες κολόννες. Κι' ἀπὸ τότε πιὰ μοῦ εἶνε ἱερά, ὦ γῆ φιλάργυρη τῆς 'Αττικῆς, κ' ἡ μελαγχολική σου ἡ ἐρημιά, κ' οἱ πορφυροβαμένες σου ἀπ' ἀνθρακιὲς 'ξοχές σου !

ΠΛΑΤΩΝΟΣ: ΤΟ ΚΑΤΟΠΤΡΟ

ΕΓΩ. ἡ Λαΐδα ἡ ξακουστή, ποὺ ὁλόκληρη ἡ 'Ελλάδα, ἡ 'Ελλάδα ἡ ὑπερήφανη, παιχνίδ' ἦτον δικό μου· ἐνὼ ποὺ πολὺ τοὺς ἐραστάς, μέσ' στὸν προθάλαμό μου, σὰν τὰ μελίσσια ἐμέτραγα· στὴν 'Αφροδίτη τώρα τὸ κάτοπτρό μου τοῦτο 'δῶ τ' ἀφιερώνω πιά. Ὅπως εἶμαι δὲν τὸ θέλω μέσα του νὰ κοιταχτῶ, κι' ἀλίμονό μου ! δὲν μπορῶ νὰ ξαναγίνω ὡς ἤμουν !

ΝΥΧΤΑ ΘΕΡΙΝΗ

Τ' ΑΣΤΡΑ κοιτᾶς, ὦ ἀστρό μου :
Καὶ νὰ μὴν εἶμαι ὁ οὐρανὸς καὶ νὰ μποροῦσα νἄγω
ἐγὼ τὰ μάτια του ὅλα αὐτά, γιὰ νὰ σ' ἀποθαυμάζω !

Μεταφράσεις :

ΠΑΝΟΥ ΑΜΗΡΑ

LITTERATTURE NEO HELLENIQUE

C. P. CAVAFY : LES AMES DES VIEUX

Dans les vieux corps usés
S'accrochent les âmes des vieux
Elles sont tristes, désabusées
Douloureuses, affligées !
Bien que lasses de la vie qu'elles traînent
Elles redoutent de la perdre quand même
Car plus que tout elles l'aiment !
Etonnées ! toujours contrariées !
Ces âmes aux douleurs comiques
S'accrochent à ces vieux corps tragiques !

"POEMES,,

N. PETIMEZAS-LAVRAS . VIII

La mer veut apaiser la tempête !
La vague veut calmer des grottes la douleur
Le voilier cherche un havre pour s'abriter !
La terre jonche de roses les fraicheurs,
Les tombes sont sans nombre et les cercueils [trop pleins,
Chaque larme qui tombe enfante une joie,
Et dans les coins déserts, les amours naissent !
Comme de fleurs odorantes et des papillons ailés
Et si l'hiver vient que t'importe? mon coeur
Ne fais-tu pas entendre les mêmes accents !
Et le souffle de Borée n'a-t-il pas des soupirs [aussi mélodieux
Que la prise estivale sur une harpe éolienne.

SOURCE ANTIQUE

Près de toi ! Source je veux passer la nuit !
Sous le lierre qui t'enlace
Pour qu'Artemis nous enserre dans son réseau d'
De là-bas sur la pente du rocher reluisant [argent

Je veux écouter la chute de tes eaux
Chanter sous mille tons nouveaux
Je veux que mon visage dans ton miroir magique
Sous la marche du temps inquiète. [se reflète

M. MALAKASIS : LUNE

La blonde chevelure
Je ne la baisais jamais
Ta triste et pâle figure
Jamais je ne la caressais
Seulement dans le sein
De la brise légère
Lorsque tu te mires dans la rivière
A te boire avidement je me complais

LABPROΣ PORPHYRAΣ : LA NÉRÉ'I'DE

Je me souviens d'une chanson d'antan qui dit:
La neige tombe sur la terre ainsi que s'étend la [nuit
Dans notre mer était une néréïde
qu'un jeune poète adorait
La nymphe toujours lui promettait
De sortir des eaux pour le baiser
Mais à peine apparue sur la vague dansante
Elle disparaissait aussitôt
Elle eut enfin pitié de lui
Pour son malheur aussi
Car un beau soir des ondes elle surgit
Dans ses bras le saisit
Et sous un baiser fou d'amante
Avec elle l'entraina dans le fond de la vague [écumante

JEAN GRIPARIS . MORT

Sois la blenvenue quand sonnera l'heure
De clore mes yeux pour toujours
Hâte toi ! et sans être brutale
O mort ! ne me surprends pas en rafale
Accours à l'aube rose d'un matin de printemps
Ou sous les feux majestueux du couchant.
Pour que mon âme doucement s'envole
Sur les ailes du vent

«Extrait dé Scarabei et teriacots»
Traduction par

ARY-RENE D'YVERMONT

PAOLO NIRBANAS

I continenti invan m'invocano
invan mi chiamano le terre
per le città mi spingono
in poppa le Aure invano
Io prendo il largo
i ochi miei mai porto non vedrano
mere bandiere inalbero
e vele e antene nere.

«PAGA LALEOUSSA». Traduzione dal Greco

NIKOS SANTOPINAIOS

YIOTIS MANUEL LELIS : O PIRANDELLO
ΣΕ ΔΥΟ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑ

ΣΕ ΠΕΝΤΕ μέρες μέσα εἴχαμε τὴν πρεμιέρα δυὸ καινούργιων ἔργων τοῦ Pirandello τοῦ τόσον συγχρονισμένου συγγραφέα, ποὺ μιάζει γιὰ νέος στὸ πεῖσμα τῆς ἡλικίας του. Πρὶν κάμποσο καιρὸ σᾶς μίλησα ἐξαιτίας τοῦ «Chacun sa vérité» γιὰ τὴ βαθιάπρωτοτυπία τοῦ συγραφέα. Τὴ φορὰ πάλι ἀφτὴ μᾶς μάγεψε μὲ τὰ ἔργα του, ἀλλὰ μὲ μεγάλη μας ἔκπληξη παρατηρήσαμε πὼς τὸ θεατρό του ἀρχίζει νὰ καταντᾶ μιὰ μέθοδος, πὼς πολλά του ἔργα μοιάζουν καταπληχτικὰ μεταξύ τους. Ἀφτὸ γίνεται κατάφανο στὸ «Νὰ ντύνουνται οἱ γυμνοὶ» ἔργο ποὺ θ' ἀναφέρω καὶ τὶς παρατηρήσεις μου, γιατὶ ὁ «Ἐρῖκος ὁ Δ΄» ἂν καὶ τελειότερο δὲν δείχνει περιορισμούς.

Τὸ πρῶτο εἶναι καμωμένο στὴ φόρμα τοῦ «Chacun sa vérité» μᾶς παρουσιάζει δηλαδὴ ὁ Pirandello ἀπ' τὴν ἀρχὴ τοῦ ἔργου του τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πράξης τελειωμένο σχεδόν. Κατόπιν δὲ μαθαίνουμε τὰ πρόσωπα, τὶς βίσεις καὶ τὶς συνέπειες τοῦ ἔργου. Ὁ συγγραφέας μεταχειρίζεται τὸ ἀντικείμενό του ἀνάποδα. Ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ ἀρχίσαμε νὰ γνωρίζουμε τὸ Pirandello, τὰ κομμάτια του δὲν εἶναι τίποτα ἄλλο παρὰ γρίφος, ἐρωτηματικὰ τρίπρακτα, ὅπου μπορεῖτε νὰ πεῖτε πῶς παρέχεται μ' ἀφτὰ μιὰ τιμὴ στὸν ὀξυδερκῆ θεατή. Δὲν ὑπάρχει δράση, δράση ὄχι ἐξωτερική, κατάλληλη μόνο γιὰ μελόδραμα, ἀλλὰ ἐσωτερική, ψυχολογικὴ ἐξέλιξη, ποὺ χαρακτηρίζει τὸ δυνατὸ θέατρο. Σὰ νὰ λέμε πὼς δὲν ὑπάρχει καμμιὰ κίνηση· πὼς τὸ θεατρο τοῦ Pirandello εἶναι ἀ κ ί ν η τ ο.

Μόνο, ὕστερα ἀπὸ ἀφτὲς τὶς réserves, δὲν μένει παρὰ νὰ ὑποκλιθοῦμε στὴν πραγματικὰ ὄμορφη ἐμφάνιση τῆς Ἐρσίλιας. Ἐπιχείρησε ν' αὐτοχτονήσει μὲ φαρμάκι, καὶ στὸ νοσοκομεῖο, νομίζοντας πὼς ἤρθεν ἡ ὥρα της, διηγεῖται στὸ δημοσιογράφο ποὺ πῆγε γιὰ ἐντερβιουάρισμα, μιὰ ὄμορφη ἱστορία πού τὴ στολίζει πραγματικά, τῆς δίνει ἕνα ρόλο ἀρκετὰ καλὸ, μιὰ personnalité. Ἡ διήγηση ἀφτὴ τῆς Ἐρσίλιας κάνει δύο νέους, τὸν ἐραστή της πρόξενο στὴ Σμύρνη καὶ τὸν ἀραβωνιαστικὸ ἀξιωματικὸ τοῦ Ναυτικοῦ νὰ τρέξουν κοντά της ἕτοιμοι γιὰ νὰ διορθώσουν τὶς συμφορὲς ποὺ τὶς προξένησαν. Ἡ ἀλήθεια ὅμως φανερώνεται σιγὰ-σιγά.

Ἡ διήγηση ἦταν ἕνα ἁπλὸ παραμύθι· ἡ πραγματικότης εἶναι πιὸ ἄσκημη. Δὲν τῆς μένει παρὰ ὁ θάνατος· καὶ ξαναφαρμακώνεται, κλαίοντας ποὺ πεθαίνει γυμνὴ, ὁλόγυμνη, χωρὶς κανένα ροῦχο γιὰ νὰ σκεπάσει τὴ ζωή της, τὴν ὕπαρξή της, τὴν ὕπαρξή της ποὺ ἦταν ἕνα μεγάλο «τίποτα».

Αὐτὸ τὸ ὄμορφο τέλος, ἡ σπαραγτικὴ ἀφτὴ συγκίνηση συνοψίζει τὴ θεωρία τοῦ Pirandello: «Ὅλοι μας δὲν ἔχουμε ἄλλη persopnalité ἀπ' ὅση οἱ ἄλλοι θέλουνε νὰ μᾶς δανείσουν· καὶ σὰν εἴμαστε ἀπόκληροι τῆς ζωῆς; σὰν τὴν καϋμένη τὴν Ἐρσίλια, ἔ, λοιπὸν, θά ἐπινοήσουμε μιὰ ζωὴ ντύνοντάς την στὴν ψεφτιὰ μὲ τὴν ὁποία ἴσως κατορθώσουμε τὸ ὀνειροπάλημά μας.

Ἡ κ. Simone ἔπαιξε σὰ μεγάλη, πολὺ μεγάλη ἀρτίστα τὸ ρόλο τῆς Ἐρσίλιας. Ὑπῆρξε, ἀληθινά, ἡ φτωχὴ γυναῖκα ποὺ μὲ σκισμένη ψυχὴ καὶ κορμὶ γυρέβει τὸ θάνατο ντυμένη μὲ κάπιο ροῦχο· ὄχι γυμνή· Χάρη στὴν κ. Simone, τὸ τέλος ἦταν δυνατό.

Ὅσο γιὰ τὸ δέφτερο ἔργο τοῦ Pirandello τὸ «Ἐρῖκος ὁ Δ΄», ἔχουμε νὰ ποῦμε: Ὁ Ἐρῖκος εἶναι ἀφτοκράτορας τῆς Γερμανίας ποὺ ταπεινώνεται μπρὸς στὸν Πάπα, στὴν Κανόσσα. Ἐννοεῖται πὼς ἡ σκηνὴ γίνεται στὴν ἐποχή μας· εἶναι συγχρονισμένο. Στὶς καβαλαρίες μιᾶς ἀποκρηᾶς ὁ ἄνθρωπος ὁ ντυμένος ὡς Ἐρῖκος Δ΄ πέφτει ἀπ' τ' ἄλογό του καὶ ἡ συγκίνηση καὶ ταραχὴ τῆς πτώσης εἶναι τόση μεγάλη ποὺ χάνει τὸ λογικό του. Τώρα πιὰ νομίζει πὼς ἀφτὸς εἶναι πραγματικὰ ὁ ἀληθινὸς βασιλιᾶς κι' ἔτσι τραβιέται σὲ μιὰ βίλα στὴν ἐξοχὴ ποὺ τὴ λογαριάζει γιὰ μεσαιωνικὸ κάστρο. Ἐκεῖ μέσα ζῆ εἴκοσι χρόνια. Τριγυρίζεται ἀπὸ νοσοκόμους, ντυμένους σὲ συμβούλους καὶ σωματοφύλακας καὶ μερικοὺς φίλους ποὺ ἔρχονται νὰ τὸν ἐπισκεφτοῦν τοὺς ντύνει κι' ἀφτοὺς μὲ κοστούμια τῆς ἐποχῆς ἐκείνης! Ἔτσι στὴν ἀρχὴ τοῦ ἔργου ἔρχεται νὰ τὸν ἐπισκεφτεῖ μιὰ παλιὰ ἀγαπητικιά του, ἡ μαρκησία Σπίνα, συνοδευόμενη μὲ τὸν τωρινὸ ἐραστή της, τὸ βαρῶνο Τίτο, τὴν κόρη της κι' ἕνα της φίλο, τὸν δόχτορα Τζενόνι. Ὁ Ἐρῖκος ὁ Δ΄, ἢ μᾶλλον ἐκεῖνος ποὺ νόμιζε πὼς ἦταν ὁ Ἐρῖκος ὁ Δ΄ βγαίνει καὶ τοὺς ὑποδέχεται ἥσυχα-ἥσυχα. Νά—ἄς σκεφτοῦμε—ἕνα τρελὸς ἀκίνδυνος. Λοιπὸν ἀπ' τὶς κουβέντες μὲ τοὺς συμβούλους του ἀνακαλύπτουμε ὅτι ξέρει πὼ: δὲν εἶναι τρελλὸς, δὲν εἶναι ὁ Ἐρῖκος ὁ Δ΄. Παίζει τὴν κωμωδία τῆς τρέλλας μὲ τὸ σκοπὸ νὰναι πιὸ λέφτερος, νὰ μπορεῖ νὰ κοροϊδεύε. μὲ τὴν ἡσυχία του τοὺς ἄλλους, νὰ τοὺς κάνει νὰ χαμηλώνουν μπροστό του καὶ νὰ ὑποτάσσονται σὲ κάθε του ἰδιοτροπία. Ἔ! Τί ἡδονή! Σκεφθῆτε λοιπόν! Νὰ κάνεις τὸν τρελλό!

Τὸ ἐξαίσιο ἀφτὸ τέλος τῆς δέφτερης πράξης ὑψώνεται σὲ μιὰ δραματικὴ ἔξαρση.

Κι' ὅταν ἡ παλιά του ἐρωμένη μαθαίνει τὰ νέα του κι' ἔρχεται μὲ τοὺς ἄλλους γιὰ ἐπίσκεψη, ἀφτὸς ρίχνεται πάνω στὴν κόρη ποὺ τὴ νομίζει γιὰ τὴν ἐρωμένη, τὴν μαρκησία Σπίνα. Τὴ στιγμὴ ὅμως ποὺ ὁ βαρῶνος Τίτος προσπαθεῖ νὰ τοῦ ἀποσπάσει ἀπ' τὰ χέργια του τὸ κορίτσι. ἀφτὸς βγάζει ἕνα μαχαῖρι καὶ τοῦ τὸ χώνει στὰ στήθια!

Κι' ὅλοι βγαίνουνε μουρμουρίζοντας «εἶναι τρελλός...δὲν εἶναι τρελλός...εἶναι...δὲν εἶναι...»

Πραγματικὰ ἕνα τέλος à la Pirandello. Μὰ τὴν ἀλήθεια ἀφτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶνε τρελλὸς ἢ ὄχι; Στὴν ἀρχὴ φαίνεται τὸ δέφτερο, ἀφοῦ μᾶς ἀφίνει ν' ἀντιληφτοῦμε ὅτι ἀφτὸς ξέρει ὅτι δὲν εἶνε ὁ Ἐρῖκος καὶ πὼς θελληματικὰ ὑποκρίνεται τὸν τρελλό. Ναί; μὰ τὸ νὰ ὑποκρίνεται κανεὶς τὸν τρελλὸ δείχνει πὼς βρίσκεται σὲ μιὰ πολὺ ψηλὴ ἔξαρση ποὺ καταλήγει στὴν τρέλλα. Τώρα λοιπὸν εἶνε τρελλὸς, ὄχι ὅμως ὁ τρελλὸς ποὺ νομίζεται αὐτοκράτορας. Κι' ἐδῶ ὄκομα ξαναβλέπετε τὸ δόγμα τοῦ συγγραφέα: καὶ στὴν τρέλλα ἀκόμα δὲν ὑφίσταται personnalité δὲν εἶσαι λέφτερος στὴν τρέλλα σου κι' οἱ ἄλλοι εἶνε ἐκεῖνοι ποῦ πλάθουν τὴν τρέλλα σου στὴ φαντασία των.

Κεῖνο ποὺ διακρίνει τὸ ἔργο ἀφτὸ εἶναι, πῶς ἐδῶ δὲν εἶναι ὁ στάσιμος Pirandello. Στὴν πρώτη πράξη μαθαίνουμαι πὼς ὁ ἄνθρωπός μας νομίζεται γιὰ Ἐρῖκος. Ἔ, λοιπὸν ἡ ἀποκάλυψις γένηκε. Δὲ θὰ ξαναρθοῦμε σ' ἀφτὴ καὶ τὸ κομμάτι τραβᾶ τὸ δρόμο του μὲ κίνηση δράσι, ἢ τουλάχιστον μ' ὁμοίωμα κίνησης, δράσης. Ἡ ἀνακάλυψη τῆς ὑπηρεσίας τοῦ τρελλοῦ δὲν εἶναι πρᾶμα προηγούμενο τοῦ ἔργου,

γίνεται μπροστά μας κι' ἀφτὴ εἶναι ἡ αἰτία τοῦ σκοτωμοῦ.

Ὁ κ. R. Pitoeff, μοναδικὸς στοὺς ρόλους τῶν μεθυσμένων καὶ τῶντρελλῶν ἤτανε στὸ στοιχεῖο του. Εἶχε ὅλα τὰ συμπτώματα τοῦ δυστυχισμένου ἀνθρώπου ποὺ προσπαθούνε νὰ τοῦ ξεριζώσουνε τὴν personnalité του. Τρελός; Γελοῖος; Δὲν ξέρουμε. Ὁ Pirandello μὰς ἀφίνει γιὰ μιὰ φορὰν ἀκόμη στὴν ἀφεραιοτητα, κρατῶντας σὰ ἄλλη σφίγγα τὸ μυστικό του καὶ τελειώνοντας τὸ ἔργο του μ' ἕνα ἐρωματικό!

«LA REVUE NOUVELLE» N. ΤΟΥΤΟΥΝΤΖΑΚΗΣ

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΤΕΛΕΙΟ, εἶναι κάθε ἄρτιο στὸ εἶδός του ἔργο. Ὅλα τὰ διαφορετικής, ὁσοδήποτε διαφορετικῆς, προελεύσεως, ἔργα, ποὺ τὸ διαμετρημά τους κ' οἱ διαστάσεις τους κατορθώνουν νὰ ξεπεράσουν τὰ ὅρια τοῦ μετρίου καὶ τοῦ ἀτελοῦς,—εἰσέρχονται ἀπὸ διαφορετικὲς διευθύνσεις καὶ συναντῶνται μεταξύ τους ἐπάνω στὸ ἐπίπεδον τοῦ τελείου.—Ὅλα αὐτὰ τὰ τέλεια ἔργα εἶναι ἀντικειμενικῶς σεβαστά, ὡς ἔργα ἄρτια εἰς τὸ εἶδος τους. Προτεραιότης καὶ ἀπόλυτη ἀντικειμενικὴ πρωτοκαθεδρία δὲν ὑπάρχει. Ἁπλῶς, ἡ ἀτομικὴ, ἡ ὑποκειμενικὴ μας προτίμηση ἔχει νὰ κάμῃ μιαν αὐθαίρετη πλεον ἐκλογὴ μεταξὺ αὐτῶν τῶν τελειοτήτων, καὶ νὰ διαλέξῃ μὲν ἐκείνην τὴν τελειότητα ποὺ μᾶς διερμηνεύει περισσότερο καὶ πληρεστερα, ἢ ποὺ ἱκανοποιεῖ ὡρισμένην αἰσθητικὴν ἢ ψυχολογικὴν ἰδιοτροπίαν μας, ν' ἀφήσῃ δὲ στὸ τέλος ἐκείνην τὴν τελειότητα ποὺ εὑρίσκεται μακρυὰ ἀπ' τὴν νοοτροπία, τὴν ψυχολογία ἢ τὴν αἰσθητική μας.—Ἔτσι, συμφιλιώνονται καὶ οἱ ἔννοιες τοῦ ὑποκειμενισμοῦ καὶ τοῦ ἀντικειμενισμοῦ, προκειμένου γιὰ τὴν κριτικὴ καὶ τὴ βαθμολογία τῶν ἔργων τῆς τέχνης.

Μὲ αὐτὲς τὶς ἀρχὲς ἐμελετήσαμε καὶ μελετοῦμε τὸ ἔργον τοῦ ποιητοῦ Καβαφῆ,—τονίζομε μιὰ—μιὰ τὶς λέξεις: τὸ ἔργον τοῦ ποιητοῦ—, ἀφιερώνοντας στὴν μελέτην αὐτὴ τὴ σοβαρότητα ποὺ τῆς ἀξίζει. Δὲν μᾶς παρουσιάσθηκε ὡς ἀποκάλυψις αὐτὸ τὸ ἔργο, δὲν μᾶς ἔφερε τρικυμία καὶ σύγχιση στὰ καλλιτεχνικά μας κριτηρια, οὔτε σὰν μαγνήτης ἐκερδισεν ἀποκλειστικά, στενά, φανατικά, τὶς κριτικές μας ἀντιλήψεις. Μᾶς παρουσιάσθηκε ὅμως ὡς ἔργο ἄρτιο, μορφικὼς μὲν τελείως καταρτισμένο, οὐσιαστικὼς δὲ θρεμμένο ἀπὸ τόσην πυκνότητα καὶ βαθύτητα νοημάτων, ὅσην, μὰ τὴν ἀλήθεια, σπανίως ἀπαντοῦμε στὴ σύγχρονη ποίηση, ἂν ἰδίως ζητήσωμε ἀπ' αὐτὴν καθημερινὲς ἀλήθειες, πραγματικὴ ἐσωτερικὴ ζωὴ καὶ κίνηση.—Γιὰ ὁποιονδήποτε λοιπὸν εὐσυνείδητο κριτικό,—ὅπως θὰ ἦταν καὶ ἡ ἐμφάνισις ἑνὸς σπουδαίου καὶ σταθεροῦ φαινομένου προκειμένου γιὰ ἕναν φυσιοδίφη, εἶναι ὄχι μόνον δικαίωμα, ἀλλὰ καθῆκον ἡ μελέτη τοῦ ἀντικειμενικῶς ἀρτίου αὐτοῦ ἔργου, χωρὶς μὲ τοῦτο νὰ ἀποκλεισθῇ γιὰ τὸν κριτικὸν αὐτὸν ὁ παρόμοιος θαυμασμός του καὶ γιὰ ἄλλο ἔργο, ἐντελῶς διαφορετικό, πολιτογραφημένο ὅμως κι' αὐτὸ «στῶν ἰδεῶν τὴν πόλη»—γιὰ νὰ πάρωμε ἕνα στίχο ἀπ' τὸν ἴδιον τὸν ποιητή.

Ἀπέναντι σ' αὐτὴ μας τὴν κριτικὴν εὐρύτητα. ἀντιμετωπίζ με τὴν πεισματάρικην ἀποκλειστικότητα τῶν ἀντιπάλων του. Αὐτοὶ μάλιστα, εἶναι σ κ λ ά β ο ι τῶν κριτηρίων τους, ἀπορροφημένοι ἐν ἑλῶς ἀπ' αὐτά. Καὶ μάλιστα, ἀπὸ τὰ ἀβαθέστερα, τὰ ἐπιπολαιότερα: τὰ κριτήρια τῆς μορφῆς! Γιατί οὔτε ἡ ἠθική, οὔτε ἡ ἀπαισιοδοξία, οὔτε ἡ ἐλευθεροστομία τοῦ Καβάφη εἶν' ἐκεῖνο ποὺ τοὺς ἐρεθίζει: Εἶναι μόνον ἡ γλῶσσα του καὶ ἡ ποιητικὴ μορφή του. Ἠμποροῦσαν νὰ διαράσουν σκέψεις πολὺ ταπεινότερες καὶ περιγραφὲς πολὺ χυδαιότερες—καὶ ὅλ' αὐτὰ ὡμά, χωρὶς κἂν οὔτε νὰ εἶνε περασμένα ἀπὸ μιὰ φιλοσοφικὴ προαίρεση ἑνὸς τρόπου ζωῆς ἢ διϋλισμένα διὰ μέσου μιᾶς αἰσθητικῆς ἐπεξεργασίας - καὶ ὑπάρχουν τέτοια, στὴν ποίηση, τὴν σύγχρονη τοῦ Καβάφη: ἀλλὰ δὲν τοὺς ἐνοχλοῦν, γιατί εἶναι βαλμένα ἐπάνω στὰ μέτρα τῆς παραδόσεως καὶ ἐκφρασμένα μὲ τὶς πιὸ μουχλιασμένες καὶ τὶς πιὸ συμβατικὲς κινοτοπίες. Αἱ λοιπὸν εἶναι λογικὸ καὶ δικαιολογημένο ἡ δοκιμὴ ὑποταγὴ σὲ μιὰ μορφὴ ἀποστεωμένη, νὰ δίνῃ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν σὲ ὁποιαδήποτε ἀνοησία, κενότητα ἢ ρυπαρότητα;

Εἶπε κάποιος ὅτι «ἡ κατανόηση τοῦ Σαίξπηρ εἶναι τὸ ἔπαθλο ποὺ λαμβάνει μία τελεία μόρφωσις». Παρόμοια, καὶ, φυσικά, μὲ τὸ μέτρο τῆς ἀποστάσεως, ἡ κατανόηση τοῦ Καβάφη εἶναι τὸ τελείωμα μιᾶς προηγμένης αἰσθητικῆς. Εἶναι περιττὸ νὰ συζητοῦμε καὶ νὰ ἀναπτύσσωμε διαλεκτικὰ ἐπιχειρήματα μὲ ὅσους δὲν ἔχουν κανένα σημεῖον ἐπαφῆς πρὸς τὸν ποιητή. Ἂν αὐτὸ τὸ σημεῖον ὑπῆρχε, ὅλα του τὰ τοῦ σκαν ὄχι μόνον δικαιολογημένα, ἀλλὰ καὶ ἀπολύτως ταιριαστά. Καὶ τὰ μέτρα του, καὶ τὴν γλῶσσα του,—γύρω ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔγινε τόσος θόρυβος—καὶ τὴ στιχουργική του. Οὐσία καὶ μορφὴ εὑρίσκονται σὲ πραγματικὴ ἀνταπόκριση στὸ ἔργο τοῦ Καβάφη.

Πρὶν ἀπὸ καιρὸ, ἐκάμαμε μιὰ μακρειὰ καὶ ἀναλυτικὴ μελέτη γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Καβάφη. Τὸν ἐρευνήσαμε ἐκεῖ, θεμελιωδῶς μὲν καὶ στὶς ἀφηρημένες του ἀντιλήψεις, σὰν βαθὺ φιλόσοφο τῆς ζωῆς καὶ τῶν ἀξιῶν της· εἰδικώτερα δὲ, σὰν καθημερινὸ ἄτομο, ποὺ ζῆ καὶ ἐφαρμόζει καὶ πραγματοποιεῖ τὰ ἰδεολογικά πορισματά του μέσα στὴν πάροδο τοῦ χρόνου καὶ μέσα στὰ καθημερινὰ γεγονότα τῆς ζωῆς. Ἀλλὰ μιὰ μελέτη δὲν πρέπει βεβαια νὰ εἶναι τὸ φιλολογικὸν ἀπαντον κανενός μας, ὥστε νὰ παρουσιαζόμαστε ὅτι ὑπερασπίζομας τὸν Καβάφη, πολεμοῦμε μᾶλλον ὑπὲρ τῶν ἰδικῶν μας βωμῶν καὶ ἑστιῶν. Γι' αὐτὸ κι' ἀπὸ τότε ἀφήκαμε ἕνα μικρό, τόσο δά, περιθώριο γιὰ τὶς ἐπιφυλάξεις μας, προκειμένου γιὰ τὸ ἤδη συνεχιζόμενο καὶ τὸ μελλοντικὸ ἔργο του.

ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

Υ. Γ. Τρία τελευταῖα ποιήματα τοῦ Καβάφη, ποὺ ἐδιάβασα προσφάτως, «τὸ 2δον ἔτος τοῦ βίου των», «εἰς Ἰταλικὴν παραλίαν» καὶ «ἀπὸ ὑαλὶ χρωματιστὸ» παρουσιάζουν μὲν κάπως ἀναλυτικωτέραν τὴν ἐπιγραμματικὴν σύνθεσιν τῆς ἀρτιωτέρας περιόδου τῆς ἐργασίας του, τὴν γεμάτην ἀπὸ ἐνθυμήματα καὶ ὑπονοούμενα, εἶναι ὅμως ζωηρὲς ἐκδηλώσεις ἐπιστροφῆς πρὸς τὰ πλέον ἀγαπημένα του θέματα καὶ τὴν πλέον ζωηρὴν ἔκφρασή των.

Τ. Α.

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Α. ΑΪΝΣΤΑΪΝ, «Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΣΧΕΤΙΚΟΤΗΤΟΣ»
ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ Κ. ΡΩΤΑ. ΕΚΔΟΤΗΣ ΧΡ. Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ

Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ οἱ ἄγγελοι ἔπαψαν νὰ φιλοῦν τ' ἄστρα δὲν πέθανε βέβαια ὁ Λυρισμός. Ἀπεναντίας ζῇ καὶ δυναμώνει ὁλοένα πιὸ ἀκμαῖος καὶ δυνατός, ὅσο βαφτίζεται στὰ φωτόλουρα τῆς Γνώσης. Δὲν μποροῦμε πιὰ νὰ βάλωμε τὴν ἀντλία τῆς λυρικῆς μας διάθεσις πλάϊ στὶς ψεύτικες πηγες καὶ νὰ σηκώνουμε μέσα στοὺς στίχους μας αἰώνια τὰ θολα νερὰ τοῦ παρελθόντος. Ἀρκετὰ ἐθρεψαν τὴν ποίηση οἱ ψευτιές, οἱ παραδόσεις, τὰ κρύα καὶ ἄγαρμπα σύμβολα τῶν ἀστρων, τῶν λουλουδιῶν καὶ ὅλη ἐκείνη ἡ σαβούρα ποὺ ξέρουμε...

Ἡ Γνώση τοῦ Κόσμου καὶ τοῦ Ἀνθρώπου κάνει τὴν Λυρική μας διάθεση ν' ἀνανεώνεται μὲ νέα φτερά. Ψέμμα πὼς ὁ Λυρισμὸς πεθαίνει. Πεθαίνει τὸ ψεύτικο, τὸ χιλιοτριμμένο. Ὁ Λυρισμὸς δυναμωμένος μὲ τὴν πραγματικὴ Γνωση, προχωρεῖ μὲ νέα ὅπλα. Ἔχει γιὰ νὰ ὁπλισθῇ, ὄχι μονάχα την Γνώση τοῦ αἰώνα, μὰ καὶ τὴν εἰρωνεία καὶ τὴ σάτυρα. Ἔπειτα ἔχει πλατειὰ ὅρια, τόσο ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ πάθῃ ἀσφυξία καὶ νὰ πεθάνῃ...

Ἔτσι οἱ μελέτες τῆς Μηχανικῆς, τῶν Μαθηματικῶν, τῆς Χημείας, τῆς Φυσικῆς, πλάϊ στὴν παροχολούθηση τῶν Οἰκονομικῶν καὶ Χρηματιστικῶν φαινομένων, εἶναι γιὰ τὸν Ποιητὴ γονιμότατες πηγὲς γιὰ νὰ δυναμώσῃ τὴ Λυρική του διάθεση ἀπάνω στὰ Μεγάλα γεγονότα τῆς Δύναμης καὶ τῆς Ζωῆς. Τὰ θαύματα τῆς νέας ἐπιστήμης. ἡ δύναμη τῆς Μηχανικῆς, ἡ ὑπέρτατη ἐξέλιξη τῆς ἀνθρώπινης διανοητικῆς δύναμης τραβοῦν τὸν ποιητή. Κ' ἔτσι μᾶς τραβάει μὲ τὴν πιὸ γοητευτικὴ προκλητικότητα ἡ μελέτη τῆς χρησιμοποίησης τῶν θαυμάτων τοῦ μπετὸν—ἀρμέ, ἡ νέα γεφυροποιΐα, ἡ γοητεία τῆς κατασκευῆς τῶν τοῦνελ, μὰ καὶ τῶν λογῆς —λογῆς περιπλόκων μηχανῶν...

Δὲν μποροῦσαν αὐτὴ τὴ στιγμὴ νὰ μᾶς ἀφήσῃ ψυχροὺς κ' ἡ μελέτη τῆς θεωρίας τοῦ Ἀϊνστάϊν. Μεγάλη πηγὴ λυρισμοῦ κι' αὐτὴ. Ἡ σύνδεση τῶν γεγονότων τῆς ζωῆς μέσα στὴ σχετικότητα τοῦ τόπου καὶ χρόνου, ἡ ἐλαστικότητα τῶν σχέσεων τῶν δύο αὐτῶν παραγόντων καὶ τὸ μέτρημά της, ὅλ' αὐτὰ στηριγμένα σὲ πραγματικὲς ἀποδείξεις, ὄχι μονάχα ἀνατρέπουν τὶς παραδεγμένες ἀτελεῖς γνώσεις, μὰ ὑψώνουν κ' ἕνα οἰκοδόμημα Γνώσης στερεὸ καὶ λαμπρό.

Τὴ θεωρία τῆς Σχετικότητος τοῦ Ἀϊνστάϊν, τὴν εἴχαμε μελετήσῃ σὲ διάφορες σύντομες μελέτες τόσο ἀπὸ τὴ φυσική της, ὄψη, ὅσο καὶ ἀπὸ ἐντύπωση συνόλου, ποὺ δημιουργεῖ ἐπιστημονικοὺς φωτεινοὺς κόσμους. Τώρα στὴ μετάφραση τοῦ σύνολου βιβλίου τοῦ ἴδιου τοῦ Ἀϊνστάϊν «Η

θεωρία τῆς σχετικότητος» ἀπὸ τὸν μηχανικὸν κ. Κ. Ρώτα τὴν ξαναβλέπουμε πιὸ ἁδρὰ καὶ θετικὰ ἐμφανισμένη. Στὸ βιβλίο αὐτὸ ὅμως παρουσιάζεται μονάχα ἡ μαθηματικὴ πλευρὰ τοῦ ζητήματος. Ὄχι ἡ φυσική. Μὲ μιὰ λογικὴ ἀτράνταχτη ἀφίνονται τ' «ἀξιώματα» τῆς Γεωμετρίας τοῦ Εὐκλείδη καὶ ἡ λογικὴ μπαίνει γιὰ βάση ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ἔτσι ξετυλίγεται μεθοδικὰ ὅλη ἡ πολύπλοκη θεωρία, ποὺ ἐφαρμόζεται σ' ὅλη τὴν κίνηση καὶ τὴν ἐποχικότητα τοῦ κόσμου.

Ἡ μετάφραση εἶνε σὲ καθαρεύουσα, μὰ σὲ καθαρεύουσα καθαρὴ τόσο ποὺ νὰ διευκολύνῃ τὸν ἀναγνώστη νὰ καταλάβῃ τὸ δύσκολο ἀπὸ τὴν οὐσία του βιβλίο. Βέβαια ὅμως θὰ μποροῦσε νἆναι ἡ γλῶσσα καὶ πιὸ δημοτικὴ καὶ πιὸ ἁπλῆ.

Ὡστόσο τὸ βιβλίο αὐτὸ εἶνε ἄξιο γιὰ κάθε σύστημα καὶ πρέπει νὰ διαβαστῇ ἀπὸ κάθε μορφωμένον ἄνθρωπο, ποὺ δὲν πρέπει νἆναι ἔξω ἀπὸ τὴν ἐπιστημονικὴ ζωὴ τῆς ἐποχῆς μας.

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

ΠΑΝΑΓ. ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: «Η ΟΜΟΡΦΙΑ ΤΗΣ ΚΟΛΑΣΗΣ»

Διαβάζοντας τὴν Ὀμορφιὰ τῆς Κόλασης θυμήθηκα κάποια παροιμία ποὺ μὲ τὴ λαϊκὴ σοφία ἀποφαίνεται πὼς ὅποιος κυνηγᾶ πολλοὺς λαγοὺς ριψοκινδυνεύει νὰ μὴν πιάσει κανένα. Ὁ κ. Φαρμακόπουλος θέλει νὰ εἶναι καὶ ποιητὴς καὶ φιλόσοφος. Ὁλόκληρο τὸ πρῶτο μέρος τοῦ βιβλίου του ἀποτελεῖται ἀπὸ μιὰ «φιλοσοφικὴ» εἰσαγωγὴ στὴν ποίησή του ὅπου ζητεῖ νὰ ἐξηγήσει ὅτι ἂν τὰ ποιήματά του εἶνε κάπως παράδοξα, ἀναρχικά, αὐτὸ συμβαίνει γιατὶ ἔχει σχηματίσει μιὰ ἀπόλυτη ἀπαισιόδοξη ἀντίληψη τοῦ Κόσμου, τῶν ἐννοιῶν τοῦ Ἄπειρου καὶ τοῦ Τίποτε, καὶ τῆς σημερινῆς σύστασης τῆς Κοινωνίας· τὸ δεύτερο μέρος ἐκφράζει σὲ στίχους τὴν κοσμοθεωρία αὐτὴ καὶ τὰ λεπτομεριακά της συμπεράσματα. Φοβοῦμαι πὼς ὁ κ. Φ. δὲ συλλογίστηκε ἀρκετὰ πὼς ὁ φιλόσοφος πολὺ περισσότερο παρὰ λυρικὸς ποιητής, (ποὺ δὲν ἀποκλείνεται ἴσως ὕστερα στὸν τρόπο ποὺ θὰ διατυπώσει τὶς ἰδέες του), πρέπει νὰ εἶναι πρῶτα ἀπ' ὅλα ἐπιστήμονας. Ἔχουν εἰπωθεῖ τόσες αἰσιόδοξες κι' ἀπαισιόδοξες κοσμοθεωρίες ποὺ μ' ἐλάχιστες παραλλαγὲς ἐπαναλαμβάνουν ἡ μιὰ τὴν ἄλλη, ὥστε σήμερα καμμιὰ φιλοσοφία δὲ μπορεῖ νὰ μᾶς ἐνδιαφέρει ἂν παραμένει καθαρὰ ὑποκειμενική, ἐναέρια, ἂ δὲ στηρίζεται καὶ δὲν ἀναλύει ὁρισμένα δεδομένα τῆς σύγχρονης ἐπιστήμης. Ὁ ἀληθινὸς φιλόσοφος μάλιστα πρέπει νὰ εἶναι κάτοχος ὅλης τῆς σύγχρονής του γνώσης, καὶ μὲ βάση τὴν ἀπέραντη αὐτὴ γνώση του θὰ συνθέσει τὸ σύστημά του. Χωρὶς νὰ θέλω νὰ συζητήσω ἂν ἡ σύγχρονη ἐπιστήμη θὰ ἐπικύρωνε ἢ ὄχι πολλὲς ἀπὸ τὶς ἰδέες τοῦ κ. Φαρμ. παρατηρῶ πὼς ἀρκιέται δογματικὰ νὰ ἀραδιάσει μερικὰ ἀποφθέγματα, χωρὶς κἂν νὰ τοὺς δώσει μιὰ διατύπωση τοὐλάχιστον ἰδιόρρυθμη ἢ καλλιτεχνική.

Ὅσο γιὰ τὸν ποιητὴ δὲν ἀποκλείνεται βέβαια κι' αὐτὸς νὰ εἶναι ἴσαμε ἕνα ὡρισμένο σημεῖο καὶ φιλόσοφος, δηλαδὴ νὰ σκέπτεται, μὰ ἡ σκέψη στὴν ποίηση εἶναι ἀνάγκη νὰ μετουσιώνεται ἀπὸ τὸ αἴσθημα. Δὲν ξέρω ἂν ἡ ἀπαισιοδοξία τοῦ κ. Φαρ. πήγασε ἀπὸ μιὰ ἰδιοσυγκρασία φυσικὰ μελαγχολική, ἀλλὰ τώρα τὴ στιγμὴ ποὺ τὴν ἐκφράζει, βρίσκεται συγκεντρωμένη στὴ διανόηση, σὲ μιὰ διανόηση, τὸ ἐπαναλαμβάνω, ὄχι ἐπιστημονικὰ καλλιεργημένη, βρίσκεται ἀπομακρισμένη ἀπὸ τὸ αἴσθημα χωρὶς καὶ νὰ ἔχει ἀρχίσει νὰ ἐπιστρέφει σ' αὐτό. Ἔτσι ἔχομε τὴν ἐντύπωση πὼς ἡ ἀπαισιοδοξία τοῦ κ.Φ. εἶναι ἀρκετὰ ἐπιζητημένη ἐπίπλαστη. Μὲ τὴν ἀπαισιόδοξη αὐτὴ ἀντίληψή του παρατηρεῖ διάφορα γύρω του, καὶ γύρω ἀπὸ τὴν κάθε του παρατήρηση πλέκει στίχους μὲ τάση ν' ἀρνηθεῖ, νὰ γκρεμίσει ὅλα τὰ εἴδωλα, (τάση ἀσυζήτητα ἐξαιρετικὰ δημιουργική, ἀλλὰ μόνο ὅταν εἶναι βαθιὰ ἀληθινή.) Ὁ κ. Φ. γκρεμίζει μὲ τὴν πεποίθηση, ποὺ φανερὰ διακρίνεται, ὅτι εἶναι ἐξαιρετικὰ πρωτότυπος. Δυστυχῶς ὁποιαδήποτε πρωτοτυπία καὶ ἡ πιὸ ἀδιαφιλονείκητα δὲν ἀρκεῖ γιὰ ν' ἀντικαταστήσει σ' ἕνα «ποίημα» τὴν ἔλλειψη κάθε λυρισμοῦ, τὴν πεζότητα τῆς κάθε ἔκφρασης. Ὁ κ. Φ. ἀραδιάζει λέξεις καὶ συχνὰ θέλοντας νὰ εἶναι βαθὺς δὲ γίνεται οὔτε ἀντιληπτός.

Δὲ θὰ ἐπιμένω ν' ἀναλύσω περισσότερο τὸ βιβλίο τοῦ κ. Φ. Ὅσα εἶπα νομίζω πὼς ἀρκοῦν. Ἡ καταμέτρηση τῶν δυνάμεών του εἶναι ἴσως τὸ βασικὸ προτέρημα γιὰ ἕνα συγγραφέα.

ΤΥΜΦΡΗΣΤΟΥ: Η ΠΡΟΣΦΥΓΟΠΟΥΛΑ

Ὁ κ. Τυμφρηστὸς πιθανὸ νὰ φαντάζεται πὼς μ' ὅλο τὸ ἀπότομο καὶ αὐθαίρετο «καλὸ τέλος» τοῦ βιβλίου του, «κ' ἔζησαν καλὰ καὶ μεῖς καλείτερα» ἔγραψε ἕνα ἔργο ρεαλιστικό. Ἀραδιάζει κάμποσες σκηνὲς ὅπου προσπαθεῖ νὰ περιγράψει τὰ μαρτύρια τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ στὴν καταστροφὴ τῆς Σμύρνης καὶ ὕστερα τὴ σκληρὴ πάλη μιᾶς προσφυγοπούλας ποὺ θέλει νὰ μείνει τίμια, νὰ ζήσει τίμια μὲ τὴν ἐργασία της, ἐνάντια στὴ διαφθορὰ ὅλων τῶν προϊστάμενων. Αυστυχῶς γιὰ τὸν κ. Τ. ρεαλισμὸς δὲν εἶναι ἡ ἐξωτερικὴ ἀφήγηση μ' ἕνα ὕφος καθόλου σφιχτοδεμένο κι' ἀπεριποίητο κάποιων γεγονότων· ὁ ρεαλισμὸς εἶναι ἕνα εἶδος Τέχνης κι' ὅπως κάθε εἶδος Τέχνης στηρίζεται στὴν ἐσωτερικὴ μετάδοση τῆς ἐντατικῆς συγκίνησης τοῦ συγραφέα. Ὁ ἰδεαλιστικὸς συγραφέας συγκινιέται περισσότερο ἀπὸ ἰδέες, ὁ ρεαλιστικὸς περισσότερο ἀπὸ γεγονότα, μὰ ὁ συγραφέας πρέπει πάντα νὰ συγκηνιέται, νὰ συνθέτει, νὰ δημιουργεῖ. Σ' ὅλο τὸ ρωμάντσο τοῦ κ. Τ. δὲν διακρίνεται ἴχνος δημιουργικῆς πνοῆς, ἴχνος ἀναλυτικότερης ψυχολογίας τῶν προσώπων ποὺ πασουσιάζει, δὲ διακρίνεται πὼς συλλογίστηκε νὰ ἀλληλοεξαρτήσει σφιχτὰ τὴ μιὰ σκηνή, ἀπὸ τὴν ἄλλη. Ὁ κ. Τ. φαίνεται πὼς ἔγραψε γιὰ νὰ γράψει. Ἔτσι παρουσιασμένη ἡ εἶδεμὴ τραγικὴ καὶ δυστυχῶς τόσο ἀληθινὴ περιπέτεια ποὺ μᾶς διηγιέται μᾶς ἀφίνει ἐντελῶς ἀδιάφορους· καὶ μόνο χαμογελᾶμε ὅταν διακρίνομε πόσο ἀδιάκοπα προσπαθεῖ νὰ εὐχαριστήσει ὁ κ.Τ., νὰ ἱκανοποιήσει τοὺς σοσιαλιστὲς μὰ καὶ τοὺς ἐθνικιστές, νὰ συνδιάσει τ' ἀσυνδίαστα στοιχεῖα, ὅταν μιὰ ρωμαντικὴ λύση στὸ τέλος ἀναλαμβάνει ἐντελῶς αὐθαίαετα νὰ χαρίσει τὴν ἀπόλυτη εὐτυχία σ' ὅλους τοὺς «καλοὺς» καὶ βασανισμένους ἥρωες τοῦ ρωμάντσου.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΟΥΡΕΛΛΟΣ:

Ι'. ΟΙ ΔΥΟ ΤΕΛΑΛΙΣΣΕΣ

Ὁ κ. Μουρέλλος προσπαθεῖ νὰ συνδυάσει σ' ἕνα διήγημα δύο διηγηματογραφικὰ εἴδη: τὸ ἠθογραφικὸ καὶ τὸ ψυχολογικό. Συνεχίζει δηλαδὴ ἄμεσα χωρὶς βέβαια καὶ νὰ τὴν προάγει ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ παρομένει κατώτερος μόνο μιμητὴς τὴν προσπάθεια τοῦ Κ. Θεοτόκη.—(Στὰ διηγήματα τοῦ Θεοτόκη, καὶ μάλιστα στὰ δυὸ ἀριστουργηματικά του, στὸν Κατάδικο καὶ στὸν Καραβέλλα, δὲν κατώρθωσα ποτὲ ν' ἀνακαλύψω, ὅσο κι' ἂν τὸ ἰσχυρίζονται κάποιοι κριτικοί, καὶ κάτι πιὸ πέρα, δὲν ἀνακάλυψα τὸ κοινωνικὸ διήγημα). Ὁ κ. Μουρέλλος τοποθετεῖ μέσα σ' ἕνα περίγυρο ἀρκετὰ ἰδιαίτερο, ἀρκετὰ ἰδιόρρυθμο, ἕνα ψυχολογικὸ δράμα ποὺ τὸ θέλει γενικὰ ἀνθρώπινο. Στὸν πρόλογο τοῦ βιβλίου του ἰσχυρίζεται πὼς τὸ περίγυρο τὸν ἀφίνει σχεδὸν ἀδιάφορο, πὼς τὸ φόντο τὸ ἐγκαταλείπει θαμπό, ἀχρωμάτιστο, γιὰ νὰ συγκεντρώσει ὅλη τὴν προσοχή του στοὺς ἥρωές του, καὶ νὰ τοὺς ἐμφανίσει ἔτσι μὲ μιὰ πρόσθετη ἀναγλυφικὴ δύναμη. Νομίζω πὼς σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ὁ κ. Μ., εὐτυχῶς, δὲν αὐτοαναλύθηκε σωστά. Ἀκριβῶς ἐπειδὴ τὸ περίγυρό του, ὅπως εἶπα, δὲν εἶναι κοινότυπο, ἔχει κάποιο δικό του χαραχτῆρα, ὑπάρχει μέσα σὲ ὁρισμένο τόπο καὶ χρόνο, εἶταν ἀνάγκη νὰ ζωγραφιστεῖ πιστά, νὰ τὸ δοῦμε, νὰ τὸ νιώσωμε, γιὰ νὰ νιώσομε καὶ τὰ πρόσωπα ποὺ ζοῦν μέσα σ' αὐτό, κι' ὁ κ. Μ. τὸ κατορθώνει. Ἴσως νὰ μὴ ζωγραφίζει μὲ ἐξαιρετικὴ πλαστικότητα, νὰ μὴ μεταδίνει ὅλη τὴν ἔνταση τῆς ἀτμόσφαιρας τοῦ περίγυρου, μὰ πάντα τὴ χαραχτηριστικὴ γραμμὴ τὴ συλλαμβάνει, καθὼς καὶ κάποιες λεπτομέρειες ποὺ δίνουν τὸν τόνο στὴν ὅλη εἰκόνα. Τὸ πλαίσιο τοῦ δράματος κι' ἂς μὴ μᾶς ἐπιβάλλεται χτυπητά, κι' ἂς μὴ μᾶς ὑποβάλλεται μουσικά, πάντα τὸ βλέπομε.

Ὁ κ. Μουρέλλος συλλαμβάνει ἀκόμα καὶ τὶς χαραχτηριστικὲς λεπτομέρειες τῆς ψυχολογικῆς κατάστασης ποὺ παρουσιάζει. Στὸ πρῶτο του μάλιστα διήγημα *οἱ δυὸ Τελάλισσες* ὑπάρχουν καὶ μερικὰ πραματικὰ εὑρήματα ψυχολογικῆς ἀνάλυσης, ὅπως ὁ φόβος ποὺ καταλαμβάνει τὴ Χαλιμὲ, μόλις διανοήθηκε τὸ ἔγκλημα, πρὶν τὸ διαπράξει, ὅτι οἱ χωροφύλακες ποὺ συναντᾶ μάντεψαν κι' ὅλας τὴ σκέψη της καὶ τὴν κυνηγοῦν, καὶ ὕστερα ἡ ἀπάθειά της τὴν πρώτη στιγμὴ ἀφοῦ διέπραξε τὸ φόνο καὶ ποὺ ἡ ἴδια ἀπορεῖ γι' αὐτὴν γιατὶ φαντάζονταν πὼς θὰ τρόμαζε περισσότερο. Δυστυχῶς ἡ ψυχολογικὴ ἱκανότητα τοῦ κ. Μ. δὲν ἐμφανίζει πάντα τὴν ἴδια διορατικότητα, κάποτε μερικὲς στιγμὲς δὲν τὶς ἀναλύει ἀρκετὰ βαθιὰ κάποτε, ἐπιμένει ὑπερβολικὰ στὴν ἀνάλυση κι' ἄλλοτε ὁπόταν θὰ εἶταν ἴδια ἀπαραίτητη βιαστικὰ τὴν ἀποφεύγει. Ἡ συγραφική του τέχνη εἶναι ἀκόμα ἄνιση, στιγμὲς σχεδὸν ἀγγίζει τὴν τελειότητα κι' ἄλλοτε παρουσιάζει μάκρη ἢ χάσματα. Γενικὰ ὅσο κι' ἂν τὸ περίγυρο εἶναι πάντα τὸ σύμφωνο πλαίσιο τῆς δράσης τῶν προσώπων του ὁ κ. Μουρέλλος δὲν ἐπέτυχε ἀκόμα ὅ,τι τόσο ἀριστουργηματικὰ εἶχε κατορθώσει ὁ Θεοτόκης νὰ συνενώσει ἐσωτερικὰ σφιχτὰ τὸ περίγυρο μὲ τὸν ἄνθρωπο. Ἡ σύνθεσή του ἔχει κάτι τὸ χαλαρό, τοῦ λείπει ἡ ἔντονη δημιουργικὴ πνοή, τὰ διηγήματά του εἶναι ὅπως τὸ παρατηρεῖ ὁ κ. Καζαντζάκης γιὰ κάποια παλαιότερα του διηγήματα, μ' ὅλη τὴ σημαντικὴ πρόοδο ποὺ φανερώνουν τὰ σημερινά, εἶναι ἀκόμα περισσότερο ἀφηγήσεις παρὰ διηγήματα. Ἀφηγήσεις, τὸ ἐπαναλαμβάνω, μὲ σημεῖα μέσα τους ἀνώτερης δύναμης καὶ τέχνης ποὺ ἀξίζει ξεχωριστὰ νὰ τὰ προσέξομε. Ὁ κ. Μ. ἔχει ἀσυζήτητα προσόντα· ἀρκεῖ νὰ τὰ καλλιεργήσει γιὰ νὰ γράψει μιὰ μέρα ἕνα ἔργο.

Κι' ὀκόμα μιὰ παρατήρηση: νομίζω πὼς καλὸ εἶναι μάλιστα ἅμα διηγιέται ὁ συγραφεύς, ἀλλὰ καὶ σ' αὐτοὺς τοὺς διαλόγους νὰ ἀποφεύγονται δὲν εἶναι δυνατὸ οἱ ἰδιωματισμοί. Δὲν ἀρνιέμαι πὼς δίνουν κάποιο ντόπιο χρῶμα στὴ διήγηση· ἀλλὰ σύγχρονα δυσκολεύουν τὴν ἀνάγνωση ποὺ ἔτσι γίνεται ἀνιαρή. Ἡ λογοτεχνικὴ συγκίνηση κόβεται ἅμα ὁ ἀναγνώστης ἀναγκάζεται νὰ ζητεῖ σ' ὑποσημειώσεις τὴν ἔννοια ἀπὸ ὅσων διάβασε. Ἡ τέχνη ἂς μὴν τὸ ξεχνοῦμε δὲν ἔχει παντοῦ φωτογραφικὰ ν' ἀντιγράφει. Ὁ ντόπιος χαραχτῆρας ἀρκεῖ νὰ ὑποδείχνεται μὲ ἐλάχιστους, πάρα πολὺ σπάνιους, ἰδιωματισμούς.

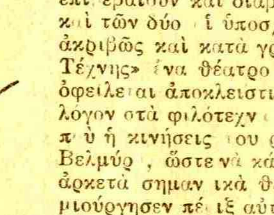

II. ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ.-ΠΟΛΕΜΙΚΑ

Οἱ τόμοι τοῦ κ. Μουρέλλου, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς μᾶς σταματοῦν. Γιατὶ διακρίνομεν ἀμέσως μέσα σ' αὐτοὺς τὸν συγγραφέα ποῦ τόσο καλὰ χειρίζετε τὴν τέχνη του. Ἡ «Ἱστορία μιᾶς γυναίκας» εἶναι μία ὡραία καὶ ζωντανὴ περιγραφὴ μιᾶς καθημερινῆς σκηνῆς τῆς ζωῆς σας. Ὁ συγγραφέας ἔχει τὸ τάλαντον, καὶ μᾶς εἰσάγει μὲ ἐπιδεξιότητα στὶς ψυχὲς ἑκάστου προσώπου τῆς ἱστορίας του. Μᾶς δίδει ὑπέροχες θαλασσινὲς περιγραφές, (σελὶς 27) ποῦ μᾶς παρουσιάζουν ζωντανὰ τὶς εἰκόνες ποῦ περιγράφει. Ὅμως μερικὰ ἀνεξήγητα μᾶς σταματοῦν. Ἐπὶ παραδείγματι: Πρὸς τί ἡ πρόσκλησις τοῦ Ἀλέκου στὸν τοκετό, καὶ ἡ ὑποχώρησις του νὰ τοῦ παραχωρηθῆ τὸ σπῆτι, καὶ σχεδὸν ὅλη ἡ περιουσία; Ἐπίσης θὰ ἠθέλαμε νὰ ἐκφράζαμε καὶ ταύτην τὴν ἀπορία: κατὰ τὸ διάστημα ὅλων αὐτῶν τῶν οἰκογενειακῶν σκηνῶν ὁ πατέρας της καὶ ὁ ἀδελφός της ποῦ ἦσαν; Γιατί—παραδόξως δὲν ἐλάβαιναν μέρος;

Παρ' ὅλα αὐτὰ ἡ ἱστορία εἶναι γοητευτικὴ καὶ πρὸς τὸ τέλος της ἀρκετὰ δυνατή. Ἡ ἔκβασίς της ἀρκετὰ ζωηρὰ καὶ γραμμένη μὲ διαρκῆ ἔμπνευσι, σύλληψι καὶ ἐνδιαφέρον, ποῦ συγκινεῖ σὲ μερικὰ σημεῖα, σὲ μεγάλο βαθμό, τὸν ἀναγνώστη του. Καὶ γιὰ τὰ «Πολεμικά», τὰ ὡραῖα αὐτὰ διηγήματα ἔχουμε νὰ ποῦμε τὰ ἴδια πράγματα. Ὁ συγγραφέας σ' αὐτὰ ἀντιγράφει ἔντονα καὶ ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐξαίρει τὶς σκηνὲς τῆς ζωῆς ποῦ μᾶς περιβάλλει. Τὰ θέματά του εἶναι ἀρκετὰ ψυχολογημένα καὶ ἐνδιαφέροντα τόσον, ὥστε νὰ νομίζῃ κανεὶς ὅτι πρόκειται περὶ ἱστοριῶν διὰ πρώτην φορὰν γραφομένων. Γιὰ τὸν δεύτερον αὐτὸν τόμον, οἱ ἐπιφυλάξεις μας εἶναι ἡ ἴδιες. Εἰς κατοπινά του ἔργα δὲν πρέπει νὰ περιμένομε τέτοιες ἀτέλειες. Ὁ κ. Μουρέλλος μπορεῖ νὰ βρῇ τὸν τρόπο νὰ τὶς διαφύγῃ. Ἔχει καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὸν κατάλληλον καιρό. Ἀρκεῖ νὰ τὸ θελήσῃ.

ὁ ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΓΙΑΝΟΣ

ΑΓΓ. ΤΕΡΖΑΚΗΣ: «Ο ΞΕΧΑΣΜΕΝΟΣ» ΚΙ' ΑΛΛΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Τὸν κ. Τερζάκη, νεόβγαλτο διηγηματογράφο, μὲ κάποια ξέχωρη ὁρμὴ καὶ δύναμη μέσα του, ποὺ κινᾶ ζωηρὰ τὴν προσοχή, μᾶς τὸν παρουσιάζει μ' εὐχαρίστηση προλογίζοντας ὁ συντοπίτης του ποιητὴς κ. Στέφ. Δάφνης. Μ' εὐχαρίστηση, μὰ καὶ μ' ἐμπιστοσύνη κ' ἐμεῖς κάνομε τὴν ὑποδοχὴ στὸ νέο τοῦτον ἐργάτη τῆς πέννας, ποὺ, μὰ τὴν ἀλήθεια, δὲ φαίνεται νὰ μὴ δειχτεῖ ἀντάξιος τῶν ἐλπίδων τῆς νεώτερης πεζογραφίας μας.

Γιατί, ἂν κρίνει κανεὶς ἀπὸ τὰ πρῶτα του αὐτὰ 8 διηγηματάκια, θὰ συμπεράνει, ὅτι ἀπὸ τὸν κ. Τερζάκη δὲ λείπει οὔτε τὸ διαλεχτὸ μὲ καλὴ βάση θέμα, οὔτε ἡ τέχνη, οὔτε ἡ ψυχολογικὴ δύναμη, οὔτε ἡ παραστατικότητα καὶ ἡ περιγραφή, οὔτε ἡ ζωὴ καὶ ἡ κίνηση, οὔτε ὁ φυσικὸς καὶ ἀληθινὸς διάλογος, οὔτε τὸ καλλιτεχνικὸ ὕφος,

Ὅσοι καταλαβαίνουν ἀπὸ τέχνη, θὰ ὁμολογήσουν, ὅτι ὅλα αὐτά, ὅταν τακτοποιηθοῦν μὲ μιὰ μελέτη καλή, μὲ μιὰ φροντισμένη καὶ ἐντατικὴ καλλιέργεια καὶ μ' ἕνα καλύτερο διόρθωμα τοῦ λεκτικοῦ ὑλικοῦ του, γλήγορα θὰ κάνουν τὸ νεαρὸ καὶ πρωτόφαντο ἐργάτη—ἔχομ' ἐμεῖς πεποίθηση—νὰ μπεῖ στερεὰ στὸ δρόμο, ποὺ ὁδηγεῖ στῆς Τέχνης τὰ ὄμορφα παλάτια.

ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΘΙΑΣΟΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Δύο θέατρα συνεκέντρωσαν ἐφέτος ἐπάνω τους, τὰ βλέμματα καὶ τὶς σκέψεις τῶν ἀνθρώπων ποὺ ξέρουν νὰ σκέπτονται καὶ νὰ διανοοῦνται στὰ σοβαρά, καὶ ταυτοχρόνως ἕνα δίλημμα ἀνέβη στὰ χείλη των: Θὰ κρατήσουν τὶς ὑποσχέσεις ποὺ καὶ στὰ προγράμματά των ἔδωσαν καὶ ποὺ ἐπιβεβαιοῦν καὶ διαβεβαιοῦν καὶ οἱ τίτλοι των; Εὐτυχῶς καὶ τῶν δύο οἱ ὑποσχέσεις μέχρις ὥρας τηροῦνται ἂν ὄχι ἀκριβῶς καὶ κατὰ γράμμα, πάντως ἀρκετά: Τὸ «Θέατρο Τέχνης» ἕνα θέατρο πραγματικὰ τέχνης ποὺ ἡ πρόοδος του ὀφείλεται ἀποκλειστικὰ στὸν κ. Μελᾶ καὶ κατὰ δεύτερον λόγον στὰ φιλότεχνα του μέλη, καὶ ὁ «θίασος τῶν Νέων» ποὺ ἡ κινήσεις του ρυθμίζονται τόσο καλὰ ἀπὸ τὸν κ. Βελμύρα, ὥστε νὰ κάμῃ κατὰ τὸ διάστημα τῶν δύο μηνῶν ἀρκετὰ σημαντικὰ θαύματα. Ὁ «θίασος τῶν Νέων» ἐδημιούργησεν πέριξ αὐτοῦ κίνησιν. Εἶνε τὸ μόνον Ἑλληνικὸ θέατρον ποὺ ὑπεστήριξε καὶ ἀνέβασε χωρὶς φειδώ, ἀλλὰ καὶ μὲ σοβαρὰν ἐπιμέλειαν καὶ ἐκλεκτικότητα Ἑλληνικὰ ἔργα Νέων οἱ ὁποῖοι ὑπόσχονται ἀρκετά. Πρῶτον Ἑλληνικὸν ἔργον ἦταν τὸ δρᾶμα τοῦ ποιητοῦ κ. Φώτου Γιοφύλλη «Ἡ φαρμακωμένη»: ἕνα ἱστορικὸ ἐρωτικὸ ἐπεισόδιο τῆς ζωῆς τοῦ Σολωμοῦ, μέσα στὸ ὁποῖον ἐζωντανεύετο τόσο καλὰ ἡ Ζάκυνθος τοῦ 1825. Εἶναι τὸ δεύτερο θεατρικὸ ἔργο τοῦ κ. Γιοφύλλη. Τὸ ἔργον ἤρεσε ἐξαιρετικὰ ἂν καὶ εἶχεν μίαν μονοτονίαν ἀπέραντη καὶ μερικὲς ὄχι ψυχολογημένες πλήρως σκηνάς: πῶς μποροῦσαν νὰ ἐννοήσουν οἱ θεαταὶ τὸν κρυφὸν ἔρωτα τοῦ Σολωμοῦ μὲ τὴν Μαριέττα; Γιατὶ νὰ τὸν παρουσιάζῃ τόσον ἀπότομα καὶ χωρὶς κανένα ἄλλο προηγούμενο; Ἐπίσης ἐνῷ ἐφώναζαν τὸν Σολωμὸ μὲ τὸν οἰκογενειακό του τίτλο «κόντε» γιατὶ ἀλλοῦ νὰ τὸν ἀποκαλοῦν «κύριε Σολωμέ, κύριε Σολωμὲ» κτλ. Εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ ἔπαιξεν ἐξαιρετικὰ ὁ κ. Παντόπουλος ὡς Ροΐδης, ὁ κ. Μουσούρης ὡς Σολωμὸς ἡ κ. Βελμύρα ὡς Μαριέττα καὶ ἡ κ. Φιλιὼ Οἰκονόμου ὡς μητέρα τοῦ Σολωμοῦ.

Τὸ δεύτερον Ἑλλ. ἔργον ποὺ ἐπαίχθηκε εἶναι τοῦ κ. Ἰσ. Ἄρι «ἡ εὐρασθένεια» ἢ «τὸ δρᾶμα τῆς κοκαΐνης». Ἔργο ἀρκετὰ λεπτὸ ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ κρατήσῃ πολὺ καὶ ν' ἀρέσῃ ἂν δὲν εἶχεν τὸν ποιητικὸ λυρισμὸ ποὺ τὸ ἔβλαψεν ἀρκετά. Τὸ σύγχρονο θέατρο εἶναι κινήσεις, δρᾶσις, ἐπεισόδια. Δυστυχῶς στὸ ἔργον αὐτὸ ὁ ποιητής, δὲν μπόρεσε νὰ ὑποχωρήσῃ στὸν θεατρικὸ συγγραφέα. Ὡς λυρικὸ ἔργο μποροῦσε νὰ σταθῇ σὲ παλαιοτέραν ἐποχὴν ποὺ ὁ λυρισμὸς καὶ ὁ ρωμαντισμὸς ἦταν μεσουρανημένα. Ἔπαιξαν πολὺ καλά, σχεδὸν προσέφεραν κάτι γιὰ τὸ δρᾶμα ἡ ἐξαιρετικὴ κ. Οἰκονόμου ὡς μητέρα τῆς Ἀνέττας, ἡ κ. Βελμύρα ὡς Ἀνέττα ἡ Ἀραβανῆ (μὲ ἀρκετὸ λυρισμὸ τὴν ὥρα ποὺ δηλώνει ὅτι πρέπει νὰ φύγουν) ὡς Μαργαρίτα, ἀρτίστα καὶ ὁ κ. Μουσούρης, ὡς δικηγόρος Λαζίδης.

Ἐπηκολούθησαν «Οἱ ὀργανοπαῖχτες» τὸν κ. Ἀντ. Χατζηαποστόλου· μιὰ ἀρκετὰ συγχρονισμένη καὶ μὴ δραματικὴ ἠθογραφία, τῆς ὁποίας τὸ μόνον ἐλάττωμα ἦταν ὅτι εἶχεν ἔξωμη ὑπόθεσι, μὲ μιὰ δυὸ σκηνὲς ποὺ θἄπρεπε νὰ λείπουν. Ἔπαιξαν τοὺς ρόλους των ζωντανὰ ἐκτὸς τῆς κ. Βελμύρα ὡς Μπιάνκας ποὺ πρέπει νὰ τονισθῇ τὸ ἐξαιρετικό της παίξιμο, τὸ τόσον ἐπιτυχημένο καὶ εἰλικρινὲς ἂν καὶ εἶχε παρατήσει γιὰ κάμποσο καιρὸ τὴ σκηνὴ τῆς ἐπιθεωρήσεως καὶ μετεπήδησεν τόσον ἀπότομα στὸ δρᾶμα, οἱ κ. κ. Μπούμης καὶ Μπαρμπῖτος ὡς γονεῖς τῆς Μπιάνκας καὶ τοῦ Μπάμπη ὁ Σπαρίδης ὁ γεννημένος ἀσφαλῶς καὶ προωρισμένος γιὰ νὰ γίνῃ ἐξαιρετικὸς κωμικὸς (ἰδιοκτήτης τοῦ café-chanten), ὁ κ. Παντόποκλος ὡς Μῆτσος

καὶ ἡ κ. Παντοπούλου (ἐξαιρετικὰ ἄρεσε τὸ ὕφος καὶ ὁ τρόπος τῆς διατυπώσεως τῶν ἐλευθέρων ὁμιλιῶν της) ὡς Κική.

Ὑστερα ἔρχονται τ' «Ἀραβωνιάσματα» τοῦ κ. Δ. Μπόγρη, ἀνώτερο κατὰ πολὺ ἀπο τὰ ἄλλα. Εἶνε ἕνα ἠθογραφικο-οραματικὸ ἔργο, μιὰ λεπτὴ τραγωδία ἀπὸ τὶς δυνατώτερες ποὺ συναντᾷ κανεὶς στὴ σύγχρονη ζωή, γεμάτη ἀένναη δράσι, κίνησι καὶ ζωή. Ἀναμφισβήτητα τ' «ἀραβωνιάσματα» εἶνε ἕνα ἐξαιρετικὸ ἔργο προωρισμένο νὰ δυναμώση τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέα. Ἡ νεοελληνικὴ λογοτεχνία λίγα ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ὅπως αὐτό. Μιὰ παρατήρησι μόνον ἔχω νὰ κάμω: ἄνθρωπος ποὺ μὲ τόση ἀπάθεια ἄκουσε πὼς σκότωσε τὸν ἀδελφό ποὺ δὲν ἤξερε, ποὺ συνεκέντρωνε ὅλη τὴ σύγχρονη ἀντίληψι τῆς ζωῆς, γιατὶ νὰ ἐξακολουθεῖ τὶς σχέσεις του μὲ την ἀδελφή του καὶ γιατὶ γαλήνια νὰ τιναχτῆ μὲ τὴ βάρκα του στὸν ἀέρα στὸ τέλος; Μήπως γιὰ νὰ δοθῆ ἡ δραματικοτραγικὴ λύσις τοῦ ἔργου; Πιθανὸν πάλιν καὶ νὰ εἶναι μιὰ λεπτὴ παρατήρηση ποὺ ὁ συγγραφέας δὲν ἐπρόσεξε. Ἀπέδωσαν ἐξαιρετικὰ κι' εὐσυνείδητα τοὺς ρόλους των ἡ κ. Βελμύρα, ἡ κ. Οἰκονόμου, ἡ Ἀραβανῆ, ὁ Μουσούρης (πολὺ ἐπιτυχημένος) ὁ Παντόπουλος (δυνατὸς πολὺ καὶ δραματικὸς ἐδῶ) καὶ ὁ Δαρίβας (εὔθυμος παρὰ...φύσιν). Ἡ σκηνογραφία τῆς πρώτης πράξεως πολὺ καλή· Νόμιζε κανεὶς πὼς βρίσκουνταν στὴν πραγματικότητα σὲ παραλία νησιοῦ.

(Ἐκτὸς τούτων ἀναφέρουμε χρονογραφικῶς καὶ τὶς ἑξῆς μεταφράσεις ποὺ ἐπαίχθηκαν· τὸ συγκλονιστικὸ δρᾶμα τοῦ Μ. Ποτεσσερὶ: «Κληρονομία» ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπεδύετο μόνον ὁ κ. Βεάκης, καὶ ποὺ τόσο ζωντανὰ ἑρμήνευσαν ἡ κ. Οἰκονόμου—Παντόπουλος Μουσούρης καὶ Δαρίβας, Α. Τολστόη: «Ἀγάπη τὸ χρυσὸ βιβλίο» (πρωταγωνιστεῖ ὁ κ. Μουσούρης—Παντόπουλος—Βελμύρα—Ἀραβανῆ), Ρ. Μάγκντερμπουργ: «Διπλοπαντρεμμένοι» (Μπαρμπᾶτος—ἐξαιρετικὸς στὴ σκηνὴ τῆς ὠδῆς του στὴ σελήνη—Βελμύρα—Παντόπουλος—Βερώνη—χαριτωμένη σὲ ὅλες της τὶς ἐμφανίσεις ὡς ὑπηρέτρια—Μουσούρης—Σπαρίδης—ἀμίμητος σὲ κάθε κωμικὴ ὑπόδυσι), Ε. Μαζώ: «Νταρνταμὲλ ὁ... ἀποτέτοιος» (Μουσούρης—Βελμύρα), Βέμπερ—Γκόρσ: «Ὁ δραπέτης τοῦ νεκροταφείου» (Βελμύρα—Μπούμπης—Μπαρμπᾶτος—Μουσούρης κ.τ.λ.), Σμ. Μπάρτ: «Διηγήγορος μὲ σπιρούνια» καὶ τελευταῖο τὸ μοναδικὸ τοῦ μεγάλου Χάμσουν δρᾶμα: «Στὸ κατῶφλι τῆς δόξας» στὸ ὁποῖον ἔπαιξαν μὲ χάριν ἡ κ. Βελμύρα, ὁ Μουσούρης αἱ ἀδελφαὶ Βερώνη καὶ Μπαρμπᾶτος καὶ ποὺ ἦταν τόσο κουραστικὸ στὶς μεσαῖες του πράξεις ἀντίθετα μὲ τὰ ἄλλα πεζὰ ἔργα του.

Ο ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΓΙΑΝΟΣ

ΑΓΓ. ΣΗΜΗΡΙΩΤΗ : ΦΡΟΣΩ ΝΟΤΑΡΑ

Ὁ λόγος ποὺ ἀνάγκασε τὸν κ. Βεάκην ν' ἀναβιβάση τὸ ἔργο αὐτὸ ἀσφαλῶς δὲν μπορεῖ νὰ σχετίζεται μὲ ὅ,τι ὀνομάζομε καλλιτεχνικὴν ἐκλογήν. Καὶ ἴσως μόνον τὸ γεγονὸς ὅτι ἀνήκει σὲ Ἕλληνα συγγραφέα, ὅτι ἀναβιβάζεται γιὰ πρώτη φορὰ καὶ ἀποτελεῖ τὸ μόνο θεατρικὸ ἔργο τοῦ ποιητοῦ τῶν «Μαύρων Κρίνων» ὁ ὁποῖος τόσο ἀργὰ ἀπεφάσισε νὰ σχετισθῇ μὲ τὸ θέατρο,—μπορεῖ κάπως νὰ δικαιολογήση τὸν κ. Βεάκην διὰ τὴν ἀναβίβασιν. Περιεχόμενον πατριωτικῆς σημασίας ποὺ ἐκνευρίζει εἰς ἀπελπιστικὸν βαθμόν. Ἐκεῖνο ποὺ τὸ σώζει κάπως εἶναι ἡ μεσαία πρᾶξις, ἡ ὁποία ἐξαφανίζουσα σχεδὸν τὸ ἀφόρητον πατριωτικὸν στοιχεῖον δημιουργεῖ μιὰ κάποια ἀτμόσφαιρα τρόμου—ἑνὸς ἀνθρωπίνου συναισθήματος ὑπεράνω παντὸς συμβατισμοῦ—καὶ τὸ δυνατὸ παίξιμο τοῦ μοναδικοῦ Βεάκη, ποὺ ἄνευ αὐτοῦ ἡ παράστασις τοῦ ἔργου τούτου θὰ κατήντα ἐκτάκτως ἐπικίνδυνος δι' ἀνθρώπους μὲ νεῦρα, μὲ ἀξιώσεις καὶ μὲ ὀνωτέραν αἴσθησιν.

Ἔργο ποὺ θὰ ὤφειλε νὰ εἶχε μίαν πλήρη κύκλωσιν γεγονότων—διότι εἰς αὐτὸ τὸ ἱστορικὸν εἶδος ἀνήκει—καὶ ποὺ ἀπῄτει μίαν ἰσχυρὰν μαεστρίαν εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ τὸν μηχανισμόν, εἰς τὴν πυκνὴν καὶ μεθοδικὴν ἐξέλιξιν τοῦ μύθου γιὰ νὰ μπορέση ἀφ' ἑνὸς νὰ δημιουργήση ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τὴν πλήρη ἀτμόσφαιραν τῆς τρικυμισμένης ἐκείνης περιόδου καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ ἐξαγνίση—διὰ τὸν σημερινὸν θεατὴν—τὸν ἁμαρτωλόν του πατριωτισμὸν διὰ τῆς ἀντιθέσεως τοῦ φυλετ κοῦ μίσους καὶ τῶν διωγμῶν, ἔργο λέγω, ποὺ ὤφειλε νὰ εἶχε ὅλ' αὐτὰ διὰ νὰ ἐξασφαλίση την τελείως καθωρισμένην σημασίαν ποὺ ἔχουν αὐτοῦ τοῦ εἴδους νὰ ἔργα, παρουσιάσθη χωρίς κανένα φῶς στὰ κυριώτερα σημεῖα τῶν ἀντιθέσεων.

Ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεση, ὁ κ. Βεάκης κατώρθωσε νὰ ἐμφυσήση ζωὴν ἐκεῖ ποῦ δὲν ὑπῆρχε καὶ νὰ δώση δυνατὸ χρῶμα· Ὁ κ. Νέζερ δὲν ἦτο καὶ τόσο στὸ ρόλο του. Ἀπὸ τὴν κ' Μαρίκα Φιλιππίδη ἔλειψε τὸ εἰλικρινὲς παίξιμο. Συγχαρητήρια ἀξίζει ὁ ὑποδυθεὶς τὸν ρόλον τοῦ ἐραστοῦ κ. Λάμπρου. Μιὰ καλλιτεχνικὴ ἀξιοπρέπεια καὶ εἰλικρίνεια στὸ παίξιμο χαρακτηρίζει τὸν νέον αὐτὸν ξεχωριστά. Γιὰ ρόλους jeune premier συγκεντρώνει πσλλὰ στοιχεῖα.

ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΑ : Ο ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ

Τὸ ἔργο αὐτὸ ποῦ δὲν εἶναι παρὰ ἕνα μονόπρακτο κυρίως, καίτοι ἐπαίχθη ἀπὸ τὸν θίασον εἰς δύο πράξεις, εἶναι τὸ μόνο σκηνικὸ ἔργο τοῦ ποιητοῦ κ. Σπαταλᾶ. Εἰς τὸ πρόγραμμα ἐχαρακτηρίσθη ὡς «κωμικὴ σάτυρα» ἐνῷ καλύτερα θὰ ἔπρεπε νὰ λέγεται «σατυρικὴ φάρσα» λόγῳ τῶν ἀπιθάνων στοιχείων, ποῦ χρησιμοποιοῦνται εἰς αὐτό. Ἐλέχθη ὅτι ἡ ὑπόθεσίς του δὲν ἀνήκει εἰς τὴν ἐφευρετικότητα τοῦ συγγραφέως, ἀλλ' ὅτι ἔλαβε χώραν ἄλλοτε στὴν πραγματικὴ ζωή. Αὐτὸ ὅμως δὲν ἀναγκάζει καθόλου νὰ ἀναθεωρήσωμεν τὸν χαρακτηρισμόν της ὡς ἀπιθάνου, διότι εἶναι γνωστὸν ὅτι ὑπὸ ὡρισμένας καὶ εἰδικὰς περιστάσεις μπορεῖ νὰ συμβοῦν καὶ τὰ μᾶλλον ἀπίθανα πράγματα χωρὶς διὰ τὸν λόγον αὐτὸν νὰ παύουν καὶ νὰ εἶνα ἀπίθανα κατὰ τὴν κρατοῦσαν τάξιν.

Χάρις εἰς τὴν ὡραίαν ἐκτέλεσίν του καὶ ἰδιαιτέρως χάρις εἰς τὸ θαυμάσιο παίξιμο τοῦ κ. Νέζερ, τὸ ἔργο ἤρεσε καὶ τὸ κοινὸν ἐγέλασε καὶ εὐχαριστήθη. Ὁπωσδήποτε δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ θεωρηθῇ ὡς μία ὄχι ἀποτυχοῦσα θεατρικὴ ἀπόπειρα τοῦ κ. Σπαταλᾶ, ἂν καὶ στὰ χέρια ἑνὸς πεπειραμένου καὶ μὲ θεατρικὸ τάλαντο προικισμένου συγγραφέως ἡ ὑπόθεσι θ' ἀπετέλει ὑλικὸ γιὰ μιὰ ἐπεξεργασία ἐντελῶς διαφορετικὴ, καὶ γιὰ μιὰ ἀσυγκρίτως καλλυτέραν ἐκμετάλλευσιν.

ΦΩΤ. Μ.—

SALON IDEAL : ΜΑΚΡΗΣ, ΚΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ

ΤΟ ΛΙΜΠΡΕΤΤΟ εἶνε ἡ διασκευὴ τῆς περίφημης γαλλικῆς φάρσας «Φλωρὲτ καὶ Παταπόν». Ἡ μουσικὴ ποὺ κλίνει μᾶλλον στὸ Παριζιάνικο καφὲ κονσὲρ εἶνε ἀπ' τὶς πιὸ πρωτότυπες τοῦ Σακελλαρίδη. Τὸ fox-trott Σώτου Μπελτὲ—Πιπίτσας—Λιλῆς γιὰ τὰ κοντὰ φουστάνια ἀ ηθινὰ χαριτωμένο καὶ πολὺ καλὴ ἡ ἔμπνευσις τοῦ tango Μπισακλῆ—Πιπίτσας (Αη πράξη). Στὴ δεύτερη πράξη ἔχουμ' ἕνα ὄμορφο μπουκέτο ἀπ' τοὺς πιὸ διαλεχτοὺς χορού κ' ἕνα γλυκύτατο blues-fox. Οἱ στίχοι εἶνε πεταχτοὶ κι' εὔθυμοι. Οἱ ἠθοποιοὶ ὅλοι καλοβαλμένοι στοὺς ρόλους των. Ἡ Λαούτάρη μαγευτικὴ, ὅπως πάντα. μὲ τὴν ἰδιότροπη ἀσημένια τουαλέττα της. Ὁ Φιλιππ δης ἀνίμητος ὡς Σῶτος Μπελν ἐς μὲ τὸ σχολαστικο καὶ ἀφηρημένο ὕφος του. Ὁ Πατρίκιος βρῆκε τὴν εὐκαιρία νὰ μᾶς κάνη νὰ γελάσουμε μὲ τὴν καρδιά μας (Μοχρῆς). Ἄρεσε ὁ τύπος τοῦ Μπισακλῆ ποὺ κρέαρε ὁ Πλούτας μὲ τὴν συνηθισμένη εὐσυνειδησία του. Στὸν Δεπόλα (Ἀνδρέα) θὰ κάνω τὴν παρατήρηση πὼς ὁ ρόλος τοῦ δὸν Ζουὰν ἀπαιτεῖ περισσότερη φλόγα καὶ περισσότερη φυσικότητα.

PAUL MENESTREL

ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀπὸ τοῦ φύλλου αὐτοῦ ἀρχίζομε νὰ ἐκπληρώνομε τὶς πρῶτες μας ὑποσχέσεις: δημοσιεύομε σήμερα τὰ δύο πρῶτα γαλλικὰ χειρόγραφα ποὺ ἐλάβαμε ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸν μεγάλο Γάλλο ποιητὴ Henri de Regnier κι' ἀπὸ τὸν ἐπίσης μεγάλο Γάλλο θεατρικὸ κριτικὸ καὶ διηγηματογράφο Georges Duhamel μαζὶ μὲ μεταφράσεις τῆς ἐκλεκτῆς των συνεργασίας ἀπὸ τοὺς δοκιμωτέρους Ἕλληνας ποιητάς. Γιὰ τὸ ἄλλο φύλλο, ἀρκούμεθα νὰ ποῦμε πὼς θὰ δώσομε ἀνέκδοτα διηγήματα τῶν: Henry Bordeaux Blasco Ibanez καὶ J. N. Rosny jeune, ὅπως καὶ ἄλλη συνεργασία τῶν Georges Duhamel, Yotis Manuel Lelis, κ.λ.π. ποὺ ὑπεσχέθησαν, μαζὶ μὲ κριτικὲς μελέτες καὶ σημειώματα γι' αὐτοὺς ἀπὸ τοὺς καλυτέρους Ἕλληνας συγγραφεῖς, τῆς ἀξίας ἑνὸς Μαλακάση, Νιρβάνα κ. λ.π. Τὰ γράμματα ποὺ συνώδευσαν τὴ συνεργασία τῶν ἐκλεκτῶν ξένων φίλων μας καὶ συγγραφέων ἔχουν ὡς ἑξῆς:

PARIS, 13 Avril 1925. Monsieur,
Je suis très sensible à votre aimable lettre et à la sympathie que vous voulez bien me temoigner. Voici quelques vers que je serais très heureux

de voir figurer dans votre revue et que j' ai grand plaisir à vous offrir. J' aurais voulu y joindre ma photographie mais j'en suis dépourvu en ce moment.
Groyez Monsieur à mes sentimants dévoués.

HENRI DE REGNIER

LA MAISON BLANCHE
A VALMONDOIS
SEINE ET OISE

30 Mai 1925

Cher Monsieur
Vous trouverez, sous ce pli, une page inédite que je suis heureux de vous offrir, à vous et a vos compagnons avec tous mes souhaits et toute ma sympatie.
Quand au potrait, je vous envois, au lien d'une photo, une reproduction du dessin de mon ami Berthold Malin.
Tenez-moi au courant de votre travail et croyez moi cordialement votre.

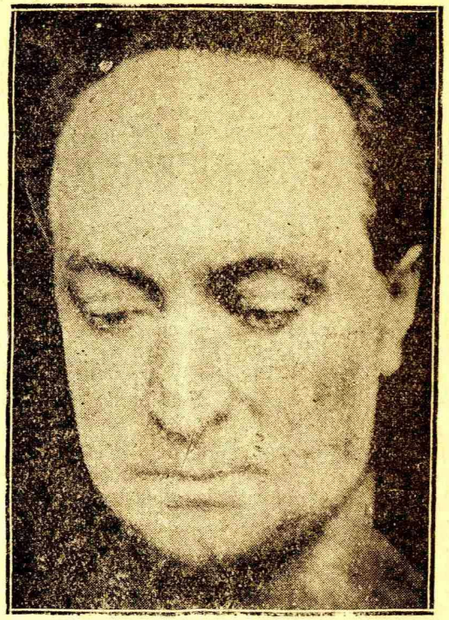

(ΠΕΡΙΜΕΝΕΤΕ...)

ΚΟΜΜΑΤΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ

Μοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ στείλω συνεργασία τὴ στιγμὴ ποὺ ὅλες μου οἱ δυνάμεις συγκεντρώνονται σ' ἕνα σκοπὸ μονάχα καὶ ποὺ σύμφωνα μὲ τὴ Συνείδησή μου, εἶνε ἀνάγκη νὰ φανεῖ ὁλόκληρος, ἢ νὰ μὴ φανῇ καθόλου.

Θὰ ἤθελε ἂν ἦτο δυνατὸ νὰ ἐσκεπαζόμουν μὲ πλήρη σιωπὴν ὡσότου μιλήσω. Ἀκόμα μιὰ φορὰ Σᾶς λέω ὅτι ἡ σκόρπια αὐτὴ συνεργασία μου δὲν θ' ἀποτελοῦσε ἕνα σύνδεσμο, ὅπως ἐγὼ τὸν ἐννοῶ πλέον, μὲ τὴν σκέψι καὶ τὴν ἐνέργειά μου. Ἀφοῦ τόσον μ' ἀγαπᾶτε καὶ τὸ πιστεύω δὲν ἀξίζει νὰ μὲ περιμένετε; Λυπᾶμαι ἀλήθεια ποὺ ἡ ἐργασία μου εἶν' ἀνάγκη, ὅταν φανῇ νὰ φανῇ ἀδιάσπαστη καὶ τοποθετημένη ἀπ' εὐθείας στὴν πράξη τῆς ὁποίας τὰ θεμέλια βάζω, ἀγάλι-ἀγάλι ἀλλ' ἀκοίμητα καὶ τῆς ὁποίας ἡ ἔκτασις εἶναι ὁλοκάθαρη στὸ νοῦ. Μιὰ μερικὴ ἐμφάνιση τῶν προθέσεών μου, θἄδινε εὐκαιρία, σὲ ἄγονες καὶ ταπεινὲς παρεξηγήσεις τὶς ὁποῖες τὸ ἔργο μου στὴν ὁλότητά του, ὀφείλει νὰ συντρίψει καὶ θὰ τὶς συντρίψει.

Ἡ Ζωὴ, ἀγαπητέ μου Κύριε Βιάνε, ἔχει πιὰ γιὰ μὲ τὸν χαραχτῆρα μιᾶς ἀπέραντης εὐθύνης, κι' ἂν δὲν εἶμαι ἱκανὸς νὰ σηκώσω τὸ βάρος τῆς εὐθύνης σύτῆς, ὅπως ἐγὼ σήμερα τὸ νομίζω, εἶνε καλλίτερο πολὺ νὰ σιωπῶ. Ἂν παλι μιλήσω, πρέπει ὁ λόγος μου νἄνε καὶ σπόρος, κι' ὄχι μονάχα χειρονομία. Ἀλλὰ γιαυτὸ χρειάζεται ἄλλου εἴδους ἐργασία καὶ μεγάλη ὑπομονὴ κι' ἐπιμονή. Γι' αὐτὸ καὶ προσπαθῶ.

Μὴ νομίζετε, ἀγαπητὲ φίλε, πῶς κυττάζω μὲ ἴχνος κἄν φιλαρέσκειας στὴν παλιὰ ἐργασία μου. Τὴν προσβλέπω μὲ συμπάθεια, γιατὶ βγῆκε ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸ αἷμα μου καὶ γιατὶ κἄπως μοῦ χρησίμεψε ἕνα καιρὸ σἂν ἀγωγὸς τῆς σημερινῆς μου ψυχικῆς ἐλευθερίας. Ἀλλ' ἀπ' αὐτὸ ὡς τὸ σημεῖο νὰ σταματῶ γιὰ νὰ κυττάζω πίσωθέ μου, ὑπάρχει ἀτόσταση πολλή. Ἔτσι γιὰ τὸν Κύριο Καβάφη, ἔχω μεγάλη συμπάθεια καὶ ἐκτίμησι, χωρὶς νὰ πρέπει καὶ νὰ γράψω κριτικὴ γι' αὐτόν, πρᾶγμα ποῦ δὲν ἔκαμα ποτὲ καὶ ποῦ πρὸ πάντων σήμερα γιὰ μένα, θὰ ἤτανε σἂν ἀναχρονισμός,

. . . . . .

Ἀλλ' ἡ ψυχή μου ἔχει σφυρηλατηθεῖ ἔτσι, ὥστε ὄχλοι ὁλόκληροι ἂν ἦσαν ἐναντίον μου, νὰ στέκω μὲ σκληρότατο τὸ μέτωπο μπροστά τους μὲ τὸ μέτωπο ὀρθό!

LOUIS ROUSSEL: (ἕνα γράμμα του). — «Λαμπρὴ ἰδέα ποὔχατε νὰ ἀφιερώσετε ὁλακερο νούμερο στὸν Καβάφη. Λαμπρότερη νὰ δημοσιέψετε καὶ πολλὰ ποιήματά του. Ἀπὸ τὶς κριτικὲς ποὺ διάβασα (καὶ συμπεριλαμβάνω καὶ τὴ δική μου) τίποτε τὸ φωτεινὸ δὲ βγαίνει. Ἐγὼ προετοιμάζω γιὰ τὸ Νοέβρη (ἴσως)

ἕνα ἄρθρο ποὺ θὰ διαφέρνει οὐσιαστικὰ ἀπὸ τἄλλα. Θὰ διαλέξω δηλαδὴ ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὰ τοῦ Καβάφη, θὰ τὸ ἀνατομήσω καὶ θὰ βγάλω συμπεράσματα, ποὺ αὐτά, βασισμένα σὲ χειροπιαστες παρατήρησες θἄχουνε, ἂν πετύχω, καμπόσο κῦρος. Τὸ νὰ ἐκφράζῃ κανεὶς τὰ αἰστήματά του ἢ τὰ συναιστήματά του, τὶς συγγεφιάχιστες ἰδέες ποὺ μπορεῖ νὰ τοῦ σχηματιστήκανε μετὰ ἕνα διάβασμα τοῦ Καβάφη, τί δύναμη βολεῖ νἄχῃ: Πρέπει κανεὶς νὰ *τσακωθῇ* μὲ τὸ κείμενο, νὰ τοῦ βγάλῃ τἄντερα, νὰ τὸ στρεβλώσῃ σὰ μπόγιας τῆς Ἱερῆς Ἐξέτασης, ὥς που ὁ κατηγορούμενος λαχανιασμένος πιὰ καὶ δειλιασμένος, ξεράσῃ τὴν ἀλήθεια μαζὶ μὲ τὸ αἷμα του. Πικρογέλασα μὲ τὶς «ἀντικειμενικότητες» μὲ τὶς «ὑποκειμενικότητες» τῶν κριτικατζήδων. Κάθε φιλοτεχνικὴ κριτικὴ ποῦ πλανιέται στὰ μεταφυσικὰ εἶνε γιὰ σκοῦπα καὶ φαράσι. Κάθε κριτικὸ συμπέρασμα ποῦ δὲν ξεκινίζει ἀπὸ μιὰ explication de texte δὲν εἶνε παρὰ ἄγερα καὶ πίτουρο. Ἀργότερα ὄντες δηλαδὴ ἀπαρτιστῇ μιὰ Κριτικὴ στὴν Ἑλλάδα, τότε δόξα σοι ὁ θεὸς ἂς φυτρώσουν καὶ Μπρουνετιέρηδες. Ὡς τὰ τότε ὅσο πιὸ χαμηλοπερπάτητη, ὅσο πιὸ ταπεινοβλέπουσα θὰ εἶναι ἡ κριτική, τόσο καλλίτερα θὰ εἶναι.

Καὶ γιὰ νὰ γίνῃ αὐτό, πρέπει ἡ Ἑλλάδα νὰ κάνῃ Γυμνάσια ποῦ νὰ μὴ χάνουνε τὸν καιρό τους τὰ παιδιὰ μὲ τὴν *καπορρέουσα* παρὰ νὰ μαθαίνουν τί θὰ πῇ γραμματική, «σύνθεσις ὀνομάτων», σχῆμα τῆς φράσης, κι' ἄλλα πολλά, ἁπλά, ταπεινά, χρηστὰ καὶ τίμια.

Ἂ θέλεις νὰ μοῦ κάνῃς μιὰ χάρη πές το σὲ ὅλους κι' ὅλες, πὼς ὁτιδήποτε βιβλίο μοῦ σταλῇ (Faculté des Lettres Montpellier Herault, France) τὸ διαβάζω ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη (πρᾶμα ποῦ δὲν το κάνουνε ὅλοι οἱ κύριοι τῆς κριτικῆς) καὶ τὸ κρίνω. Ἀπὸ τὸ Σεπτέμβρη κι' ἐμπρὸς θὰ βγαίνῃ τὸ «Λίμπρ» διπλάσιος, μὰ κάθε δυὸ μῆνες μόνο».

ΟΙ ΝΕΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ.—Ἡ «Νέα Τέχνη» ἐμπνέεται ἀπὸ κάποιο καλὸ προηγούμενο: Θέλει ὡρισμένως νὰ χρίσωμε νέους ποιητάς ἐμεῖς χωρὶς νὰ ἐπιθυμοῦμε νὰ ἐκταθοῦμε σὲ ἀτόπους δογματισμούς, νὰ διαστείλωμε τὴν ποίησι ἀπὸ τὴ στιχουργία, τὴν ἔμπνευση ἀπὸ τὴν εὕρεση, τὴ μίμηση ἀπὸ τὴν ἐπίδραση, καὶ τόσα ἄλλα, σημειώνομε ἁπλῶς τὴν σχετικότητα ὅλων τῶν πραγμάτων: Ὑπάρχει μία σχετικὴ φιλολογία καὶ εἰς τὸν τόπον μας. Ὑπάρχουν καὶ οἱ σχετικοὶ διανοούμενοι, καὶ οἱ σχετικοὶ νέοι ποιηταί. Ἂς πάρωμε προκαταβολικῶς τοὺς ὅρους αὐτοὺς μὲ τὶς ἀνάλογες διαστάσεις τους καὶ ἂς προσπαθήσωμε ν' ἁλιεύσωμε, μέσα ἀπ' αὐτὸ τὸ φορτίο ποὺ ἐξακολουθητικὰ καταφθάνει στὰ γραφεῖα τοῦ περιοδικοῦ, τὰ σχετικὰ αὐτὰ στιχουργικὰ μαργαριτάρια, βαρύνοντας ἀφ' ἑνὸς τὴ συνείδησή μας μὲ τὴν εὐθύνη τοῦ χρίσματος τῶν νεωτάτων ποιητῶν καὶ ἀφ' ἑτέρου διατεθειμένοι νὰ δεχθοῦμε τὴν παρέα, τὸ πικράπονο ἢ τὴν ὀργὴ τῶν ἄλλων, ὅσην θὰ τοὺς φέρει ἡ πρώιμη αὐτὴ ἀπαγόρευσις.

Καὶ πάλι, δὲ μπορεῖ κανεὶς νἆναι ὁλωσδιόλου βέβαιος γιὰ ὅτι κάνει μὲ μιὰν ἀναφρὴ συνείδηση: γιατί δὲν χρειάζεται ἡ κάποια προφητικὴ δύναμη, ἢ κάποιαν ἔκτακτη καὶ ἔντονη ἐκδήλωση ποιητικῆς φλέβας ν' ἀπαντήσῃ κανεὶς ἀπάνω σ' αὐτὸ ποὺ κρίνει, ἀφοῦ τὰ καλὰ ποιήματα δὲν ὑπερβαίνουν τὰ δύο ἢ τρία; «Ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα» λέγει μιὰ παροιμία· ἀλλὰ ἂν ἡ ἰσχὺς μαντεύεται ἀπὸ τὸ πολλοστημόριό της, δὲν μαντεύεται ὅμως καὶ ἡ Τέχνη. Ὑπάρχουν ποιηταὶ ποὺ ὀφείλουν τ' ὄνομά τους, ἐντελῶς ἀπὸ εὐνοϊκὴ ἰδιοτροπία τῆς φήμης σὲ ὀλίγες εὐτυχεῖς στιγμές, ἀνάμεσα σὲ κατάπτωση παρατεταμένη καὶ ὁλοφάνερη. Ὁπωσδήποτε, μ' αὐτὲς τὶς ἐπιφυλάξεις κάμνομε τ' ἀποκαλυπτήρια καὶ σημειώνομε ἀκόλουθα γιὰ τοὺς ἑξῆς νέους συναδέλφους ποὺ μὲ τὴν ἐγκεκριμμένη συνεργασία τους, τὴ τοποθετημένη μέσα στὶς σελίδες τοῦ τεύχους αὐτοῦ, καὶ τὄνομα τους τιμοῦν καὶ κάποια θέση πέρνουν στὴ νέα λογοτεχνία: τῆς δεσποινίδος Ἰωάννας Κολλ τοῦ ἐγκρίνομε τὸ β'. Αὐτὸ εἶναι ὡριμώτερο ἀπὸ τὰ ἄλλα. Ἰδίως πρὸς τὸ τέλος πολὺ καλό. Τοῦ κ. Θ. Λιαρούτσου ἐγκρίνονται καὶ τὰ δύο. Μέσα σ' αὐτὸ ποὺ δημοσιεύεται σήμερα διακρίνω τὴν ἴδια μουσικὴ εὐγένεια ποὺ ἔχει καὶ τὸ ἄλλο ποίημά του· τὸ συνιστῶ. Ὑπερέχει ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους νέους.

ΤΕΛ. ΑΓΡ.—

ΠΕΝΤΕ ΧΑΪΚΑΪ

Ἴσως ξαφνίσῃ μερικοὺς ὁ γενικὸς τίτλος «Χαϊκάϊ» πέντε τριστίχων μου ποὺ δημοσιεύουνται σὲ τοῦτο τὸ φύλλο. Μὰ εἶνε καὶ ἡ πρώτη φορά, βέβαια ποὺ γράφεται ἑλληνικά.
Τὸ Χαϊκάϊ εἶνε ἕνα ποιητικὸ εἶδος ποὺ μᾶς ἔρχεται ἀπὸ τὴν Ἰαπωνία, τὴ χώρα τοῦ ἥλιου. Σιγὰ σιγὰ ἔφτασε στὴν Εὐρώπη, καί, νομίζουμε εἶνε καιρὸς νὰ μπῆ καὶ στὴ δική μας ποίηση.
Τὸ Χαϊκάϊ εἶνε ποιητικὸ εἶδος αὐτοτελὲς (ὅπως τὸ σονέτο, ἢ ἡ μπαλάντα). Ἀποτελεῖται ἀπὸ τρεῖς μόνο στίχους: οἱ δυο εἶνε πεντασύλλαβοι κι ὁ ἕνας ἑπτασύλλαβος. Μποροῦν νὰ μποῦν σὲ ὁποιαδήποτε σειρά. Νομίζουμε πὼς στὴν Ἑλληνικὴ ποίηση θὰ μποροῦσε θαυμάσια νὰ ἐγκλιματιστεῖ, ἀφοῦ ἡ προτίμησή μας στάθηκε πάντα στοὺς περιττοσυλλάβους στίχους.
Στὴ Γαλλία τὰ πρωτοεισήγαγε πρὸ ὀλίγων μηνῶν ὁ Paul-Louis Conchoud ποῦ τὰ χαρακτηρίζει ὡς «σταγόνες ποιήσεως.» Ἰδοὺ ἕνα ἰαπωνέζικο χαϊκάϊ τοῦ ποιητὴ Basho:
(ἡ μετάφραση φυσικὰ ἐλεύθερη—καὶ σὲ πρόζα.)

Ἕνας κόκος κόκινης πιπεριᾶς·
βάλτε του φτερά
καὶ νὰ τὸ ἔντομο ποὺ λὲν «ψυχή»!

ἢ ἀκόμα ἕνα ἄλλο, τοῦ ποιητὴ Ὀνιτσούρα:

Ἀνοίγουν—καὶ τότε
τὰ κοιτοῦμε—καὶ τότε τὰ λουλούδια
μαραίνουνται—καὶ τότε...

Καθὼς λέει πολὺ σωστὰ ἕνας γάλλος κριτικός, τὸ χαϊκάϊ θὰ ἔλθῃ ὡς ἀντίδραση τῶν φουτουριστικῶν ποιημάτων. Δὲν εἶν' ἀνάγκη τὰ ποιήματα γιὰ νἆνε σύντομα νὰ παρουσιάζουνται σὰν τηλεγραφήματα. Ἀρκεῖ νὰ κλείνουν πλῆρες νόημα, «συμπεπυκνωμένη» ποίηση.
Τὸ χαϊκάϊ εἶνε το εἶδος ποῦ ἀποζητάει ἡ ἐποχή μας. Ἕνα κομψοτέχνημα λιτὸ κι αἰσθητικό, ἀντίθετο πρὸς τὴ ρητορεία.

ΙΣΑΝΤΡΟΣ ΑΡΙΣ

Η ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΖΩΗ. Στὴ «Φιλολ. Ζωὴ» τὴ λαμπρὴ αὐτὴ 15θήμερη ἐφημερίδα δημοσιεύθηκε καὶ μιὰ συνέντευξη μὲ τον ποιητὴν Μ. Μαλακάσην. Ὁ ἐκλεκτὸς μας ποιητὴς ἀφοῦ μίλησε γιὰ τὴν παληά του ζωή, τὴ νεανική, τοὺς νέους ποιητὰς ποὺ τοῦ ἀρέσουν, μίλησε κατόπιν ἐρωτήσεως τοῦ συνεντευξιαστοῦ καὶ γιὰ τὴν τεχνοτροπία τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ μας ποιητοῦ Κ. Π. Καβάφη:
—. Ἡ τεχνοτροπία τοῦ Καβάφη ἂν καὶ κρύβει βέβαια κἄποια δόση Βυζαντινισμοῦ εἶναι ὥστόσο ἀναμφισβήτητα μοναδική. Ἡ τέχνη του εἶναι ἀπὸ κεῖνες ποῦ παρακμάζουν μέν, μὰ ποὺ ἀνθίζουν σὰν ξεχωριστὰ λουλούδια ὅσο ζοῦν. Ὁ Καβάφης μᾶς δίνει δροσιά, μὲ τὰ ὡραῖα ποιήματά του.
—. Νομίζετε πὼς ἔχει κἄποια βαρύτητα, κἄποια σημασία ὁ θόρυβος ποὺ γίνηκε γύρω στὄνομά του, τὸν τελευταῖο αὐτὸν καιρό;
—. Μεγάλη. Καὶ τὸ περισσότερο, γιατὶ ὁ θόρυβος γίνηκε ἀπὸ νέους λογοτέχνες, συμπαθεῖς γιὰ μένα. Πιστέψετε πὼς τὸν Βερλαίν, τὸν Μωρεὰς καὶ ἄλλους ποὺ τώρα δὲ θυμοῦμαι, οἱ νέοι τοῦ Παρισιοῦ τοὺς παρουσίασαν καλλύτερα στὸ κοινον. Ὁ θόρυβος τῶν νέων εἶναι πάντα σεβαστός. Ἐμεῖς οἱ «παλαιοὶ» μένουμε ὡς «ρεζερβέ»...

—. Στὶς 22 Ἀπριλίου στὴν Αἴθουσα τοῦ «Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων» ἐτελέσθη ἀναμνηστικὴ συνάθροισις ἐπὶ τῇ δεκαετηρίδι τοῦ θανάτου τοῦ Ἄγγλου ποιητοῦ Rupert Brooce ἀποθανόντος κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῶν Δαρδανελλίων καὶ ταφέντος στὴ Σκῦρο. Ὡμίλησεν ἀρκετὰ καλὰ γιὰ τὸν βίο του καὶ τὸ ἔργο του ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος στὸ Λονδῖνον κ. Δ. Κακλαμῖνος, ἀγγλιστὶ δὲ ὁ κ. W. Henrtley τῆς ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς. Ἀπήγγειλαν δέ, ἑλληνιστὶ μὲν ἐξαιρετικὰ ἡ κ. Μιράντα Θεοχάρη καὶ ἀγγλιστὶ ὁ κ. R. H. Duke τῆς ἀγγλικῆς πρεσβείας.

—. Ὁ κ. Γιάγκος Ἀργυρόπουλος στὴν ἐπίδειξιν τῆς σχολῆς «ἀπαγγελίας-λογοτεχνίας» τοῦ Λυκείου τῶν Ἑλληνίδων, ἔκαμε μίαν ἐξαιρετικὴν καὶ πρωτότυπην εἰσαγωγή. Ὁ δρισμὸς τῆς Τέχνης ποὺ μᾶς ἔδωσεν ἀρκετὰ διαυγὴς καὶ βασικός. Οἱ ἰδέες του καὶ τὰ δόγματά του ἦσαν ἀρκετὰ ἐκλεπτυσμένα καὶ εὐγενικά. Τὸ μόνον κακὸ εἶναι πού, ἡ μαθήτριές του ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὴ σιγηλὴ ἀπαγγελία, δὲν ἔγιναν καὶ τόσον ἀντιληπτὲς ἀπὸ τὰ τελευταῖα καὶ πρὸ τελευταῖα καθίσματα. Καὶ κἄτι ἄλλο : ἔπρεπε νὰ γίνῃ μιὰ ἐκλογὴ 2—3 μόνον ποιητῶν. Καλὰ ἀπήγγειλαν ἡ δεσποινίδες Ἀ. Ἀποστολοπούλου, Ἕλλη Φωτοπούλου, Καίτη Σκυργιάνη, Ε. Σεφερλῆ, ἐξαιρετικὰ δὲ ἡ Μαΐς Πανταζοπούλου.

—. Τὴν 30 Ἰουνίου ἐδόθη ἔκτακτη καλλιτεχνικὴ βραδυά, ὀργανωμένη ὑπὸ φιλοπτώχου ταμείου χηρῶν καὶ ὀρφανῶν μὲ καλλιτεχνικώτατο πρόγραμμα: τοῦ Ed. Rostand οἱ «Δύο Πιερότοι» μονόπραχτο δραματικό. Τοὺς ρόλους των ὑπεδύθησαν ἀρκετὰ ἐπιτυχῶς ἡ κ. Βελμύρα, ὁ κ. Μουσούρης καὶ ὁ Μπαρμπᾶτος. Στὸν τελευταῖον μὲ μίαν ἐπιφύλαξιν γιατὶ ὑπεδύθη τόσο θλιβερὰ ρόλον του ποὺ μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς παρενόησε καὶ πὼς ξέφυγε ἀπὸ τὸ θέμα. Ἐπηκολούθησε ἀπαγγελία ποιημάτων ἀπὸ μαθητρίας τῆς κ. Θ. Δρακοπούλου, Μπεκιάρη κκὶ Ἀργ. Κατσανοῦ. Ἡ κ. Θ. Δρακοπούλου ἀπήγγειλε ἀριστουργηματικά, ἔκτακτα, θεσπέσια (δὲν ὑπάρχει ἀκριβὴς ὁρισμὸς γιὰ νὰ τὸν μεταχειρισθοῦμε) τὴ «Μάννα τοῦ Χριστοῦ» τοῦ ποιητὴ Κ. Βάρναλη. Παίχθηκε κατόπιν ἡ μονόπραχτη κωμῳδία τοῦ Λαμπὶς «Πεθερὸς τοῦ πεθεροῦ του» ποὺ ἐσπινθηροβόλησε τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ἐπιδεξιότης τοῦ Παντοπούλου, τὸ ἐξαιρετικὸ παίξιμο τῆς Οἰκονόμου, καὶ ἐφάνη ἡ τέχνη τῶν δύο νεαρῶν Μπούμπη καὶ Σπαρίδη. Ἐπιτροπὴ τῆς ἑορτῆς ἦσαν οἱ γνωστοὶ Σμυρνιοὶ λόγιοι Σύλβιος καὶ Π. Ἀμηρῖς στοὺς ὁποίους ὀφείλεται ἡ ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία τῆς ἑορτῆς.

— Στὶς 24 Αὐγούστου στὸ θέατρον Κυβέλης δίδεται μία ἔκτακτη φιλολογικὴ καὶ πανηγυρικὴ παράστασις πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Γρηγορίου Ξενοπούλου. Θὰ παιχθῇ ἀπὸ τὸν θίασον μιὰ ἀπὸ τὶς θεατρικές του ἐπιτυχίες, ὁ «Ψυχοπατέρας», δρᾶμα γνησίας Ἀθηναϊκῆς ὑποθέσεως· ἔχει ἱστορικὴν σημασία ἡ ἑορτὴ αὐτή. Πρῶτα-πρῶτα γιατὶ εἶναι τὸ πρῶτο του θεατρικὸ ἔργο ποὺ ἔδωκε καὶ ἡ πρώτη τοιούτου εἴδους «κομεντὶ» ποὺ ἐδίδετο εἰς τὴν Ἑλλάδα· ἐπαίχθηκε, ἀκριβῶς, τότε στὶς 24 Αὐγούστου 1895, δηλαδὴ πρὸ 30 ἀκριβῶς χρονῶν στὸ «Ἀθήναιον» τῆς τότε ἐποχῆς ἀπὸ τὸν καλλιτεχνικὸν θίασον τοῦ μεγάλου—τότε—Ν. Λεκατσᾶ. Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ ἡ Ἑταιρεία τῶν Θεατρικῶν Συγγραφέων ἑτοιμάζει ἕνα πανηγυρικὸ λεύκωμα ποὺ θὰ ἔχουν ὅλοι οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς κάποιο ἄρθρο γιὰ τὸν κ. Ξενόπουλον. Ἡ «Νέα Τέχνη» ποὺ ἐκτιμᾷ τὸν καλὸν καὶ ξεχωριστὸν αὐτὸν συγγραφέα δὲν θ' ἀφίσῃ τὴν εὐκαιρία νὰ παρέλθῃ. Στὸ προσεχὲς φύλλο, κἄτι θὰ ἀφιερώνει καὶ γι' αὐτόν. Μὲ τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν ἂς σημειωθῇ πῶς ἑτοιμάζεται ἕνα ξεχωριστὸ πανηγυρικὸ φύλλο, ποὺ θὰ κυκλοφορήσῃ περὶ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου πρὸς τιμὴν τοῦ ἀποθανόντος διηγηματογράφου Κωνστ. Θεοτόκη μὲ ἄρθρα τῶν καλυτέρων Ἑλλήνων συγγραφέων, ἀνέκδοτα, φωτογραφίες καὶ συνεργασία του, ἀνάμνησι τῆς συζύγου του, κ.λ.π. Στὸ ἄλλο φύλλο θὰ δημοσιευθῇ ἐπίσης καὶ ἡ συνεργασία ποὺ παρελείφθη: Τ. Μαλάνου δυὸ μελέτες γιὰ τὸν Hamsun, καὶ Ν. Νικολαΐδη, Ξενοπούλου, ἄρθρο γιὰ τὸν Δ. Βουτυρᾶ, Ι. Παναγιωτοπούλου· ἕνα διήγημα, d'Yvermont, ἄρθρο γιὰ τὸν Γάλλο τροβαδοῦρον Armand Grieux ἀναμνήσεις του ἀπὸ τὴ γνωριμία του μὲ τὸν Coppée (ἂς σημειωθῇ ἐδῶ, τώρα ποὺ μᾶς δίδεται ἡ εὐκαιρία, πὼς ἡ συνεργασία τοῦ κ. d'Yvermont μεταφράζεται ἀπὸ τὰ Γαλλικά), καὶ κριτικὸ ἄρθρο γιὰ τὸν Edm. Jaloux, Συλβίου ἄρθρο γιὰ τὸν Stecétti, καὶ μεταφράσεις: Α. Σαραντίδη τοῦ Κορολένκο, Συλβίου τοῦ Wilde, κ. λ. π.

ΞΕΝΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

«REVUE NOUVELLE»: Τῆς «Revue Nouvelle», (φιλολογικοῦ περιοδικοῦ ποὺ ἐκδίδεται ἀπὸ τὶς 15 Δεκεμβρίου στὸ Παρίσι) τὸ πρόγραμμα εἶναι εὐρύτατο: «Νὰ περιζώσῃ νὰ περισφίξῃ, νὰ αἰχμαλωτίσῃ τὴν *πραγματικότητα* νὰ τὴν ἀποδώσῃ μὲ τὴ γυμνὴ καὶ ὡραία ὄψη της· νὰ τὴν ἀτενίσῃ μὲ τὰ θεῖα μάτια, ποὺ ὁ καθρέφτης της μᾶς ἔδωσε· νὰ τὴν χαϊδέψῃ μὲ τὰ πολύπειρα χέρια, ποὺ ἡ ἐπαφή της ὑπομονητικὰ μᾶς τὰ ἔφτιασεν ἔτσι». Καί, γιὰ νὰ μὴ νομίσῃ κανεὶς πὼς τὸ εὐρὺ αὐτὸ πρόγραμμα δὲν εἶνε ἄλλο, παρὰ ἡ ἔκφραση μιᾶς κατευθύνσεως ἁπλῶς σοσιαλιστικῆς, τὸ προοίμιο ἀναλύει πιὸ κάτω τὶς γενικὲς αὐτὲς γραμμές : ὅλα τὰ ψυχολογικά, τὰ μεταφυσικά, τὰ ἰδεαλιστικὰ προβλήματα πρόκειται νὰ ἐξετασθοῦν, κάτω ἀπὸ τὸ νέο φῶς τῶν σημερινῶν συνθηκῶν καὶ τῆς ἐξελιγμένης σύγχρονης νοοτροπίας.

Ἡ ὕλη του εἶναι ἀρκετὰ στὸ ὕψος τοῦ προγράμματός του. «Ὁ ἥλιος τῶν πεθαμένων» ἕνα ἐκτενέστατο διήγημα τοῦ μεγάλου πλέον Βλάσκο Ἰμπάνιεθ, τὸ ὁποῖον θὰ ἀποδώσωμεν ἀργότερα, ἑλκύει ζωηρὸ τὸ ἐνδιαφέρον ἀκριβῶς μὲ τὸ ὕφος αὐτὸ ποὺ μᾶς ἐμπνέει ἐμπιστοσύνη μὲ τὴν ἐλευθερία καὶ τὴ σταθερότητά του. Ἡ «Πινακοθήκη τῶν συγχρόνων» εἶνε ἐπίσης μιὰ πρωτότυπη κ' ἐκτενὴς κριτικὴ ἐργασία ἐπὶ τῶν συγχρόνων προσωπικοτήτων αὐστηρὴ καὶ ἐνίοτε παράδοξη, ὅμως γεμάτη χυμοὺς καὶ βάθος Τὰ ποιήματά του,—διακοσμητικά, ἰδεολογικά—εἶνε ἐπίσης ἀξιόλογα. Ἕνα ἄλλο πλούσιο ἐπιτελεῖο συνεργατῶν (Βαλερύ, Οὐναμοῦνο, Λαρμπὼ κ. λ. π.) συμπληρώνει τὰ τεύχη τῆς «Nouvelle Revue». Ἡ βιβλιογραφία του καὶ ἡ κριτικὴ μηνιαία του ἐπιθεώρηση σ' ὅλους τοὺς κλάδους τῆς τέχνης, ἐπίσης σοβαρὴ καὶ ἀρτία. Ἡ σοβαρή του θεατρικὴ κριτικὴ καμωμένη ἀπὸ τὸν διευθυντή της κ. Yotis Manuel Lelis εὐσυνειδητωτάτη καὶ μὲ βάθος θετικῆς κριτικῆς.

Ἡ «Νέα Τέχνη» ἀπευθύνει ἕνα θερμὸ συναδελφικὸ χαιρετισμὸ στὴ «Nouvelle Revue», μὲ τὴν ὁποίαν μιὰ κοινὴ τάσις, ἐξευγενισμοῦ καὶ ἀποκαταστάσεως τῆς σημερινῆς κακῆς ἐποχῆς, τὴν ἑνώνει ἐπάνω σ' ἕνα ἀνώτερον πνευματικὸν ἐπίπεδο καὶ ὑπόσχεται στοὺς ἀναγνώστας της νὰ τὴν κάμῃ πολὺ γνωστὴν ἀργότερα μεταφράζοντας τὰ καλύτερα ἀπὸ τὰ δημοσιεύματά της. Καὶ ἀρχίζομεν ἤδη ἀπὸ τὶς θεατρικὲς κριτικὲς τοῦ κ. Lelis.

Τ. Α.

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΜΑΣ :

Guy de Montgailhard—«Οἱ Ἀνήσυχες Ὧρες» ποιήματα τοῦ Guy de Montgailhard. (Ἐκδότης Delpeuch, 51 rue de Babylone Paris VIIe) πρόκειται νὰ βγοῦν σὲ βιβλίο.
Ἡ λύρα τοῦ λαμπροῦ αὐτοῦ ποιητὴ τῆς «γῆς τῆς Λύσεως» ποὺ τὸ ἀνέκφραστο καὶ λεπτό της θέλγητρο ἔχει κατακτήσει κάθε τι τὸ διαλεχτὸ καὶ ἁγνὸ ποὺ ἔχει νὰ ἐπιδείξει ἡ φιλολογία, θὰ μᾶς σκλαβώσει ξανὰ τὸ μυαλό μας μὲ στίχους ἑνὸς στὺλ ὁλότελα κλασσικοῦ, ὅπου ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ λευτερώνεται, γυμνωμένη ἀπὸ κάθε πανουργία μπροστὰ στοὺς ἀσάλευτους νόμους τοῦ πεπρωμένου, ξαναφέρνοντας τὸ λογικό μας καὶ τὴ φαντασία μας στὴν κυριαρχία τῆς ἀπόλυτης λογικῆς καὶ τῆς ὀδυνηρῆς ἀλήθειας. Θὰ νόμιζε κανεὶς πὼς ὁ ποιητὴς στέλνει στὸ διάβολο κάθε νοτα καὶ τόνο πεσσιμιστικό. Μὴ γελιέστε ὅμως, φυλάει μέσα του τὴν πίκρα τῶν πόνων καὶ της ἀγωνίας κι' ἀρέσκεται μονάχα νὰ ἑρμηνεύει σὲ ὑπέροχους στίχους τὲς συμβουλὲς τὲς καθάλληλες γιὰ νὰ ἐξαγνίσουν τὴν ψυχή μας καὶ νὰ δαμάσουν τὶς ὀνειροφαντασίες μας.

Ι'. Ὁ ἴσκιος ἁπλώνεται στὶς πορφυρόλαμπες κορφὲς τῆς ζωῆς
Πρὶν τοῦ νὰ νικήσουμε τὶς ὀνειροφαντασίες μας
Δι' ὅλα τὰ ἐμπόδια ποὺ βρίσκομε στὸ δρόμο ποὺ ἔχομε ἀκολουθήσει
Ὀνειρευόμαστε κάποιο δρόμο χωρὶς περιπλοκές.

ΙΙ'. Οἱ ἀμφιβολίες, οἱ φροντίδες μας ἐπάψανε στὸ διάβα μας
Μαζὺ μὲ τὸν καιρό, μεγαλώνει τὸ κοπάδι τους στὸ πλάϊ μας,
Δὲν τὸ κατορθώνουν νὰ κάνουνε λιγάκι πιὸ σοφὴ
τὴν χοντροκεφαλή μας ἀνάγκη γιὰ τὶς ἀπιθανότητες.

ΙΙΙ'. Κανένας δὲν ἔχει ποτὲ τὴν γαλήνη στὸ πεῖσμα τῶν χρόνων
Ὁ πόθος τῆς φύσης εἶναι ἡ ταραχὴ
Ποὺ δὲν ξέρει νὰ περιορίζει σὲ στενὲς ἡμέρες
Παλίρροιας καὶ ἄμπωτης τὴν ἀεικίνητη της δράση.

Ἡ συλλογὴ αὐτὴ τοῦ κ. de Montgailhard, ξετυλίγεται ὁλάκερη σ' αὐτὸ τὸν σοβαρὸ τόνο καὶ τὴν δύσκολη ἀνάγνωση. Τὸ ἔργο αὐτὸ τῆ βαθειᾶς μελέτης, τὸν πλησιάζει πρὸς τὸν Συλλὺ-Προυντόμ. Θὰ βρῶ τὴν εὐκαιρία νὰ ξαναμιλήσω γιὰ τὸν ἐνδιαφέροντα αὐτὸν ποιητήν, ποὺ εἶναι ταυτόχρονα καὶ ρήτορας πεπειραμένος καὶ τεχνοκρίτης μ' ἀρκετὴ πέραση, διηγηματογράφος καὶ δραματικὸς συγγραφέας ἀπ' αὐτοὺς ποὺ ἔχουνε πιὸ πολὺ ἐπευφημηθεῖ.

HENRI DE SAINT SIMON. Τὸ Παρίσι ἑώρτασε στὶς 13 Μαΐου τὴν πρώτη ἑκατονταετηρίδα ἑνὸς ἀπ' τοὺς πιὸ μεγάλους ἄνδρας τῆς Γαλλίας, τοῦ Henri de saint-Simon ποὺ τὸν ἀπαντοῦμε στὴ γένεση ὅλων τῶν κοινωνικῶν καὶ φιλοσοφικῶν

συστημάτων τοῦ ΙΘ΄ αἰῶνος. Ὑποκινητὴς τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, στάθηκε πρόδρομος τοῦ θετικισμοῦ (positivisme) τὸ ὁποῖον ἐλάνσαρε ὁ Αὐγοῦστος Κόντ ποὺ ἦταν μαθητὴς καὶ γραμματέας του μαζύ. Ὁ Simon ἦταν ἕνας ἀπ' τοὺς πρώτους σοσιαλιστές. Ὁ Ἔνγκελς πολλὲς φορὲς ἔδειξε σεβασμὸ κι' ἐχίμηση στὰς μεγαλοφυεῖς του προβλέψεις. Ὁ Αὐγουστὶν ς Θιερὺ ποὺ περνοῦσε γιὰ θετός του γυιὸς, σ' αὐτὸν χρωσάει τὶς μελέτες του καὶ τοὺς κανόνες τῆς πρώτης προσπάθειας ποὺ ἔχει γίνει στὴ Γαλλία γιὰ μιὰ ἐπιστημονικὴ ἱστορία. Πατέρας τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, ζητοῦσε ἀπ' τὴν ἀρχὴ τῆς Παλινορθώσεως, νὰ διοικεῖται ἡ Γαλλία ἀπὸ συνοβούλιο (Βουλή). Ἡ πλατειὰ σκέψη τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, προκαλεῖ τὴν περιέργεια καὶ τὴν εὐγνωμοσύνη ὅλων τῶν λαῶν κι' ὅλων τῶν ἐθνῶν ὅπου ἐριζοβολήσαν καὶ ἐκαρποφόρησαν οἱ ἰδέες του.

Στὶς γιορτὲς τῆς ἑκατονταετηρίδας, πολλὲς ξένες κυβερνήσεις ἀντιπροσωπεύθηκανε στὸ Παρίσι μὲ τοὺς ὑπουργούς τους. Ὁ κ. Albert Thomas, παλιὸς ὑπουργὸς καὶ σοσιαλιστὴς βουλευτὴς, ἐξεφώνησε ἕνα ὑψηλὸ λόγο ὅπου ἐξεθείασε τὸ μεγαλεῖο τοῦ Saint Simon, ὡς φιλοσόφου καὶ penseur. Ὅλοι κεῖνοι ποὺ τοὺς ἐνδιαφέρουνε τὰ ἔργα τῶν μεγαλοφυῶν, θὰ θελήσουνε νὰ διαβάσουν τὸ θαυμάσιο ἔργο τοῦ Μαξὶμ Λερουὰ ποὺ βγῆκε τώρα τελευταῖα στοῦ ἐκδότη Marcel Rivière μὲ τὸν τίτλο «Ἡ Ἀληθινὴ ζωὴ τοῦ Σαὶν-Σιμόν». Ἔπειτα, τὸ περιοδικὸ «Les Cahiers Verts» ἀγγέλλει τὴν προσεχῆ ἐμφάνιση μιᾶς σειρᾶς ἄρθρων γιὰ τὸν Henri de Saint Simon. Ἔχω χρέος στὴ μνήμη τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἀνδρὸς νὰ τὸν κάνω γνωστὸ στὴν Ἑλλάδα μὲ τὴ νέα καὶ δυνατὴ φωνὴ τῆς «Νέας Τέχνης», γιὰ ὅλους ἐκείνους ποὺ λατρεύουνε τὴ δικαιοσύνη, ποὺ ἔχουνε σεβασμὸ στὸ τάλαντο καὶ ξέρουν νὰ χαιρετοῦνε τὴ σπίθα, ἀκόμη κι' ὅταν φεγγοβολεῖ σὲ ξένο τζάκι ἀπ' τὸ δικό τους.

Roland Dorgelès—. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς τετάρτης ἑκατονταετηρίδος τοῦ Ronsard, ὀνομάστηκε ἱππότης τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς, ὁ κ. Roland Dorgelès, ὁ περίφημος συγγραφεὺς τῶν «Ξυλένιων Σταυρῶν» καὶ τῆς «Ste Magloire». Ἡ Διεύθυνσις τῆς «Νέας Τέχνης» ποὺ τὸ ἔρρωσε, ἐχτιμᾶ τὸν συγγραφέα αὐτόν, θὰ τοῦ ἀπευθύνει τὰ ἐγκάρδιά της συγχαρητήρια. Ἀπὸ τοὺς καινούργιους ἱππότας τοῦ μεταλλίου τούτου, ἀναφέρομεν καὶ τὸν κ. Philéas Lebesgue, τὸν συγγραφέα τῆς «Φλεγομένης Βάτου» καὶ τοῦ «Ὑπεράνω τῶν Γραμματικῶν» κλπ

André Gide—. Οἱ ἔνθερμοι θαυμασταὶ τοῦ κ. André Gide, θὰ ἐκπλαγοῦν μαθαίνοντας πῶς ὁ ὑπέροχος συγγραφέας πούλησε τὴν βιβλιοθήκην του, μὲ τὴν πρόφαση πῶς ὁ ἔρως γιὰ τὴν ἰδιοκτησία ποτὲ δὲν ἤτανε μέσα του ἀρκετὰ θερμός. Μερικοὶ διατείνονται πῶς ὁ συγγραφέας τοῦ «Corydon» ὑπέστη τὴν ἐπίδραση τῶν κομμουνιστικῶν ἰδεῶν ποὺ θὰ ἐνεκολπώθη διαβάζοντας τοὺς μεγάλους φίλους συγγραφεῖς. Τὸ πρωΐον τῆς πωλήσεως τῆς βιβλιοθήκης ἀπέφερε στὸν συγγραφέα τὸ προκλητικὸ ποσὸ τῶν 121,660 φράγκων.

Felix le Guyader—. Στὶς 29 τοῦ περασμένου Ἀπρίλη γιορτάστηκε σὲ μιὰ φιλολογικὴ συγκέντρωση στὸ θέατρο τοῦ Quimper ἡ 78ετηρίδα τοῦ μπρετόνου ποιητὴ Le Guyader, ποὺ εἶναι, τὸ βεβαιώνουν οἱ χρονογράφοι, ὁ ποιητὴς τῆς Κορνονάλη - Ὁ κ. Felix le Guyader γεννήθηκε στὸ Brasparts στὶς 14 τοῦ Μάρτη 1847. Παρουσιάσθη μὲ τὸ δρᾶμα «Ὁ βασιλιὰς σὲ ἐνοχλιέται» ποὺ παίχτηκε στὸ θέατρο τοῦ Rennes, μὰ τὸ ταλέντο του στερεώθηκε πρὸ πάντων στὸ ποίημα «Ἡ Βασίλισσα Ἄννας» 1880, στὴ «Ὑπερετόνικη Ἐποχὴ» 1896, στὴ «Βίβλο» 1900, στὲς «Γραικὲς Περιγκήπισσες» καὶ τὲς «Μεγάλες Κοκότες». Ἡ πρωτοτυπία του βρίσκεται σὲ τοῦτο, πῶς λευτερώθηκε ἀπὸ τὴν παράδοση μιᾶς Βρεττάνης σκυθρωπῆς καὶ θλιμμένης καὶ τραγούδησε μιὰ Κορνονάλη ζωντανὴ καὶ εὔθυμη, ἐλευθεριάζουν ἀν ἀκόμη Ἐξὸν ἀπ' αὐτὰ ἔγραψε καὶ πολλὰ ρωμάντζα ἐπιτυχημένα ὅπως ἡ «Ἱστορία ἑνὸς ἀναπληρωτοῦ», «Καρδιὰ Χωριάτη» κλπ.

ΚΙ' ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΚΛΕΙΠΟΥΝ:

Camille Flammarion—. Ὁ Καμὶλ Φλαμμαριὸν, Διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπείου τοῦ Juvisy, γεννήθηκε στὶς 26 Φεβρουαρίου 1842 στὸ Montigny-le-Roy ὁ Μάρνης· πέθανε σὲ ἡλικία 73 χρόνων. Ἦτανε ἱδρυτὴς τῆς Ἀστρονομικῆς Ἑταιρίας τῆς Γαλλίας. Πολυάριθμα ἔργα του τὸν καταστήσανε διάσημο, ἀνάμεσα στὰ ὁποῖα «Τὸ πλῆθος τῶν κατοικουμένων κόσμων», «Τὸ Ἄγνωστον καὶ τὰ ψυχικὰ προβλήματα», «Λοῦμεν-Οὐρανία-Στέλλα», «Ὁ Κόσμος πρὸ τῆς Δημιουργίας τοῦ Ἀνθρώπου». Εἰλικρινὴς ὀπεριτοναλιστής, τὸ ἔργο του «Μετὰ θάνατον», θὰ μείνῃ ἕνα ἀνεξίτηλο ντοκουμέντο τοῦ συνταρακτικοῦ αὐτοῦ προβλήματος τῆς μετὰ θάνατον ζωῆς.

Ὅλα τὰ βιβλία του, γραφτήκανε μὲ ὕφος σαφὲς καὶ συνοπτικὸ, πρόχειρο γιὰ κάθε διανοητικότητα. Ὁ θάνατός του εἶναι μιὰ ἀνεπανόρθωτη ἀπώλεια γιὰ τὴν Ἐπιστήμη καὶ τὴν πνευματιστικὴ φιλοσοφία, τῆς ὁποίας ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς πιὸ μεγάλους ποντίφηκες. Ἡ «Νέα Τέχνη» θὰ λάβῃ τὸ μέρος της στὸ παγκόσμιο πένθος, τιμῶντας τὴ μνήμη τοῦ μεγάλου ἐκλιπόντος.

Theodore Botrel—. Ὁ ποιητὴς Θ. Μποτρὲλ πέθανε τώρα τελευταῖα μέσα στὴ γαλήνη τοῦ παληοῦ του σπητιοῦ στὸ Pont-Aven σὲ ἡλικία 56 χρονῶν. Ἐγεννήθηκε στὸ Dinan καὶ ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς πιὸ λαϊκοὺς γάλλους ἀσματογράφους· δὲν ὑπάρχει σπῆτι ποὺ νὰ μὴν ἔχουν τραγουδηθεῖ οἱ στροφές του οἱ γεμᾶτες ἀπὸ πίστη καὶ ἀγάπη γιὰ τὸ γενέθλιό του τόπο. Στὸ πρόσωπο τοῦ Μποτρὲλ ἡ Βρεττάνη καὶ ὁλόκληρη ἡ Γαλλία χάνουν ἕναν πιστὸ τραγουδιστή των.

Jean Clary. Ἀγγέλλεται ὁ θάνατος τοῦ ποιητοῦ Κλαρὺ ποὺ διεύθυνε πρὸ τοῦ πολέμου μαζὶ μὲ τὸν Marcel Rieu τὴν «Revue Pan» ἡ ὁποία ἐσημείωσεν ἐποχὴν στὰ φιλολογικὰ χρονικά. Ὁ Κλαρὺ, ἦταν ἔξοχος ποιητὴς τοῦ ἐλευθέρου στίχου καὶ κριτικὸς μὲ μεγάλην ἀξίαν.

Piérre Louys—. Αὐτὸν τὸν καιρὸν, ὁ μαῦρος ἱππότης μὲ τὸ δρεπάνι, ἔκανε πλούσιο θερισμὸ θυμάτων. Πρὸ ἡμερῶν μᾶς ἀνηγγέλθη ὁ θάνατος τοῦ Πιὲρ Λουΐς, σὲ ἡλικία 55 χρόνων. Γεννηθεὶς στὸ Παρίσι τὸ 1870 στὶς 8 τοῦ Δεκέμβρη, νυμφεύθηκε τὴν δεσποινίδα Λουΐζαν de Hérédia, κόρην τοῦ ποιητοῦ τῶν «Τροπαίων» José-Maria de Hérédia· ἤτανε ἀνεψιὸς τοῦ Junot δουκὸς τοῦ Abrantés. Ἄρρωστος ἀπὸ πολλὰ χρόνια εἶχε πάθει ἀπὸ τελείαν τύφλωσιν. Τὸ ταλέντο του σταθεροποιήθηκε στὴν «Ἀφροδίτην», τὰ «Τραγούδια τῆς Βιλιτῶς», στὶς «Περιπέτειες τοῦ Βασιλιὰ Παυσώλου», στὴν «Γυναῖκα καὶ τὸ Νευρόσπαστον». Ἡ «Νέα Τέχνη» ἀσφαλῶς καὶ γιαὐτὸν προσεχῶς θὰ μιλήσῃ.

Lucien Gyitry—. Θρηνεῖται ἐπίσης ὁ θάνατος τοῦ μεγάλου καλλιτέχνη Lucien Gyitry, μιᾶς ἀπ' τὲς δόξες τοῦ Γαλλικοῦ θεάτρου. Ἡ κηδεία ἔγινε στὲς 4 Ἰουνίου, ὀνάμεσα σὲ ἀναρίθμητο πλῆθος καλλιτεχνῶν καὶ λογοτεχνῶν. Σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμία ποὺ ἐξέφρασε ζῶν τὸ λείψανό του δὲν πέρασε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία. Στὸ νεκροταφεῖο Μονμάρτρ, ὁ κ. Antoine, ἐπ' ὀνόματι τῶν Γάλλων Ἠθοποιῶν, χαιρέτησε τὸ λείψανον τοῦ Lucien Guitry ὡς ἑξῆς: «Ἐν ὀνόματι τῶν Γάλλων Ἠθοποιῶν, χαιρετίζω τὴν σωρὸν τοῦ μεγαλυτέρου ἐξ ἡμῶν».

Camilo Branco—. Τελευταίως στὴν Λισσαβῶνα γιορτάστηκε ἡ ἑκατονταετηρὶς τοῦ ρωμαντικοῦ συγγραφέως Καμίλου Μπράνκο. Ἡ ἀφθονωτάτη του φιλολογικὴ παραγωγὴ δὲν μεταφράστηκε ποτὲ στὴν Εὐρώπη· τὴν χαρακτηρίζει ἕνας πολὺ ἔντονος ρωμαντισμὸς· τὰ κυριώτερά του ρωμάντσα εἶναι: «τὰ μυστήρια τῆς Λισσαβῶνος», «ἡ μάγισσα τοῦ Μόντε Κορδόβα», «τὰ διαμάντια τοῦ Βραζιλιανοῦ» «ἡ ἀνεψιὰ τοῦ Ἀρχιδιακόνου», «ὁ Πάτερ-Ντινὲζ» καὶ τὸ σπουδαιότερο ἀπ' ὅλα «Ἔρως καὶ ἀπώλεια». Ὅπως μᾶς λέει ὁ βιογράφος Paulo Osoris τὸ ἔργο τοῦ Μπράνκο ἔχει τὴν ἐπίδρασι τῶν πρώτων Γάλλων ρωμαντικῶν πρὸ πάντων τοῦ Fr. Soulié τὸν ὁποῖον ἔχει ὑπερβῇ κατὰ πολύ.

Θὰ βγοῦν στὶς ἐκδόσεις τοῦ Monde Moderne, οἱ «Μάσκες καὶ Πρόσωπα», βιβλίο ἀνέκδοτο τοῦ πεθαμμένου συγγραφέα Laurent Tailhade. Τὴν ἔκδοση αὐτὴ, οἱ φιλολογικοὶ κύκλοι τὴν περιμένουν σὰν ἐξαιρετικὸ γεγονός.

PARIS — ARY-RENE D'YVERMONT

—. Μὲ τὸν τίτλο «Πρόζες χρονολογημένες» ἐξέδωκε τελευταῖα στὸ Παρίσι ὁ ποιητὴς Henri de Regnier τόμον ἐξαιρετικῆς σημασίας καὶ ἐνδιαφέροντος. Παρουσιάζει σ' αὐτὸν μεγάλους συγγραφεῖς παλαιοτέρους τοὺς ὁποίους ἐγνώρισε ὅπως τὸν Baudelaire, Lamartine, Balzak, Gerard de Nerval, Elemir Bourge, Leconte de Lisle, Mallarmé καὶ ἄλλους σοβαροὺς ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς μὲ νέας ἐντελῶς ἀπόψεις. Εἶναι ἕνα βιβλίο σοβαρότατο καὶ πρωτοτυπώτατο ποὺ ἀξίζει νὰ διαβασθῇ ἀπὸ κάθε σοβαρὸ ἄνθρωπο· στὸ ἄλλο μας φύλλο θὰ δώσουμε μεταφράσεις περιφήμων ἀναμνήσεων γιὰ τοὺς γνωστοτέρους καὶ σοβαρώτερους ἀπὸ τῶν ποιητῶν ποὺ ἀναφέρει.

ὁ Μ. Β.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ διάσημος Ἱσπανὸς συγγραφεὺς BLASCO IBANEZ

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΛΙΔΩΡΙΚΗΣ

ΜΙΧΑΗΛ ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ΤΡΙΑ ΣΚΙΤΣΑ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ ΖΩΓΟΑΦΟΥ
ΤΟΥ Κ. ΚΩΝΣΤ. Β. ΜΠΕΖΟΥ

ΙΣΑΝΤΡΟΣ ΑΡΙΣ

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

Ὁ Βιεννέζος μουσικὸς R. POLLAK

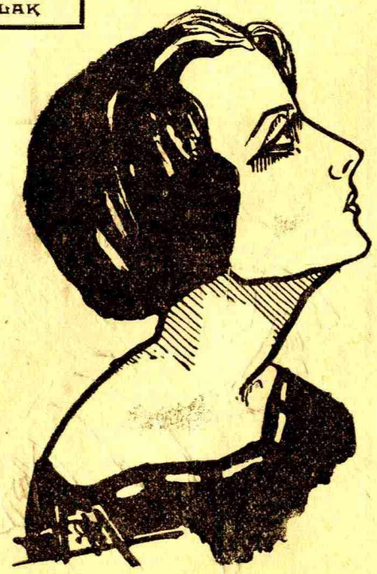

ΣΥΛΒΙΟΣ

ΑΝΤ. ΧΑΤΖΗΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΠΑΝΟΣ ΑΜΗΡΑΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΟΓΡΗΣ

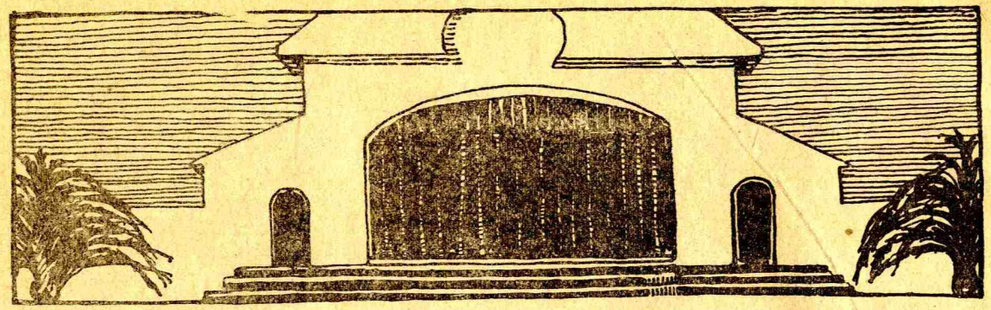

Η ΣΚΗΝΗ ΤΟΥ "ΑΘΗΝΑΙΟΥ,, (ΘΕΑΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ) διαμορφωθεῖσα σύνφωνα μὲ τὸ σύστημα τοῦ Γαλλικοῦ θεάτρου «Odeon».
(Σχέδιο ΠΕΡΙΚΛΗΒΥΖΑΝΤΙΟΥ)

ΑΠΟ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ "ΤΕΧΝΗΣ,,.—Ἄνω: Ἀντιγόνη Μεταξᾶ, Ἄννα Γαλανοῦ, Ἑλένη Παπαδάκη.
Κάτω: Καίτη Λεμονίδου, Ποῦπα Καλοκαιρινοῦ, Εἰρήνη Μαρσέλλου

ΑΠΟ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ "ΤΕΧΝΗΣ,,.—Ἄνω: Προβελέγγιος, Ι. Ροῦσσος, Π. Χριστοφορίδης.
Μέσον: Ἠλ. Δεστούνης, Ὀρέστης Κοντογιάννης, Δ. Κροντηρᾶς.
Κάτω: Γ. Χριστοφορίδης, Ι. Αὐλωνίτης, Ἠλ, Θεοδώρου.

ΝΕΑ ΤΕΧΝΗ (ΑΘΗΝΑΙ)

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ, ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΓΡΑΜΜ. ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ . ΜΙΜ. ΧΑΛΑΜΑΝΤΑΣ

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ :

(Ἐξουσιοδοτημένοι καὶ γιὰ τὴν εἴσπραξι συνδρομῶν): ΓΑΛΛΙΑ: (Εἰς ὅλην τὴν Γαλλίαν ἐταιρίας καὶ γενικῶς τὸ ἐξωτερικὸν) ὁ κ. Ary-René d'Yvermont. ΑΙΓΥΠΤΟΣ: Περιοδικὸ «Γράμματα» Στέφ. Πάργας. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ: «Νέα Ζωὴ» Ἀθ. Μαρέλος ΑΣΛΑΝΑΓΑ (Καλαμῶν) : Γ. Παπαρωνόπουλος. ΜΥΤΙΛΗΝΗ: Βασ. Παπαστυλιανοῦ. ΝΗΣΙ (Καλαμῶν) : Ντῖνος Ἀγγελόπουλος. ΧΙΟΣ: Στ. μ. Μπιρλῆς (βιβλιοπώλης). ΧΑΝΙΑ (Κρήτης): Πολ. Καλδῆς (περιοδικὸ «Αὐγερινὸς»), ΒΟΛΟΣ: Π. Α. Γραῖκος.

ΣΑΣ ΣΥΣΤΗΝΟΥΜΕ ΤΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ :

FRANCE: «La Revue Nouvelle» μηνιαία λογοτεχνικὴ ἐπιθεώρηση τῆς σοβαρῆς κίνησης τῶν Γραμμάτων (Rue Dufrenoy 2,—182 bis, Avenue Victor Hugo—Paris XVIe), «Libre» δίμηνο κριτικὸ (Louis Roussel, Faculté des Lettres, Montpellier—Hérault—). «Les beaux livres» 15θήμερο φιλολογ. καὶ κριτικὸ περιοδικὸ (1, rue de Rome Paris (VIIe), «Journal des Hellenes», 15θήμερη σοβαρὴ ἐφημερίδα (22 rue de la Chaussée d'Antin, Paris).

ΑΘΗΝΩΝ: «Διανόηση» μηνιαῖα ἐπιστημονικὴ ἐπιθεώρηση (Γαμβέτα 14α), «Ὁ ἀγώνας τῆς Γυναίκας», μηνιαῖο λογοτεχν. καὶ φεμινιστικὸ, Ὄθωνος 12. Φιλική Ἑταιρεία, μηνιαῖο λογοτεχνικὸ περιοδικὸ τῶν Γραμμάτων, (Δεινοκράτους 2, Ἀθῆναι), «Φιλολογικὴ Τετράδια» μηνιαῖο φιλολογικὸ (Στοὰ Φέξη 73), «Ἑλλην. Ἐπιθεώρησις» μηνιαῖο λογοτεχνικὸ (Μενάνδρου 83), «Πινακοθήκη» δίμηνο λογοτεχνικὸ (Χαρ. Τρικούπη 22), ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ: «Νέα Ζωὴ» τρίμηνος σοβαρὴ λογοτεχνικὴ ἔκδοσις (Β. Ρ. 2130), «Ἀργὼ» τετράμηνο λογοτεχνικὸ περιοδικὸ (Σταμπούλ 13), «Φάρος» μηνιαῖο ἐγκύκλο παιδικὸ καὶ καλλιτεχνικὸ Sidi Mitwalli 30), «Maalésh» 15θήμερο γελοιογραφικὸ (9 Rue Cherif Pacha). ΚΕΡΚΥΡΑΣ: Κερκυραϊκὴ Ἀνθολογία» δίμηνο λογοτεχνικό. ΣΥΡΟΥ: Πυρσὸς μηνιαῖο λογοτεχνικὸ περιοδικὸ, «Τηλεγρ. Ἐπιθεώρησις» μηνιαῖο ὄργανο τῆς Ἑταιρείας Eastern. ΧΑΝΙΩΝ: «Αὐγερινὸς» μηνιαῖο λογοτεχνικὸ (ὁδὸς Δημοτικοῦ Κήπου).

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ :

Ἑλλάδος	Ἐτησία	Δρ. 30	Ἑξάμηνος	Δρ.	20
Αἰγύπτου-Ἀγγλίας		Σελλ. 6	»	Σελλ.	4
Γαλλίας καὶ λοιπῶν μερῶν	»	Φρ. χρ. 30	»	Φρ. χρ.	20

Διαφημήσεις : Ἡ σελὶς δραχ. 300 — Τὸ ἥμισυ δραχ. 180 καὶ τὸ 1)4 δραχ. 100

ΣΤΟ ΞΟΦΥΛΛΟ (Παραλειφθέντα)

EDOUARD ESTAUNIÉ : Πρὸ μηνῶν ἔγινε στὸ Παρίσι ἡ ἡ στέψις ἑνὸς νέου Ἀκαδημαϊκοῦ. Πρόκειται περὶ ἑνὸς συγγραφέως ποὺ ἦταν μέχρι πρὸ ὀλίγου καιροῦ ἄγνωστος ἐκτὸς τοῦ ὀνόματός του ποὺ ἴσως νὰ ἦταν γνωστὸ μόνον σὲ μερικοὺς ποὺ εἶχαν διαβάσει τοὺς 10 τόμους τῶν ἔργων του. Ἐνομίζε ὁ πῶς ἦτο διανομεὺς ταχυδρομικὸς, ἐνῷ ἐξηκριβώθη κατόπιν πῶς εἶναι διευθυντὴς τῆς τηλεφωνικῆς ὑπηρεσίας, καὶ ὅτι εἶχε πάρουσιασθῆ φιλολογικῶς πρὸ εἰκοσιπενταετίας. Ἐσπούδασε στὸ Πολυτεχνεῖο πολιτικὸς μηχανικὸς, καὶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὑπηρεσίας του στὸ Κράτος κατεγίνετο στὴ φιλολογία. Ἔτσι μᾶς παρουσίασεν ἕνα ἔργο ἀρκετὰ ὀγκῶδες ποὺ διαπνέει ἀπὸ ἕνα ἰσχυρὸν καὶ ἀκατάσχετον πεσιμισμὸν, μίαν ἀπαισιοδοξίαν πρὸς κάθε ὀ ἀνθρώπινον, ἀπὸ μίαν ἀτέραντον θλῖψιν καὶ μελαγχολίαν γιὰ τὴ ζωὴ καὶ γιὰ τοὺς πάσχοντας ἀνθρώπους τὴ ,ποῦ τοῦ φέρνει κ ταστάλαγμα πικρῶν σκέψεων: ποιὸς εἶνε ὁ προορισμὸς καὶ ἡ ὕπαξίς της;

Ὁ Ἐστωνιὲ, εἶναι πολὺ λίγο γνωστὸς στὴν Ἑλλάδα. Ἀλλὰ γιὰ τὴν Γαλλία καὶ τὴν Εὐρώπην εἶναι ἕνας ἰσχυρώτατος συγγραφεὺς, ποῦ ἡ φυσιογνωμία του ἀρκετὰ ἠμᾶς.

Edmond Zaloux. Ἡ «Νέα Τέχνη» θαυμάστρια τοῦ μυθιστοριογράφου Ζαλοῦ μὲ εὐχαριστησιν πληροφορεῖ ὅτι ἡ Κυβέρνησις, τοῦ ἀπένειμε τὸ παράσημον τῆς «Λεγεῶνος τῆς τιμῆς». Τὰ θερμά μας συγχαρητήρια καὶ λίαν προσεχῶς ὁ συνεργάτης μας κ. Ary René d'Yvermont θὰ δημοσιεύση στὶς σελῖδες μας λεπτομερῆ μελέτη περὶ τοῦ ἔργου του.

Π. ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

JOURNAL DES HELLÈNES.—Πρὸ καιροῦ πήραμε μιὰν ἀγγελία γιὰ τὴν ἔκδοση τῆς «Journal des Hellénes», ἑλληνικῆς ἐφημερίδος τοῦ Παρισιοῦ ποὺ γράφεται στὴ γαλλικὴ γλῶσσα μὲ γνωστὴ ἐθνικὴ δράση ἀπὸ τὴν πρώτη ἀρχὴ τῆς ἐκδόσεώς της στὴ Λωζάννη, πρὸ 9 χρόνων.

Μόλις χτὲς πήραμε τὸ πρῶτο της φύλλο : Εἶνε ἕνα φῦλλο ἀληθινὰ πολιτισμένο μὲ ἐμφάνιση εὐρωπαϊκωτάτη, μὲ συνεργάτες ἐκλεκτοὺς καὶ ὕλην ἐνδιαφέρουσαν ἑλληνικὴ πολιτικὴ, κοινωνικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ κίνησι τοῦ Ἐξωτερικοῦ, ἄρθρα σοβαρῶν Ἑλλήνων καὶ ξένων, συνεντεύξεις κ. λ. π. τόσον ἐνδιαφέροντα πράγματα ποῦ μὲ εὐχαρίστησί μας τὸ συνιστοῦμε σὲ κάθε μορφωμένο ἄνθρωπο ποὺ ἀγαπᾷ νὰ διαβάζῃ.

—.Ὁ γνωστὸς Σμυρναῖος λόγιος κ. Πᾶνος Ἀμηρᾶς ποὺ ὑπογράφεται καὶ μὲ μόνον τὸ ὄνομα «Ἀλγος» ἑτοιμάζει ἕναν τόμον σοβαρᾶς μεταφραστικῆς του ἐργασίας Γαλλικῆς, Ρωσσικῆς καὶ ἀρχαίας λογοτεχνίας· δείγματα τῆς ἐργασίας αὐτῆς δημοσιεύομεν στὸ σημερινὸ μας φύλλο καὶ συνιστοῦμε στοὺς ἀναγνῶστες μας θερμότατα, τὸ ἐκλεκτὸ αὐτὸ βιβλίο ποὺ θὰ σημειώση ἕναν σταθμὸν εὐσυνείδητης μεταφραστικῆς «serie».

—.«Κόχυλαρ» κι' ἄλλα διηγήματα : Εἶναι ὁ τίτλος μιᾶς σειρᾶς διηγημάτων μὲ πνεῦμα ἐντελῶς νεωτεριστικὸ τοῦ νέου διηγηματογράφου κ. Νίκου Σαράβα: Τὰ χαρακτηρίζει λεπτὸ καὶ προσεχτικὸ γράψιμο, διάθεσις καὶ εἰλικρινὴς ἀπεικόνισις τῆς σημερινῆς ζωῆς.

—.Ὁ Κωνσταντινουπολίτης λόγιος κ, Εἰρήναρχος Κόβας ἐξέδωκε μιὰ σειρὰ διηγημάτων, γιὰ τὰ ὁποῖα παλαιότερα τόσο καλὰ εἶχαν μιλήση ὁ Γαβριηλίδης, Γιαλούρης κλπ. Εἶναι χιακὲς ἠθογραφίες καὶ ἀναμνήσεις ἐρωτικές. Ἀναγγέλοντάς του τὴν ἔκδοσιν ὑποσχόμεθα γιὰ τὸ ἄλλο μας φύλλο τὴ σχετικὴ κριτική.

Ι. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΕΞΕΔΟΘΗ: P. DECHARME — ΕΚΔΟΣΙΣ Μ. ΖΗΚΑΚΗ

ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Μέγας τόμος ἐξ 640 σελίδων ἐπὶ χάρτου ἐκλεκτοῦ μετὰ 180 εἰκόνων καὶ τεσσάρων ἐγχρώμων ἐκτὸς κειμένου. Εἰς 4 τεύχη ἐλ 160 σελίδων. Τιμὴ ὁλοκλήρου τοῦ ἔργου Δρ. 140, διὰ τοὺς προπληρώνοντας 125. Τιμὴ ἑκάστου τεύχους 35. Δεμένη ὅλο πανὶ 170 δρ. Δεμένη ὅλο δέρμα πανὶ 180.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ

ΑΤΟΜΑ 2

(Διακεκριμένη)

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΤΗΣ «ΝΕΑΣ ΤΕΧΝΗΣ»

(Ἰσχύει μέχρι 15 Ὀκτωβρίου. Τιμὴ φόρου δρχ. 10)

ΘΕΑΤΡΟ ΖΑΠΠΕΙΟΥ
Ο ΘΙΑΣΟΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ: Ἄτομα 4

Θέσις διακεκριμένη

(Ἰσχύει μέχρι 15 8βρίου. Τιμὴ φόρου δρχ. 9.)

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΤΗΣ «ΝΕΑΣ ΤΕΧΝΗΣ»

Εἰς τὸν κομιστὴν τοῦ παρόντος δελτίου ὁ Ἐκδοτικὸς Οἶκος Γ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ δίδει βιβλία ἀξίας 100 δραχ. μὲ ἔκπτωσιν 20 ο)ο, ἢ μὲ δόσεις. Ἕκαστον δελτίον ἰσχύει διὰ τὸ ποσὸν τῶν 100 δρχ. Διὰ βιβλία περισσοτέρας ἀξίας, δελτία ἀνάλογα). «ΝΕΑ ΤΕΧΝΗ».

Εἰς τὸν κομιστὴν τοῦ παρόντος δελτίου ὁ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ «ΑΟΓΟΤΕ-ΧΝΙΑ» δίδει ἀντὶ 15 δρχ. καὶ μὲ ἀντάλλαγμα σειρὰς ἐκ 5 δελτίων, τὰ ὁποῖα διανέμει κατάλληλος σὲ φίλους του βιβλία ἀξίας 100 δραχμῶν, ἀνευ ἀλλοιώσεως. «ΝΕΑ ΤΕΧΝΗ»